

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN REHBERLİK VE DENETİM
SÜRECİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ
(YOZGAT İLİ ÖRNEĞİ)

Yüksek Lisans Tezi

TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. Sevdâ ASLAN

Resul GÜVEN

KIRIKKALE

2011

ÖZET

Bu araştırma ile ilköğretim kurumlarının denetiminden sorumlu olan İlköğretim müfettişlerinin, (eğitim müfettişlerinin) rehberlik ve denetimlerinde sergiledikleri tutum ve davranışlarına karşın, sınıf öğretmenlerinin görüşleri saptanmış ve bu sorunlara çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Daha önce bu alanda ilköğretim öğretmenlerinin tamamını kapsayacak şekilde eğitim müfettişlerinin ya rehberlik etkinliklerinden, ya da denetim etkinliklerinden oluşan bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışma ise; eğitim müfettişlerinin rehberlik ve denetim etkinliklerinin tümünü kapsayacak şekilde sadece sınıf öğretmenlerinin görüşleriyle oluşmuştur.

Sınıf öğretmenlerinin, hem görev yaptıkları okulların çeşitliliği (Birleştirilmiş sınıflı okullar, Taşıma merkezi okullar, İl-İlçe merkez okulları), hem mezun oldukları lisans programlarındaki çeşitlilik (Eğitim Enstitüsü, Eğitim Fakültesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Mühendislik Fakülteleri gibi), hem de mevcut öğretmen kadroları içerisinde büyük bir orana sahip olması, beni bu araştırmaya sevk etti.

Araştırmada önce eğitim müfettişlerinin ilköğretim okullarındaki öğretmenlerin rehberlik ve denetim etkinlikleri hakkında ilgili kaynaklar taranmış elde edilen bulgular doğrultusunda ilgili uzman görüşleri de alınarak ölçek formu hazırlanmış ve anket formu örnekleme alınan sınıf öğretmenlerine uygulanarak onların görüşlerine yer verilmiştir.

Araştırmada tarama modeli uygulanmıştır. Araştırma 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Yozgat merkez ilçe ve köy/kasaba ilköğretim okullarında görev yapan 258 sınıf öğretmenin görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır.

Anket formu üç ana bölümden oluşmuştur. I.bölümde; İlköğretim sınıf öğretmenlerinin kişisel bilgilerini içeren 5 maddeden, II. bölümde İlköğretim müfettişlerinin rehberlik sürecindeki rehberlik rollerine ilişkin 27 maddeden, III. bölümde ise ilköğretim müfettişlerinin denetim sürecindeki denetim rollerine ilişkin 21 maddeden oluşan sorular yer almaktadır.

Bu çalışmada sınıf retmenlerinin eğitim mufettişlerinin davranışlarına ilişkin algı ve beklentileri, okulun bulunduğu yer, cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan lisans programı ve eğitim durumu değişkenleri arasındaki ilişkiler saptanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın sonucunda; İlköğretim mufettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf retmenlerinin algılarına ilişkin görüşleri “kısmen” düzeyinde, eğitim mufettişlerinin denetim etkinliklerinin, sınıf retmenlerinin algılarına ilişkin görüşleri “nadiren” düzeyinde olduğu görülmüştür. Ayrıca; eğitim mufettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf retmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin görev yaptıkları okul değişkenine göre aralarında anlamlı bir farklılık olduğu, eğitim mufettişlerinin denetim etkinliklerinin, sınıf retmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin görev yaptıkları okul değişkenine göre aralarında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Araştırmada elde edilen sonuçlar, retmenlere ve eğitim mufettişlerine sunulmuş ve bu hususta önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Mufettişi, Sınıf ğretmeni, Rehberlik Etkinlikleri, Denetim Etkinlikleri

ABSTRACT

By this research, visions of primary school teachers, against to manners and behaviors of Primary School inspectors who have responsibility in guidance and inspection, are recorded and it is tried to suggest solutions to these problems.

Before, in this area, a study, including all primary school teachers, that consists of either guidance activities or inspector activities of primary inspectors (education inspectors) was conducted. As for this studying; it was formed only by visions of primary school teachers which covered all guidance and inspection activities.

Both the varieties of schools of teachers (schools with unified classrooms, carrying centered schools, city-country centrium schools) and the variety of schools they are graduated from (such as Education Institute, Education Faculty, Science-Education Faculty, Engineering Faculty) and that they compose a high ratio of primary teachers, all these reasons, dispatched me doing this research.

Firstly in the research, sources about the manners and behaviors of inspectors in guidance and inspection have been thoroughly revised, and with respect to the data gathered by taking visions of experts forms were prepared and applied to the teachers and their opinions took place in the study.

In this research scanning model has been adopted. This research has been prepared according to the opinions of two hundred and fifty-eight teachers who work in Yozgat center, country, town primary schools in 2009-2010 education academic years.

Survey part consists of three main parts. There are questions; in the first part five questions including information about their personal information; in the second part twenty-seven questions which are related to the guidance role of education inspectors in the process of guidance; in the third part, related to inspection process in the inspection processes and with twenty-one steps.

In this study, the relationship among the variables of primary teachers' sensation and expectations against the inspectors, the place of a school, gender, occupation seniority, bachelor's degrees that the teachers graduated from, and education conditions have been tried to diagnosed.

In conclusion of the study, it has been observed that the visions of inspectors' guidance activities about primary school teachers' conceptions are at the level of "partly" and the visions of primary school inspectors' (education inspectors') inspection activities about primary school teachers' conceptions are at the level of "rarely". Besides, it is understood that according to the variable of the school they work in and the visions of inspectors' guidance activities about primary school teachers' conceptions; there is a meaningful difference between them. However, there is not a meaningful difference between them according to the variable of schools which they work in the visions of inspectors' inspection activities about primary school teachers' conceptions. Results obtained from the study have been presented to teachers and education inspectors and some suggestions have been made in this subject.

KEY WORDS: Education Inspector, Primary School Teacher, Guidance Activities, Inspection Activities

KİŞİSEL KABUL / AÇIKLAMA

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “ İlköğretim Müfettişleri’nin Rehberlik Ve Denetim Sürecine İlişkin İlköğretim Sınıf Öğretmenleri’nin Görüşlerinin İncelenmesi ” adlı çalışmamı, ilmi ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazdığımı ve faydalandığım eserlerin bibliyografyada gösterdiklerimden ibaret olduğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu şeref ve haysiyetimle doğrularım.”

Tarih :

Adı- soyadı: Resul GÜVEN

İmza

ÖNSÖZ

Eğitimin toplumların ilmen ve fikren gelişmesindeki önemi çok büyüktür. Eğitim gelecek nesillere yapılan en büyük yatırımdır. Bu amaçla eğitim çok yönlü olarak araştırılıp geliştirilmesi gereken bir alandır.

Her alanda olduğu gibi eğitimde de sürecin işlevselliğini ve ölçülebilirliğinin uygulanması açısından denetimin önemi yadsınamaz.

Türkiye’de eğitim denetimi ikili bir uygulama ile yapılmaktadır. İlköğretim kurumlarının denetiminden sorumlu ilköğretim müfettişliği (Eğitim Müfettişliği), ortaöğretim kurumlarının denetiminden sorumlu Bakanlık Müfettişliği.

Bu araştırma ile ilköğretim kurumlarının denetiminden sorumlu olan ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve denetimlerdeki tutum ve davranışlarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek ve önerilerde bulunarak çağın gereklerine uygun bir rehberlik ve denetimin nasıl olması gerektiği konusunda yapmıştır.

Bu çalışmamın hazırlanmasında emeği geçen önceki danışmanım Yrd. Doç. Dr. M. Soner ÖZDEMİR’e, etkin desteği yüksek performansı ile eksikliklerimi gideren danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Sevdâ ARSLAN’a, yüksek lisans eğitimim boyunca bana kazandırdıkları değerler ve bakış açılarıyla yön veren hocalarım Yrd. Doç. Dr. M. Metin ARSLAN’a, Yrd. Doç. Dr. Nuray TAŞTAN’a, Yrd. Doç. Dr. Oktay AKBAŞ’a, beni yetiştirip bu günlere gelmemi sağlayan aileme özellikle ablam Yıldız’a, son olarak bütün stres ve sıkıntılara katlanan eşim Mehtap’a, kızlarım Mehlika ve Züleyha’ya çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

<u>SINIF ÖĞRETMENLERİNİN REHBERLİK VE DENETİM SÜRECİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ.....</u>	<u>i</u>
<u>GİRİŞ.....</u>	<u>14</u>
<u>Bu bölümde; araştırmaya ilişkin problem durumu, amaç, önem, sayıtlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.....</u>	<u>14</u>

TABLULAR LİSTESİ

Tablo No	Sayfa No
Tablo 1. Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okul Değişkenine Göre Dağılımı.....	74
Tablo 2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Program Değişkenine Göre Dağılımı.....	74
Tablo 3. Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı.....	74
Tablo 4. Öğretmenlerin Kıdem Değişkenine Göre Dağılımı.....	75
Tablo 5. Öğretmenlerin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Dağılımı.....	75
Tablo 6. Eğitim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinlikleri Ölçeğindeki Maddelerin Puan Aralıkları.....	77
Tablo 7. Eğitim Müfettişlerinin Denetim Etkinlikleri Ölçeğindeki Maddelerin Puan Aralıkları.....	78
Tablo 8. Rehberlik Etkinlikleri Ölçeğinin Geçerlik Katsayısı.....	78
Tablo 9. Denetim Etkinlikleri Ölçeğinin Geçerlik Katsayısı.....	79
Tablo 10. Müfettişlerin Rehberlik Etkinlikleri İçin Madde Toplam Korelasyonu Analizi Sonuçları.....	80
Tablo 11. Rehberlik Etkinlikleri Ölçeğinin Güvenirlik Katsayısı.....	81

Tablo12. Müfettişlerin Denetim Etkinlikleri İçin Madde Toplam Korelasyonu Analizi Sonuçları.....	82
Tablo 13. Denetim Etkinlikleri Ölçeğinin Güvenirlik Katsayısı.....	83
Tablo14. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Soruların Dağılım Tablosu	84
Tablo 15. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin İle İlgili Soruların Dağılım Tablosu.....	89
Tablo 16. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Okulun Bulunduğu Yere Göre Karşılaştırılmasına Yönelik t Testi Sonuçları	91
Tablo 17. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Okulun Bulunduğu Yere Göre Karşılaştırılmasına Yönelik t Testi Sonuçları.....	92
Tablo 18. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Mezuniyet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçları	93
Tablo 19. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Mezuniyet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçları	93
Tablo 20. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Mezuniyet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Çizelgesi	94

Tablo 21. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Mezuniyet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Çizelgesi.....	94
Tablo 22. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına Yönelik t Testi Sonuçları.....	95
Tablo 23. İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Etkinliklerine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına Yönelik t Testi Sonuçları	95
Tablo 24. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Hizmet Süresine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçları.....	96
Tablo 25. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Hizmet Süresine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçları.....	97
Tablo 26. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Hizmet Süresine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Çizelgesi.....	97
Tablo 27. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Hizmet Süresine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Çizelgesi.....	98
Tablo 28. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçları.....	99

Tablo29. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçları.....	99
Tablo 30. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Çizelgesi.....	100
Tablo 31. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Çizelgesi.....	100
Tablo 32. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Okulun Bulunduğu Yere Göre Karşılaştırılmasına Yönelik t Testi Sonuçları	101
Tablo 33. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Lisans Programına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçları	103
Tablo 34. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Lisans Programına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Çizelgesi	104
Tablo 35. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerini Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına Yönelik t Testi Sonuçları.....	105
Tablo 36. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerini Hizmet Sürelerine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçları.....	106

Tablo 37. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerini Hizmet Sürelerine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Çizelgesi107

Tablo 38. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerini Öğrenim Durumları İlişkisine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçları108

Tablo 39. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerini Öğrenim Durumları İlişkisine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Çizelgesi.....109

KISALTMALAR

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS: Statistical Package For Social Sciences

I.BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmaya ilişkin problem durumu, amaç, önem, sayıltılar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1.PROBLEM DURUMU

Eğitim, yaşam biçimi ve düzeyi ne olursa olsun, herkes için bir zorunluluktur. Eğitimin yalnızca sistemli ve örgütlü çabalar olarak düşünülmemesi, davranış kazanma ve değiştirme ile ilgili her oluşumun, eğitim oluşumu içinde olduğunun gözetilmesi gerekir. Yöneticiler ve öğretmenler amaçları gerçekleştirmek için sistemdeki kaynaklara yön verir ve onları kullanırlar. Bu görevlerin yönetici ve öğretmenlere yüklediği sorumluluklar, yönetici ve öğretmen yeterliliği sorununu gündeme getirir. Yönetimsel kararların uygulama boyutundaki görüntülerinin elde edilmesi, eksikliklerin giderilmesi, yanlışlıkların düzeltilmesi, karar ve uygulamaların geliştirilmesi denetimi zorunlu kılar (Başar, 2000: 4).

Bütün toplumlar, eğitimin toplumsal, siyasal ve ekonomik işlevlerinden dolayı; insanların yetiştirmeyi kendi varlıklarının devamı olarak görmektedir. Toplumsal özelliklerin eğitim yoluyla kazandırılması, eğitimin devletin sorumluluğunda ve denetiminde olmasını gerektirir (Kaya,1993: 3 Akt. Çığ, 2006:4).

Eğitim süreci ile ilgili bir sorunun kaynağı nerede olursa olsun, rehberlik ve yardım müfettişin görevidir. Eğitimle ilgili olmayan sorunlarda da müfettiş bu görevini yerine getirmelidir, çünkü bu tür sorunların eğitsel çabaları etkilemesi kaçınılmazdır. Görevlerle ilgili olmayan sorunlarda da müfettişi yanında bulması öğretmenlerin sorunlara dayanma, onları çözme gücünü, örgüte bağlılıklarını artırır (Başar, 1993: 55).

Eğitimin, Türk Milli Eğitiminin temel hedeflerinden olan “iyi insan”, “iyi vatandaş”, “iyi bir üretici ve tüketici” ile “rasyonel kararlar alıp uygulayabilen” insan tipini yetiştirebilmesi için bu etkinlikte rol alan öğretmenlerin davranışlarının denetlenmesi ve değerlendirilmesine ihtiyaç vardır (Gökyer, 1997: 2).

Bir örgütte hedeflenen amaçlara yönelik çalışmaların değerlendirilmesi, sistemin bütünlüğü ve çıktının kalitesi için çok önemlidir. Örgütte bütünlüğün sağlanabilmesi için çalışanlara rehberlik ve danışmanlık yapılması, sonra da amaçlara ulaşılma derecesinin denetlenmesi yönetsel bir zorunluluktur. Örgütlerde bu hizmetin tümünü kapsayan sürece teftiş (denetim), bu hizmeti yapana da müfettiş (denetici) adı verilir (Çetinkaya, 2002: 162).

Denetim; Kurumda çalışan personelin görevlerini yapma şekillerini gözlemek, hataları ve eksiklikleri ortaya koymak, bunları düzeltmeleri için gerekli önlemleri almak, sorunları çözümlenmek, yenilikleri tanıtmak, yöntemleri geliştirmelerini sağlamaktır. Denetim, bir müfettişin yönetici, lider, rehber, öğretici ve araştırmacı olarak görev yapmasını zorunlu kılar (Taymaz, 2002: 34).

Denetim sonuçları ile beslenemeyen işletmeler ve kurumlar; yanlışlarını düzeltmede, noksanlarını bilip tamamlamada, problemlerin farkına varıp çözmede, ihtiyaçlarını öğrenip telafi etmede rastlantılara bağlı kalırlar. Denetim, bunları rastlantı olmaktan çıkarır, sistemli ve planlı hale getirir (Renkler, 2005: 14).

Denetimin etkili olması için müfettişlerin ilgili konularda uzmanlaşması ve eğitim geliştirme etkinliklerine süreklilik kazandırılması gereklidir. Öğretmeni değerlendirmede öğretmenin kendisinin, velilerin ve öğrencilerin görüşleri dikkate alınmalıdır. Aynı müfettişe, denetim rehberlik görevleri yanında soruşturma görevinin de verilmesi çelişkisi ortadan kaldırılmalıdır (Can, 2004: 121).

Eğitim sistemindeki hızlı değişimler, öğretmenlerin mesleki bilgilerini sürekli yenilemelerini zorunlu hale getirmektedir. Öğretmenlerin mesleki açıdan kendilerini yenilemeleri, eğitim örgütünün etkililiğini sağlamak için gerekli hale gelmiştir. Eğitim sürecini sürekli olarak izleyen müfettiş, öğretmenlerin sağduyularına güvenmeli, başarılı performansları takdir etmeli, özendirici önlemler almalıdır. İçtenlikle ve nesnel davranışların özendiriciliğinden kuşku duyulmamalıdır (Aydın, 1993: 10).

1.2.PROBLEM CÜMLESİ

Sınıf öğretmenlerinin rehberlik ve denetim sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi.

1.2.1 Alt Problemler

Bu araştırmada, problem cümlesinde belirtilen konunun aydınlatılabilmesi için alt problemler olarak aşağıdaki şu sorulara cevap aranacaktır.

- 1- Sınıf öğretmenlerinin rehberlik etkinliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 2- Sınıf öğretmenlerinin denetim etkinliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 3- Sınıf öğretmenlerinin rehberlik etkinliklerine ilişkin görüşleri görev yaptıkları okul değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 4- Sınıf öğretmenlerinin denetim etkinliklerine ilişkin görüşleri görev yaptıkları okul değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 5- Sınıf öğretmenlerinin rehberlik etkinliklerine ilişkin görüşleri mezun oldukları program değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 6- Sınıf öğretmenlerinin denetim etkinliklerine ilişkin görüşleri mezun oldukları program değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 7- Sınıf öğretmenlerinin rehberlik etkinliklerine ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 8- Sınıf öğretmenlerinin denetim etkinliklerine ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 9- Sınıf öğretmenlerinin rehberlik etkinliklerine ilişkin görüşleri kıdem değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 10- Sınıf öğretmenlerinin denetim etkinliklerine ilişkin görüşleri kıdem değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 11- Sınıf öğretmenlerinin rehberlik etkinliklerine ilişkin görüşlerinin öğrenim durumu değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 12- Sınıf öğretmenlerinin denetim etkinliklerine ilişkin görüşlerinin öğrenim durumu değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Eğitim sisteminizde denetimin amaçlarına ulaşabilmesi için; denetim elemanlarının iyi seçimine bağlıdır. Müfettiş adaylarının seçimine öncelikle Eğitim

Yönetimi ve Denetimi Programlarında yüksek lisans ve doktora yapanlara öncelik tanınmalı ya da bu programlara mevcut müfettişler yönlendirilmelidir.

Ülkemiz eğitim sisteminde ikili bir denetim uygulaması bulunmaktadır. İlköğretim kurumlarının denetiminden sorumlu İlköğretim Müfettişliği (Eğitim Müfettişliği) ile ortaöğretim kurumlarının denetiminden sorumlu Bakanlık Müfettişliği.

Yönetim sürecinin en önemli ögesi olan teftiş, eğitim kurumları arasında ilişkilerin geliştirilmesi, birlik ve bütünlüğün sağlanması ve bu alandaki yeniliklerin kurumlara aktarılması için zorunludur. Teftiş, kurumların yenileşmesi ve gelişmesinde en önemli etkidir. Uzun süre teftiş edilmeyen eğitim kurumlarında yönetim etkinliğini yitirir, personelde gevşeklik ve ilgisizlik baş gösterir, amaçlardan sapmalar görülür ve ürünün nitelik ve niceliği düşer (Altıntaş 1980: 10).

Bu araştırma ile sınıf öğretmenlerinin, ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve denetimlerinde karşılaştıkları sorunlar saptanmış ve bu sorunlara çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Eğitim müfettişlerinin iyi yetiştirilmeleri teftiş sistemindeki etkinliği arttıracaktır. Aynı zamanda sınıf öğretmenlerinin çalışma şartları ile ilgili problemlerine çözüm bulmaları da eğitim sistemimizin kalitesini arttıracaktır.

Eğitim müfettişi alımlarında yeni bir yapılanmaya gidilerek, sadece sınav puanı üstünlüğüne göre değilde, eğitim müfettişlerini denetimle ilgili yüksek lisans ve doktora yapanlara öncelik verilecektir. Böylelikle: eğitim müfettişlerinin sınıf öğretmenlerini denetiminde çağın gereklerine uygun bir denetim anlayışı sergilemeleri denetimin işlevselliğini arttıracaktır.

1.5. SAYILTILAR

Bu çalışmada, aşağıdaki sayılılar temel alınmıştır.

1.Araştırmaya katılan ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin, istekli olarak araştırmaya katılacakları,

2.Araştırma kapsamında bulunan sınıf öğretmenlerinin görüşlerini hiçbir baskı altında kalmadan, objektif olarak ortaya koydukları,

3.Seçilen örneklemin evreni temsil ettiği,

4.Araştırmada kullanılan ölçme aracı ile geçerli ve güvenilir verilerin toplandığı görülmüştür.

5.Sınıf Öğretmenlerince; ilköğretim müfettişlerin niteliklerinden kaynaklanan ve böylelikle sınıf öğretmenlerinin görüşlerini etkileyen, duruma bağlı çok sayıda bağımsız değişken vardır.

1.6. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma ile ilgili aşağıdaki sınırlılıklar dikkate alınmaktadır.

1. Araştırma kapsamı 2009- 2010 eğitim öğretim yılında eğitim veren Yozgat il merkezi sınırları içerisinde bulunan ilköğretim okulları örneklem olarak seçilmiştir.

2. Araştırma, MEB'e bağlı devlet okullarında yapılmış olup, özel okullar bunların dışında tutulmuştur.

3. Araştırma verileri araştırmacı tarafından hazırlanan ölçme aracına sınıf öğretmenlerinin vereceği yanıtlardan elde edilecek bilgilerle sınırlıdır.

4. Bulgular, örneklem genişliği ve araştırmanın yapıldığı zaman açısından belirli bir çerçeve içerisinde dikkate alınacaktır.

5. Veri toplama aracı, araştırmanın amacına uygundur.

6. Araştırma Yozgat il merkezinde görev yapan 258 sınıf öğretmenin görüşleri ile sınırlıdır.

1.7. TANIMLAR

Değerlendirme: Ölçüm sonuçlarının bir ölçütle karşılaştırılıp değer yargısında bulunulmasıdır (Başar, 1993: 2).

Eğitim Müfettişi: Bu araştırmada, Milli Eğitim Bakanlığı müfettişleri ile İlköğretim müfettişleri kastedilmektedir.

Hizmet Öncesi Eğitim: Bir meslek dalında çalışmaya başlamadan önce, çalışma alanlarına ilişkin yeterliklerin kazandırılması için ilgililere uygulanan eğitim.

Hizmet içi Eğitim: Özel ve tüzel kişilere ait işyerlerinde, belirli bir maaş ya da ücret karşılığında işe alınmış ve çalışmakta olan bireylere görevleri ile ilgili bilgi, beceri ve tutumları kazanmalarını sağlamak üzere yapılan eğitimidir.

İşbaşında Yetiştirme: Birey bir işte çalışırken, çalışma ve yetiştirme süreçlerinin birlikte işletilmesine göre düzenlenmiş olan etkinliklere denir (Denova 1971: 13; Akt. Başar, 1993: 13).

Mesleki Yardım ve Rehberlik: Okul çalışanlarının çevreye, yeni atananların göreve uyumu, kendi kendilerini yetiştirmeleri; öğrencileri tanıma, araç - gereç kullanma, ders işleme, değerlendirme gibi öğretimle ilgili konularda ve okul çevre ilişkileri, öğrenci rehberliği, sınıf öğretmenliği, eğitsel kol çalışmaları gibi eğitimle ilgili konularda yapılacak her tür yol gösterme ve yardımcı olma hizmetlerine denir (Karagözoğlu, 1977: 28; Bursalıoğlu, 1982: 173; MEB, 1982: 2; Başar 1993: 42).

Rehberlik: Eğitim-öğretim, yönetim çalışmaları ve uygulamalarında; sürekli gelişim odaklı bir anlayışla, kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak, verimliliği artırmak, mevzuata uygunluğu temin etmek, eğitim-öğretim düzeyini yükseltmek ve denetim hizmetleri sırasında görevlileri bilgilendirmek, onları hizmet içinde yetiştirmek için yapılan her türlü meslekî yardım, bilgilendirme, teşvik ve önerileri kapsayan hizmetlerdir (MEB, 2004: 9).

Teftiş: Eğitim örgütlerinin ve bu örgütlerdeki her türlü işin, amaç, yasa, yönetmelik, emir ve genelgelere uygunluğunu araştırmak, gerektiğinde soruşturma da yaparak ilgililer için ödül veya ceza önermek; eğitimle ilgili çalışmalarda sapmaları bulup düzeltme ve geliştirme önerileri ortaya koymak ; eğitim çalışanlarının rollerini daha iyi oynayabilmeleri için yardım ve teşviklerde bulunmaktır (Başar, 1993: 123).

Denetim: Genel olarak kurumlarda yapılmakta olan işlerin kaynak, imkân ve koşullar dikkate alınarak, yasal çerçeve ile belirlenen amaç, öngörülen temel ilke ve hedeflere uygunluğunu, doğruluğunu, düzenliliğini, verimliliğini, ekonomikliğini, etkinliğini; objektif, geçerli, güvenilir ölçütlere göre karşılaştırma yapabilme,

evrensel ve ulusal standartlara ve plânlanan esaslara göre durumunu ortaya koyma, giderilebilir eksiklikler için rehberlikte bulunma, kurum ve kurum çalışanlarının performans değerlendirmesini de içeren değişim ve gelişim için öneriler getirme sürecidir (MEB, 2004: 9).

Ders Denetimi: Yalnız bir tek ya da birbiri ile ilgili bir iki dersi denetleyen denetim. Öğretmenin ders verme yeteneği teknik ve yöntemlerini saptamak, öğretilmedeki başarısını değerlendirmek amacı ile yapılan denetim (Öncül, 2000: 307).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.EĞİTİM

Toplumların genel kalkınmasında olumlu bir etkisi olan eğitimin önemi

yadsınamaz. Eğitimin; kültürel, toplumsal ve ekonomik işlevlerinin yanı sıra bireyin ve toplum yaşamının tüm yönleriyle kullanılabilir bilgi, beceri ve davranışları kazandırıcı, yaşama dönük bir yönü de vardır. Bu yönüyle eğitimin, hem bireylerin yüksek bir yaşama düzeyine ulaşabilmelerinde hem de toplumun gelişmesi ve ilerlemesinde rolü büyüktür (Başaran, 1983: 144).

Bilgi çağında bütün ülkelerin üzerinde önemle durdukları ve giderek daha fazla kaynak ayırdıkları sektör eğitimidir. Eğitim, bir toplumun gelişmesinde en büyük etkiyi gösterir. Diğer bir deyişle, toplumlara şekil vermenin yolu eğitim ve öğretimle başlar. Gelişmenin temelinde de iyi eğitim görmüş, kaliteli insanlar ve onlara bu eğitimi veren kaliteli öğretmenler bulunmaktadır (Balkı 2003, Akt. Çam, 2007: 10).

Eğitim batı dillerinde Latince kökeninden gelen iki çıkış noktasına sahiptir. Bunlardan ilki educare beslemek ve educarro geliştirici ortam hazırlamak; ikincisi yükseltmek, yukarı kaldırmaktır. Eğitim tanımlarında hareket noktası bu iki tanım olmuştur. Ancak eğitim tanımlanırken ekonomik, sosyal ve felsefi çeşitli dayanaklardan hareket edilmektedir. Bunlar arasında felsefi olanlar eğitim tanımlarında önemli bir yer tutmaktadır (Gündüz, 2004: 7).

Eğitimin genel ve kapsamlı diğer tanımlarına bakıldığında ise; eğitim, genel anlamda bireyde davranış değiştirme sürecidir (Alkan, 1984: 56). Eğitim geniş anlamda bireyin toplum standartlarını ve yaşam yollarını kazanmasına etkili olan tüm sosyal süreçlerdir (Demirel ve Kaya, 2001: 4).

Genel anlamıyla eğitim, sınırları belli bir zamanda, belirlenmiş hedefler doğrultusunda insanları yetiştirmektir denilebilir. "En geniş anlamıyla eğitim toplumdaki "kültürleme" sürecinin bir parçasıdır." (Fidan ve Erden, 1998: 12). Eğitim her şeyden önce, insanların yaşadıkları ana ve geleceklerine yapılmış bir müdahaledir (Hesapçioğlu, 1994: 29 Akt. Sofuoğlu, 2002: 11).

Eğitim alanında çalışmalar yapan bilim adamları çeşitli eğitim tanımları yapmışlardır. "Eğitim, kişinin toplumsal yeteneklerinin ve optimum kişisel gelişmesinin sağlanması için, seçkin ve kontrollü bir çevreyi ve okul etkinliklerini içine alan sosyal bir süreçtir" (Varış, 1978: 35). "Eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir." (Ertürk, 1984: 12).

"Eğitim, çoğu zaman kelime anlamı ile ferdin sosyalleştirilmesi, hemcinslerine benzer ve topluma faydalı bir üyenin hazırlanması anlamına gelir." (Leif ve Rustin, 1980: 11).

Eğitim, insanın biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel yönleriyle kendisini tanımasını, haklarını ve sorumluluklarını bilmesini, gelecekte hayatını sağlıklı, mutlu ve başarılı bir biçimde sürdürmesini sağlayacak davranışlarla donatılmasını amaçlar. Kısaca eğitim, geleceğin şartlarında başarılı olacak insanları yetiştirmeyi amaçlayan süreçtir (Sofuoğlu, 2002: 12).

Bu tanımlara göre eğitimin üç özelliği vardır: Birincisi, bireyin davranışlarının amaçlanan yönde değiştirilmesi gerektiği, ikincisi, bireyde davranış değişikliğinin kendi yaşantısı yoluyla (düzenlenen bilgi ve çevre ile etkileşimi sonucu) gerçekteşiği, üçüncüsü eğitimin planlı ve programlı bir süreç olduğudur (Özdemir ve Yalın, 1999: 2).

Eğitim ile ilgili ister formal ister informal düzeyde olsun, eğitim tanımlarının tümünde çıkarılacak ortak sonuç; eğitimin insanı geleceğe hazırlayan bir süreç olmasıdır.

2.2.DENETİM

Denetim; istenilen ve gereksinim duyulan yer ve zamanda sağlanan, eğitimin her düzeyinde uygulanabilecek bir mesleksi rehberlik ve yardımdır (Hicks, 1960; Akt. Aydın, 2007: 17).

Denetim örgütün eylemlerinin izlenerek, plandan ayrılan noktalarının saptanması, düzeltici girişimlerde bulunmak suretiyle örgütü verimli çalışmaya yöneltme sürecidir (Altay, 2006: 17).

Aydın, "Denetimin öğrenmeye etkisinden hareketle; denetim; öğretmeyi ve öğrenmeyi etkileyen etkenlerin tümünün değerlendirilmesi ve daha etkili bir öğrenme-öğretme ortam ve koşullarının hazırlanması işidir." (Aydın, 2007: 19) şeklinde tanımlamıştır.

Denetimin tanımlarından hareketle, özetle bir sonuca varmak gerekirse denetim başlı başına bir misyon işidir. Bu işi yapanların insani yönden kemale ermişlik, basiret, izan, idrak, yüksek görev şuuru, ilgi, istek, fedakârlık, görev heyecanı ile mesleğe sevgi ve sayđı ile bağlılığı gerektirir. İşin teknik gerekleri

yönünden ise alan bilgisinde yüksek bir üstünlük, pedagojik formasyonu ile mükemmellik, yöneticilik deneyimi yanı sıra yönetim bilimi alanında teorik bilgiye tam olarak sahip olma, işin gereği yüksek bir genel kültür, görevin çeşitliliği oranında hukuk, sosyoloji, antropoloji, ekonomi, tarih, Türk Dili ve Tarihi gibi alanlarda yeterlik zorunlu olmaktadır (Cengiz, 1992: 14).

Her kurumun amacına ulaşabilmesi için sahip olduğu ve yararlanabileceği kaynakları iyi bir şekilde kullanması gerekir. Örgütün amaçlarına ulaşma derecesi, bir bakıma kaynakları kullanabilme derecesine bağlıdır. Bu nedenle kurum çalışmalarının sürekli olarak gözetim ve denetim altında tutulması, kaynakların kullanılma durumlarının belirlenmesi zorunludur (Taymaz, 1993: 4).

Bursalıoğlu, denetimi; "kamu yararı adına davranışı kontrol etme süreci." (Bursalıoğlu, 1991: 129) olarak tanımlamaktadır.

Aydın'a göre denetim; "Örgütsel eylemlerin örgütün amaçları doğrultusunda, saptanan ilke ve kurallara uygun olup olmadığının anlaşılması sürecidir. Her örgüt belli bir amacı gerçekleştirmek için kurulur ve bu amacını gerçekleştirdiği sürece varlığını sürdürür. Örgütün amaçlarını gerçekleştirme derecesini bilmek, bu açıdan bir zorunluluktur." (Aydın, 1993: 1).

Ayrıca, denetim, örgüt içinde meydana gelen disiplin ve yasadışı olayların soruşturma ve incelemelerinin yapılarak sonucun üst ve ilgili kademelere bildirilmesini de içine almaktadır (Su, 1974: 36).

Denetim kavramıyla ilgili çok sayıda tanım bulunmaktadır. Genel olarak tanımlarda bir süreç olarak görülmekle birlikte, denetim daha çok tek yönlü bir karar verme, düzenleme ve etkileme olarak belirtilmektedir.

2.3. DENETİM VE TEFTİŞ KAVRAMLARI

Teftiş sözcüğü Arapça bir kavram olup, inceleme araştırma, soruşturma doğruyu bulmak için arama, tarama, muayene ve kontrol etme anlamına gelir (Erdem, 1988, Akt. Taymaz, 2005: 3). Eğitim sisteminde teftiş için; tetkik, tahkik, müfettiş için; muin, muhakkik, murakıp, kontrolör, denetçi, denetmen, denetim elemanı kavramları kullanılmıştır (Açıkgöz, 2001 Akt. Taymaz, 2005: 3).

Denetim ve teftiş sözcükleri arasında, teftişin Arapça olması dışında bir farklılık yoktur. Her ikisi de, düzeltme-geliştirme amaçlı etkinlikler bütünü

anlatır. İngilizce' de kontrole dayalı denetim biçimine "Inspection" denilirken, daha kapsamlı denetim biçimine "Supervision" denilmektedir (Başar, 2000: 8).

Eğitim sözlüğünde teftiş şöyle tanımlanmaktadır: Öğretimin geliştirilmesi çabasına katılan tüm eğitim iş görenlerine liderlik sağlamakla görevli okul personelinin gösterdiği çabaların tümüdür. Bu çabalar öğretmeni mesleksi büyüme ve gelişmesini güdülemeyi; eğitim hedeflerinin, öğretim materyalinin, öğretme yöntemlerinin ve öğretimin değerlendirme etkinliklerini kapsar (Aydın, 1986: 30).

Teftişin genel amacı esas alındığında çok kısa bir ifade ile şu şekilde tanımlanabilir. Teftiş, kamu yararına insan davranışlarını kontrol etme sürecidir (Başaran, 1996: 30).

Eğitim sisteminde yapılan teftişin rol alanları esas alınarak aşağıdaki tanım yapılmıştır. Teftiş yapılan çalışmaları denetlemek ve değerlendirmek, daha verimli hale getirilmelerini sağlamak için ilgililere önerilerde bulunmak, kurumlardaki personele çalışmalarında ve yetişmelerinde rehberlik yolu ile yardımda bulunmak gibi geniş bir hizmet alanıdır. Ayrıca, meydana gelen disiplin ve yasa dışı olayları soruşturma ve incelemelerini yaparak sonucun üst ve ilgili kademelere bildirilmesini de kapsar (Su, 1974 Akt. Taymaz, 2005: 4).

Sosyal sistemlerde, sistemlerin ayrılmaz ve tamamlayıcı bir parçası olan teftiş için amaçları, fonksiyonları ve yararlanılan teknikler göz önünde bulundurularak çeşitli tanımlar yapılmıştır (Taymaz, 1993: 1). Teftiş, istenilen ve gereksinim duyulan yer ve zamanda sağlanan, eğitimin her düzeyinde uygulanabilen bir mesleksi rehberlik ve yardımdır (Aydın, 1986: 7).

Milletlerin gelişmişlik düzeyine ulaşabilmelerindeki en büyük yatırımı olan eğitimin etkinliği ve verimliliğini değerlendirmeleri büyük bir gerekliliktir. Eğitim sisteminin başarı için görülen bu durum elbette ki eğitim teftişi yoluyla sağlanmalıdır.

2.4. EĞİTİM YÖNETİMİNDE TEFTİŞ

Denetim, yanlışları bulup düzeltmede, eksikleri bilip tamamlamada, problemlerin farkına varıp çözmede, gereksinimleri öğrenip gidermede rastlantılara bağlı kalmayı ortadan kaldırır, sistemli ve planlı hale getirir (Uludüz, 1996: 8).

Denetim herhangi birisi veya denetmen unvanını taşıyan bir bireyle sınırlı değildir. Okul personelinin her bir üyesi öğretmenlere, öğrencilere daha iyi bir öğrenim ortamı oluşturmasında yardımcı olabilir. Hatta denetimin büyük bir bölümünü öğretmenlerin diğer öğretmenlere uygulaması gerekir (Wiles, 1966: 9).

Eğitimde denetim işlev ve aşamalarını kapsayacak şekilde ayrıntılı olarak şu şekilde tanımlanabilir: Planın amaçlara uygunluğunu inceleme. Plan ile uygulamayı yerinde karşılaştırma. Uygulamada izlenen politikayı gözleme. Plandan ayrılma ve eksiklikleri belirleme. Hatalı uygulamaları yerinde ve zamanında durdurma. Plandan sapma ve eksikliklerin nedenlerini araştırma. Önleyici ve düzeltici önlemleri belirleme. Önlemleri önerme ve rehberlik etme. Önlemlerin uygulanmasını ve değişimleri izleme. Değerlendirme yapma ve sonuçları raporlama (Taymaz, 1985: 84).

Denetimin herkes tarafından kabul edilen temel işlevi; öğrencilerin öğrenme durumlarını geliştirmektir. Eğer bir kişi sınıfta denetim altında ise daha etkili bir öğrenmeye katkıda bulunamaz. Denetim, bir öğretmenin işini daha iyi yapabilmesi için var olan bir hizmet faaliyetidir. Bütün öğretmenler kullandıklarından daha fazla potansiyele sahiptirler. Vizyon eksikliği, geçmiş deneyimler, toplum baskısı, insan ilişkilerini ayarlama eksiklikleri olması, düşük kişisel yönetim, işini değerlendirebilme yetersizliği gibi birçok faktör öğretmenlerin kendi beceri ve yeteneklerini kullanmalarını engeller. Müfettişin görevi öğretmenin tam potansiyelini anlamasına yardımcı olmaktır (Wiles, 1966: 5).

Eğitim denetiminin, öğretmenin yargılanması olduğu düşüncesi yavaş yavaş terk edilmekte ve kısaca 'öğretmene mesleki yol göstericilik ve yardım' biçiminde özetlenebilecek olan çağdaş eğitim denetimi anlayışının giderek daha fazla kabul gördüğü gözlenmektedir (Aydın, 2000: 5).

Geleneksel okul denetimi, yetersiz planlanmış ve otoriter bir yapıya sahipken, modern denetim tam aksine, araştırmaya, öğrenme-öğretme ortamının ve birçok işlevinin analizine dayanır. Modern denetim tarafsız, sistematik, demokratik, yaratıcı, gelişme merkezli ve verimlidir (Marks, 1985: 10).

Bütün bu ifadeler neticesinde; Eğitim yönetiminde teftiş aksaklıkları görüp, bunların tekrarına engel olmak için gerekli düzenlemeleri sağlamak amacıyla yapılmalıdır.

2.5.DENETİMİN AMAÇLARI

Her örgütün gerçekleştirmek istediği bir amacı vardır. Örgütün başında bulunan yöneticinin temel görevi örgütü bu amaca yöneltmektir. Bunun için de kendisine bağlı örgütün, amacının gerçekleşmesinde veya hedefe yöneltmede ne durumda olduğunu bilmek, izlemek ve denetlemek isteyecektir. Bu denetim mekanizmasının varlığının en önemli nedenlerindedir (Çoker, 1992: 65).

Denetimin sağlıklı bir tanımının yapılması amacın, sürecin ve sonucun açık ve net olarak belirtilmesine bağlıdır. Amacın açık olmadığı, etkinliklerin ve izlenen ilkelerin açıkça belirlenmediği, sonucun değerlendirilmesinde kullanılacak ölçütlerin kesin olarak bilinmediği bir örgütte, denetimin bilimsel olması elbette beklenemez (Aydın, 2007: 11).

Bunların yanı sıra, denetimin diğer bir amacı da verimi arttırmaktır. Okulda, eğitim-öğretim etkinlikleri sırasında öğrencinin verimliliği, sadece kendi çabasından değil, öğretmenin davranış biçimi ile ilgili bilgi ve becerisinden de etkilenebilir. Eğitim sürecine katılan ya da süreçte rol oynayan etkenler ve bu etkenler arası ilişkilerin niteliği, öğrenci verimliliğini önemli ölçüde etkiler. Denetimin bu etkenler ve etkenler arası ilişkiler üzerinde durması bu ilişkileri geliştirme yolu ile sonucu etkilemeye, verimi arttırmaya çalışması beklenir (Aydın, 1993: 16; Yalçınkaya, 1992: 44).

Cengiz, denetim sisteminde yer alan tüm görevlerin yerine getirilmesinin önemini belirtmiş ve denetimin amaçlarını şu şekilde sıralamıştır:

1)Türk Milli Eğitim Sistemi'ni oluşturan her düzeydeki merkez, taşra ve yurtdışı kurum ve kuruluşların, objektif hukuk düzenine göre, yönetim sürecinin her boyutunda görev alarak kaynaklık ve danışmanlık hizmetinde bulunmak,

2)Önceden tespit edilmiş amaçlarını gerçekleştirmek, bu amaçları gerçekleştirme doğrultusunda planlanan ve yürütülen etkinliklerini kontrol etmek ve değerlendirmek,

3)Öğretme-öğrenme sürecini geliştirmek için gerekli önlemlerin alınmasını ve düzenlemelerin yapılmasını sağlayıcı etkinliklerde bulunmak,

4)Öğretim-eğitim sürecini geliştirmek,

5)Eğitim - ğretim uygulamalarında en iyi ve en doğru olanında birliği sağlamak,

6)Devletin sürekliliği için eğitimi etkili kılmak,

7)ğretmenlerin yeterliliğini arttırırken eğitim ortamının iyileşmesini sağlayıcı etkinliklerde bulunmak,

8)Teşvik edici ödülün, caydırıcı cezanın uygulanmasında güçlü bir şekilde rol almak, Eğitim sisteminin iletişim, etkileşim, komünikasyon ve koordinasyonun da vaziyet etmek,

9)Verimin artırılmasında, niteliğin yükseltilmesinde, programların geliştirilmesinde, sürekli ve düzenli gelişmenin sağlanmasında liderlikte bulunmak,

10)ğretmenin yetiştirilmesinde olumlu tutum ve davranış kazandırmada ve bu yolla ğretimi geliştirmede çaba harcamak,

11)Hizmet sırasında, temayüz eden elemanların st göreve hazırlanmasında ve getirilmesinde seçici rol almak suretiyle yönetimi güçlendirmektir (Cengiz, 1992: 14).

Wanzare ve Costa'nın çeşitli kaynaklardan elde ettikleri sonuçlara göre denetim hizmetinin amaçları şöyle sıralamışlardır:

1) ğretimsel gelişim

2) ğretmenin mesleki gelişiminde kademe yükseltme yoluyla etkili olma

3) evresel destek sağlayarak, yeni ğretim tekniklerini denemeleri için öğretmenlere fırsatlar vermek

4) Müfredat programlarını geliştirmede destek sağlamak

5) İnsan ilişkilerinde cesaretlendirmek

6) ğretmenin motivasyonunu sağlamada yardımcı olmak

7) ğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerden en iyi sonucu elde etmek için kaynak sağlamak.

8) Öğrenme-öğretme sürecindeki bireylerin anlama düzeylerini arttırmak için denetmenler, öğretmenler ve diğer mesleklerle işbirliği içinde, araştırma yaparak, işleyişi sağlarlar.

Denetimin başlıca amacının öğretmenlere destek ve yardım sağlamak olduğu gibi aynı zamanda müfettişlerin, öğretmenlere öğretim sürecinde gerekli olan donanımları sağlamada yardımcı olmaları ve böylece öğretimsel süreci geliştirmeleri mümkün olur (Wanzare ve Costa, 2000: 2).

Denetimin en önemli amaçlarından biri, öğretmenlerin ve öğrencilerin görüş ufuklarını genişletmektir. Denetimin diğer bir önemli amacı da sürece katılanlarda gelişme isteği yaratmaktır. Ayrıca denetimin, eğitim sürecine katılan ya da süreçte rol oynayan etkenler ve etkenler arasındaki ilişkileri geliştirme yolu ile sonucu etkilemeye, verimi arttırmaya çalışması beklenir (Aydın, 1993: 15).

Eğitimde denetimin amacı, belirlenen eğitim ve öğretim amaçlarının gerçekleşme derecesini ve eğitim ve öğretimin amaçlarına en uygun değer ve işlemleri bulmaktır (Bursalıoğlu, 2005: 127). Denetimin amacı, süreci geliştirmek olduğundan, denetmen bu amacın gerçekleştirmesinde kilit bir rol oynayan lider konumundadır (Taymaz, 2005: 52).

Çağdaş eğitim denetiminin amacı etkili bir öğrenme ve öğrenmeye yardımcı sağlamaktır, eğitim sürecini geliştirmektir (Aydın, 2007: 20).

Eğitimde denetimin amaçları üç kategori altında toplanabilir:

1) Kalite kontrol: Eğitim ve öğretimin kalitesini kontrol edip geliştirmek.

2) Profesyonel gelişme: Öğretmenin mesleki gelişmesini sağlamak, öğretim olayını ve sınıfta olanları daha iyi anlamak, temel öğretmenlik yeteneklerinin geliştirilmesi ve öğretmenin öğretim teknikleri hakkındaki bilgileri geliştirmek.

3) Öğretmen motivasyonu: Öğretmenlerde; öğretme isteği ve şevkini inşa etme ve bunu geliştirmektir (Sergiovanni, 1991; Akt. Terzi, 1996).

White'a (2008) göre denetimin amaçları şu şekilde sıralanmaktadır;

1. Denetlenenlerin danışma yeterliklerinin gelişimi, kişisel gelişimlerini ve profesyonel gelişimlerini sağlamaya yardımcı olmak.

2. Denetlenen kişinin huzurunu korumak.
3. Sorumlu danışmanlık hizmetleri vermek ve kişiye ilgi göstermek.
4. Kişinin performansını ve gelişimi gözetlemek.
5. Sorunları zamanında tanımak ve iyileştirici olmak.
6. Stajyere yetki vermek, onu kişisel olarak bağımsız çalışması için güçlendirmek (Ateş, 2008: 13).

Şubat 2001 tarih ve 2521 sayılı Tebliğler Dergisi MEB İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi 5. maddesinde teftişin genel amaçlarını şöyle belirtmiştir:

- 1) Türk Milli Eğitimi'nin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak, kurum amaçlarının gerçekleştirilmesinde yönetici, öğretmen ve diğer personelin çalışmalarını yönlendirmek,
- 2) Kurumların program ve düzenleyici kurallara uygun çalışıp çalışmadıklarını denetlemek, değerlendirmek, düzeltici ve geliştirici önlemler almak.
- 3) Kurum personelinin görevi başında yetişmelerini sağlamak, çalışmalarını objektif olarak ölçmek ve değerlendirmek.
- 4) Kurum personeli arasında birlik ve dayanışmaya, hizmetin yürütülmesinde, planlama, eşgüdüm ve uygulamaya katkıda bulunmak.
- 5) Eğitim öğretimle ilgili sorunları belirlemek ve çözümüne yardımcı olmak.
- 6) İnsan gücü, tesis, araç-gereç ve zamanın ekonomik ve verimli kullanılmasını sağlamak,
- 7) Kurumun çevreyle bütünleşmesine, yönetici, öğretmen ve veliler arasında uyumlu ilişkiler kurulmasına katkıda bulunmak.
- 8) Güdülemeyi ve morali artırmak; iş doyumunu sağlamak, üretim ve verimliliği en üst düzeye çıkarmak.

Denetimin amaçları hususundaki bu ifadelerden çıkarılacak ortak sonuç: verimliliği arttırmak, öğretmene destek ve yardım sağlamak, öğretmen, idareci ve öğrencilerin ufuklarını genişletmek, idareyi ve öğretmenleri denetim sürecinde etkin katılımlarını sağlamak şeklinde ifade edebiliriz.

2.6. DENETİMİN İLKELERİ

Özel olarak hazırlanmış, okul adı verilen bir örgüt ortamında, daha etkili bir öğretim öğrenme işinin gerçekleştirilmesi için gerekli koşulların düzenlenmesini amaçlayan denetimin, belirli ilkelere göre planlanmasının gerekliliği açıktır (Başar, 2000: 10).

İlkeler, örgütsel amaçların gerçekleştirilmesinde uyulması veya uyulmaması gereken davranış kalıplarını belirleyerek, kural olarak da ifade edilebilir. Eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesinde bir araç konumunda olan ilkeler aynı zamanda eğitimin verimliliğine ve etkinliğine katkı sağlayan bir işleve sahiptirler (Gökçe, 1994: 75).

Denetimin amaçlarına ulaşabilmesi için uyulması gereken ilkeler vardır. Bu ilkeler aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

Bu ilkelerin başında amaçlılık gelir. Her etkinlik gibi denetimde amaçlı olmak zorundadır. Amacı olmayan etkinlik, boş yere yapılmış demektir (Başar, 1995: 5). Aynı zamanda amaç boyutu tespit edilmemiş hiçbir etkinliğin objektif ölçülere göre değerlendirilmesi düşünülemez. Alınacak sonuç tesadüfi olur. Devletin ve milletin geleceği olan eğitimin teftişi de rastlantılara bırakılamaz. O halde, teftişin genelde ve özelde her faaliyetini belirleyecek olan amaçlılıktan fedakârlık edilemez (Cengiz, 1992: 16).

Denetimin vazgeçilmez diğer ilkesi ise planlamadır. Cengiz denetimin planlama ilkesi ile ilgili şunları belirtmiştir. “Denetim planlanmış bir etkinliktir. Denetimin amacı belirlendikten sonra, amaca nasıl ulaşılacağıının belirlenmesi için planlama yapılır. Özellikle çeşitliliği, yoğunluğu dikkate alınırsa eğitim denetimde planlılık hayati bir ilkedir. Planlılıkta, işin düşünme, amacın gerçekleştirilmesinde ara ve ana hedefleri saptama, prosedürleri geliştirme, programlama, zaman, imkân ve mekân içerisinde atılabilecek bütün adımların detaylı bir şekilde ortaya konulması esastır.” (Cengiz, 1992: 16).

Diğer denetim ilkesi ise demokratik liderliktir. Aydın, (1993) “Çağdaş denetimde demokratik liderlik vardır. Çağdaş denetimde gelişme için gerekli liderliğin, önemli ölçüde gruptan doğması gereğine inanılmaktadır. Söz konusu liderliğin doğması ve gelişmesini kolaylaştırıcı ve özendirici koşulların hazırlanması müfettişin görevidir. Müfettişin, öğretmenleri okul programlarının çeşitli yönlerinde liderlik rolü oynamaları için özendirmesi, ancak karşılıklı güven ve saygının olduğu ortamda olanaklıdır. Böyle bir iklimin varlığı, müfettişin statü lideri olarak benimsendiğinin bir göstergesi olabilir. Bir statü liderinin benimsenmiş olması, onun aynı zamanda doğal liderlik statüsünü de kazandığı anlamına gelebilir. Doğal liderliği de kazanmış olan bir statü liderinin iki gücünü birden kullanma şansı vardır ki etkileme gücünün fazla olması beklenir.” (Aydın, 1993: 15) şeklinde ifade etmiştir.

Denetimin başka bir ilkesi, sürekliliktir. Başar, (1995) “ Denetimde süreklilik yoksa bazı düzeltme ve değişiklikler için geç kalınmış olacaktır. Amacına ulaşabilmesi için denetimin doğasında bulunması gerekli olan sürekliliği, bilim ve teknolojik gelişmeler zorunlu kılar. Denetimin etkili olmasında koşullarından biriside sürekliliktir. Sürekli denetim, geçmiş ve gelecek boyutlarının etkileşimini sağlar.” (Başar, 1995: 5) şeklinde söylemiştir.

Denetimin bir diğer ilkesi de işbirliğidir. Taymaz, (2002) “Etkili bir denetim işbirliğine dayanır. Her alanda olduğu gibi, denetim çalışmalarında başarı sağlanabilmesi için kaynakların iyi şekilde kullanılması gerekir. Denetimin genel amacı, sistemin daha iyi çalışmasını ve başarılı olmasını sağlamak olduğuna göre denetimden beklenen sonucun alınması kurum personeli ile müfettişlerin karşılıklı anlayış içerisinde işbirliği yapmalarına bağlıdır.” (Taymaz, 2002: 32) şeklinde ifade etmiştir.

Cengiz, (1992) denetim ilkelerinden esnek yaklaşım hususunda şunları söylemiştir. “Toplumsal bir faaliyet olan denetiminin konu alanı insandır. Dolayısıyla denetimin, amaç ve metot, kişi ve kurumsal özellikler, kurum ve çevre, imkân ve koşulları, karşılaşılan sorunlar ve nitelikleri birbirinden farklı olacağından esnek yaklaşım, denetim için doğru bir ilke olacaktır.” (Cengiz, 1992: 18).

Başar diğer bir denetim ilkesi olan durumsallık ile ilgili; “Durumsallık veya görelilik olarak adlandırılabilir olan denetim ilkesi, mutlaklık karşıtıdır. Durumsal farklılıklar, edimin (performans) nicel ve nitel düzeyini etkileyerek aynı

bireylerin, farklı yer ve durumlarda farklı görülmelerine yol açabilir. Bu durum değerlendirmeye aynen yansır, değerlendirme sonuçları yanıltıcı olabilir. Bu yanlış anlamaları önlemek için, denetim durumsal olmak zorundadır. Farklı koşullarda çalışan insanlarda aynı sonuçları beklemek yanlış olur.” (Başar, 1995: 6) şeklinde belirtmiştir.

Aydın, (1993) denetim ilkeleri hususunda objektifliği ele almıştır. “Çağdaş eğitim denetiminde objektifliğin sağlanması esastır. Objektifliğin sağlanabilmesi ancak bilimsel yöntemlerden yararlanmakla mümkün olur. Müfettişten beklenen davranış, belli yöntem ve tekniklerin öğretmenlere dayatmak değil, öğretmenlerin mesleki yönden daha yeterli olmaları, kendilerine özgü yöntem ve teknikleri kendilerinin bulmaları için gerekli kaynakların sağlanması, görüş açılarının genişletilmesidir. Meslekteki yeni görüş ve yaklaşımlardan, araştırma sonuçlarından öğretmenleri haberdar ederek, kendi koşullarında kendi yöntem ve tekniklerini bulmalarına yardım etmektir.” (Aydın, 1993: 16).

Denetim ilkelerinde biri de açıklıktır. Sağlamer, (1985) “Modern yönetim ilkelerine göre, personelden neler beklenildiği açık seçik ifade edilmelidir. Durumun tespiti, ölçülüp değerlendirilmesi ve gelişimin planlanması birlikte yapılır. Değerlendirme sonuçları açıkça ortaya konulur. Eğitim kuruluşları ve personelin eksik ve yanlış uygulamaları, kişisel ve kurumsal yetersizlikleri, iyi ve doğru çabaları ile elde edilen sonuçların neler olduğunun personele bildirilmesi etkili bir denetim için yararlı olur. Ayrıca sonraki denetimlerde durumun ne ölçüde olumlu gelişme gösterdiğinin belirlenmesi, rehberlik ve işbaşında yetiştirme çalışmalarının daha verimli hale gelmesi; değerlendirmelerde objektifliğin ve tutarlılığın sağlanması denetimin açık olup olmamasına bağlıdır.”(Sağlamer, 1985: 32) şeklinde ifade etmiştir.

Sadece yukarıda belirtilen ilkelere uygun yapılan denetim, denetim sisteminin amaçlarını gerçekleştirir. Bunun için müfettişlerin bu ilkeleri bilmeleri ve uygulamaları gerekir.

2.7. DENETİMİN ÖNEMİ

Her örgütün bir amacı vardır. Bu amaçlarının gerçekleşmesi için örgüt bütün imkânlarını kullanır. Lakin bu amaçların gerçekleşmesi kaynaklarını ne düzeyde kullandığına bağlıdır. Bu da ancak denetimle sağlanabilir.

Her kurumun amacına ulaşabilmesi için sahip olduğu ve yararlanabileceği kaynakları en iyi kullanması gerekir. Örgütün amaçlarına ulaşma derecesi, bir bakıma kaynakları kullanma derecesine bağlıdır. Bu nedenle, kurum çalışmalarının sürekli olarak gözetim ve denetim altında tutulması, kaynakların kullanılma durumlarının belirlenmesi zorunludur. Bundan da önemlisi, ürün ve verimliliğin yakından izlenmesi ve sürekli olarak artışını sağlayacak önlemlerin alınması gerekliliğidir. Bu açıdan bakıldığında, denetim, kurumlar için hayati bir önem taşır (Köksal,1974: 51 Akt. Taymaz, 2005: 5).

Denetleme sürecinin öneminden dolayı birçok örgütte yönetim sürecinin dışında denetim birimleri kurulmuştur. Bir yandan yönetim sürecinin içinde üstler, astlarının eylem ve işlemlerini denetlerken, öbür yandan da örgütün denetleme biriminin elemanları, personeli ve örgütün işleyişini denetlerler (Başaran, 1989: 307).

Denetim işlevi tüm yöneticilerin görevidir. Örgütün her bir kademesi planlar yapar. Bu planlama ışığında örgütlemeye gidilerek diğerlerini etkileme yoluyla planların gerçekleştirilmesine çalışılır. Alt kademelere inildikçe bu süreçlerin alanı daralır (Can, 1992: 218).

Ondördüncü Milli Eğitim Şura Hazırlık Dokümanında (1993: 37) belirtildiği gibi "İlköğretim Müfettişleri genelde rehberlik ve denetimden ziyade idare yürütme (Sicil Amirliği, Kurs, Seminer, Toplam) ve soruşturma hizmetlerini yürütmektedir." şeklinde dile getirilmiştir.

Denetim; türüne bakmaksızın her faaliyetin içinde veya yanında vardır. Özellikle insan unsurunun ağır bastığı sosyal faaliyetlerde, "olmazsa olmaz" düzeyinde kendisine şiddetle ihtiyaç duyulur (Cengiz, 1992: 7).

Örgütsel çabaların söz konusu olduğu ortamlarda denetim yapmak gereklidir ve örgüt için zorunluluktur (Zengin, 1997; Akt. Tanrıveren, 2000).

Denetimin örgüt açısından zorunlu olması, örgütün kendi varlığını sürdürmeye kararlı oluşunun doğal bir sonucudur. Bilindiği gibi her formal örgüt belli bir amacı ya da amaçlar bütününe gerçekleştirmek için kurulur; bu amacı gerçekleştirdiği sürece varlığını koruyabilir. Bu nedendir ki, örgüt var oluş nedeni olan amacını gerçekleştirme derecesini sürekli olarak bilmek ve izlemek durumundadır. Bu da örgütün girdilerinin, sürecin ve çıktılarının planlı ve programlı

olarak, sürekli bir biçimde kontrol edilmesi ve değerlendirilmesi ile olanaklıdır. Bu örgütsel olgu, sürekli bir izleme, inceleme, değerlendirme ve geliştirme etkinliğini kapsayan denetimin önem ve zorunluluğunu göstermektedir (Aydın, 2007: 11).

Eğitimin kalitesini sürekli olarak artırmak devleti yönetenlerin en temel görevlerinden birisidir. Öğrencilere sunulan eğitimin kalitesini artırmada kullanılan araçların en önemlilerinden biri denetleme ve değerlendirmedir (Gümüşeli, 2004).

Her sistemin temel öğeleri girdi, işleme ve çıktı alt sistemleridir. Bu alt sistemlerin uyumlu çalışması ve amaçlara ulaşma derecelerini sağlayacak kontrol, geri besleme veya denetim alt sistemi bulunur. Üründeki hataların, sapmaların daha oluşmadan saptanması, gerekli önlemlerin alınması ve sistemin geliştirilmesi için denetim alt sistemine ihtiyaç vardır. Çıktının istenilen nicelik ve nitelikte olması, enerjinin en rasyonel şekilde kullanılması denetim sayesinde gerçekleşir (Sofuoğlu, 2002: 29).

Eğitim sisteminde denetim ile amaçlar doğrultusunda uygulanan eğitim programlarının başarı dereceleri saptanır. Ulaşmak istediğimiz hedefler ile neler yapıldığının arasındaki farklar belirlenir. Hedeflere ulaşmak için yapılan çalışmalar gözden geçirilir. Sapmalar ve eksiklikler söz konusu ise yeni planlar geliştirilir, düzeltmeler yapılır. "Denetim, planlamaya iki yolla yardımcı olur. Birinci olarak, yeni planlamayı gerektiren hususlara dikkat çeker. İkinci olarak, planlamaya esas olacak bazı bilgileri sağlar." (Hesapçioğlu, 1994:281).

Teftiş sonuçları ile beslenmeyen kurumlar rastlantılara göre hareket ederler. Bugün bunun önemini bilen, yararlarını gören çok sayıda kurum, teftiş kurullarını geliştirme çabası içine girmiştir (Çakıcı, 1985; Akt. Şenyüz, 2006).

Denetim sisteminin bilimsel gerçekliklerden uzak kalmadan kendini sürekli güncel tutması eğitim sistemin amaçlarına ulaşmasında çok önemli bir role sahiptir.

2.8. DENETİMİN İŞLEVLERİ

Teftişin fonksiyonları yapılan tanımlarda, belirlenen amaçlarda, objektif eğitim hukukunun ortaya koyduğu görevlerde saklıdır. Bunların yerine getirilişinde, genel ve özel amaçlara ulaşmada, uygulanan yöntem ve tekniklerin elbette bir

sebebi ve fonksiyonu olacaktır. Bazıları kimi zaman amaç, kimi zaman ilke olarak ortaya çıksalar da, her biri ayrı ayrı teftişin birer fonksiyonudur (Cengiz, 992: 25).

Taymaz, (2005: 31) teftişin esas fonksiyonunu şu şekilde açıklamaktadır: Teftişin esas fonksiyonu yapılan çalışmalarını incelemek, olması gereken şekli ile karşılaştırmak, amaca ulaşmasını sağlamak üzere hizmette bulunmaktır. Eğitim sisteminde teftişin esas fonksiyonu, öğretim ve öğrenimin daha iyi yapılabilmesi için ilgililere gerekli yardımda bulunmaktır.

Lucio (1967); teftiş alt sisteminin, eğitim sistemi içerisindeki en önemli fonksiyonlarını şu şekilde sıralamıştır.

1) Eğitim ve öğretimi geliştirme, öğretmen-öğrenci alt sistemini değerlendirme.

2) Öğretmen-öğrenci alt sistemini değerlendirme yoluyla amaçları organize etme.

3) Öğretmen-öğrenci alt sistemi ile ilgili liderlik, ilmi yönden problem çözme, iletişim, karar, işbirliği ve yaratıcılık, iç ve dış sistemlerini değerlendirme ve geliştirme.

4) Öğretmen-öğrenci alt sistemini koordine ederek daha kapsamlı amaçlara yönelme (Lucio1967; Akt. Öz, 2003: 35) şeklinde sıralamıştır.

Denetim sisteminin, eğitim sistemi içerisindeki en önemli fonksiyonlarını Harris ise şöyle sıralanmıştır;

1) Programı geliştirmek

2) Eğitim ve öğretimin organize bir biçimde yürütülmesi için yardımcı olmak

3) Öğretmenlerin yöneticilerle işbirliği içinde olmalarını sağlamak

4) Gerekli eğitim araçlarını sağlamak ve bu araçların kullanımı konusunda bilgilendirmek

5) İşbaşında eğitimi organize etmek

6)Yeni görevlendirilmiş öğretmen ve yöneticilerin işe adaptasyonlarını

sağlamak

- 7) Okul çevre ilişkilerini geliştirmek
- 8) Eğitim-öğretim çalışmalarına rehberlik etmek
- 9) Eğitim-öğretim uygulamalarını değerlendirmek (Sağlamer, 1985: 6).

Eğitimde teftiş öğrenme-öğretme ortamının analizi, ortamın değerlendirilmesi ve sürecin geliştirilmesi gibi işlevleri üstlenmiştir. Böyle bir teftiş; sürecin geliştirilmesinde öğretmene yardım eden, yani doğrudan öğretmen davranışını, dolayısıyla da ürünü etkileyen etkinlikler olarak görülmektedir (Ünal, 1989; Akt. Terzi,1996).

Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Çalışma Grubu Raporlarında denetimin fonksiyonları şu şekilde sıralanmıştır;

Kaynaklık ve Danışmanlık: Eğitim politikasına ilişkin kararlara katılma; Milli Eğitimin amaçlarının, ilkelerinin, eğitim programlarının ve yazılı kuralların yönetici, öğretmen, diğer personel ve çevre tarafından anlaşılmasına çalışan müfettiş, tüm bu işlevlerin yerine getirilmesinde en kapsamlı bilgiye sahip kişi olmalıdır (İnal, 2008: 29)

Rehberlik: Öğrenme-öğretme sürecini geliştirme ve bu yolla eğitim ve öğretimin niteliğini yükseltmek için yönetici, öğretmen ve diğer personelin bireysel ve mesleki gelişimlerini sağlayıcı rehberlik, denetimin temel rollerinden biridir (Başar,1995;43).

Koordinasyon: Bakanlığın eğitim politikasının okul ve çevre tarafından anlaşılıp benimsenmesini sağlama; okul ve çevrenin eğitim girişimleri ve gereksinimleri konusunda bakanlığı aydınlatmak Müfettişin görevidir. Alanda çalışanların olumlu çalışmalarını birleştirmek, genelleştirmek; merkez ve taşra örgütü arasında yatay ve dikey sağlıklı etkileşimi sağlayarak koordinasyon hizmeti sunmak, denetimin en önemli fonksiyonlarından biridir (Cengiz,1996;29).

Değerlendirme: Değerlendirme, denetim sonucunda elde edilen verilerin birbirleriyle karşılaştırılması ile varılan bir yargı olduğu için denetimin bir uzantısıdır. Değerlendirmeyi gerçekleştirecek olan müfettişin öğretim sürecinin bütününe etkileyen; öğretmen, öğrenci, yönetici, ortam, olanaklar ve çevre gibi

öğeleri de bu süreçte dikkate alınmalıdır. Denetimin değerlendiricilik fonksiyonunun kapsamı içinde bilimsel amaçlı araştırmacılık ile idarî ve adlî çerçeveli soruşturmacılık bulunmaktadır. Bu fonksiyonları kısaca şöyle açıklayabiliriz (Renkler, 2005: 54).

1.Araştırmacılık: Müfettiş diğer görevleri yanında araştırma uzmanı rolünde bilimsel çalışmalar yaparak araştırma sonuçlarından bireylerin faydalanmasına çalışır (Özbek, 1995: 37).

2.Soruşturmacılık: Kamu hizmetlerinde görevlendirilen personelin kusurlu davranışlarının yönetim ve işbirliği açısından incelenmesi, soruşturulması ve bir sonuca bağlanması gerekir. Bu gereklilik ceza hukuku ve yönetimin görevleri kapsamındadır. Devlet Memurları Kanununun 24. maddesi, devlet memurlarının görevleri ile ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlardan dolayı soruşturma ve kovuşturmanın yapılması, haklarında dava açılmasının özel hükümlere göre yapılacağı belirlenmektedir (Taymaz, 2002: 193).

Denetimin işlevleriyle ilgili olarak bütün bu ifadeler neticesinde çıkarılabilecek ortak sonuç: müfettişlerin öğretmen, öğrenci ve idarecileri doğru yola sevk etmek, doğru olan öğretme ve öğrenme sürecine yönlendirme şeklinde söyleyebiliriz.

2.9.DENETİM ÇEŞİTLERİ

Denetim, eğitim sisteminde yapılan teftiş ve değerlendirme alanına göre kurum ve ders teftişi olarak ikiye ayrılır.

Kurum Teftişi: Kurumların sistemindeki yeniliklerin ilgili kurumlara iletilmesi, kurumun çalışmalarını güçleştiren veya zayıflatan nedenlerin tespit edilerek gerekli önlemlerin yerinde ve zamanında alınması, kurumun amaçlarını gerçekleştirmede insan ve madde kaynakları ile bunlardan yararlanılma durumunun gözlenerek yerinde ve etkili bir şekilde kullanılmasının sağlanması, eğitim-öğretim ve yönetim etkinliklerinin geliştirilmesi, öğretme-öğrenme ve yönetim sürecinin etkili hâle getirilmesi için objektif verilere kanun, tüzük, yönetmelik, genelge, emir ve kararlara dayalı olarak gözlenmesi kontrol edilmesi ve ölçütlere göre değerlendirilerek geliştirilmesidir (Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi Sayı: 2508).

Eğitim etkinliklerinin g¼c¼lendirilmesi için, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin kurumlara iletilmesinde, kurum çalışmalarının g¼c¼lendiren veya zayıflatan nedenlerin belirlenerek gerekli ¼nlemlerin alınmasında kurumun madde ve insan kaynaklarının etkili ve verimli kullanılmasında kurum denetimi ¼nemli bir yere sahiptir (Taymaz, 1997: 129).

Ders Teftişi: Bir eğitim kurumunda ¼đretici olarak g¼rev alan ¼đretmenlerin ¼đretim ve eğitim etkinliklerindeki çalışmalarının g¼zlenmesi, incelenmesi ve değerlendirilmesidir (Taymaz, 200: 28).

Ders denetimi, ¼đrenme ve ¼đretme s¼recini geliştirmek için, ¼đretmene yol g¼stermek, ¼đrenci başarılarını bilimsel y¼ntemlerle ¼lmek ve değerlendirmek, okullarda yapılan ¼đretimlerde birlik ve b¼t¼nl¼đ¼ sağlamak ve ¼đretmenlerin eğitimdeki başarılarını tespit etmek amacıyla, yapılan planlı, programlı, eylemler b¼t¼n¼ olarak tanımlanır. Ders denetimi, sınıf içi etkinlikler ¼zerinde odaklaşır (Karakaya,1988: 87).

¼đretmen etkinliğini değerlendirme y¼ntemi olarak kullanılan ders denetimi; genel denetimler sırasında ya da bundan ayrı olarak sınıf ziyaretleri aracılığı ile yapılmaktadır. Eğitim-¼đretim ihtiyaçlarının saptanmasına yarayacak ¼đrenme durumlarının analizi, ¼đrenme s¼relerinin g¼zlenmesi, amaçlardan sapma olup olmadığının kontrol¼, sınıftaki diğer olanakları değerlendirmek, uygulamaya konan yeni ¼đretim s¼relerinin uygulanmasını g¼zlemek (Sağlamer, 1992: 44).

Ders denetimi, okullarda genel denetimler sırasında ya da bunlardan ayrı olarak yapılır ve ¼đretmenlerin kendi alanlarındaki yetişkinliğini, çalışmasını, uyguladığı y¼ntemleri, bunları uygulamadaki yeterliliğini, ¼đrencilerin yetişme d¼zeylerini incelemeyi ve değerlendirmeyi amaçlar. Ayrıca ders denetimi, ¼đretmenin ¼đretim yapma ve ders vermedeki başarısını değerlendirmenin yanı sıra, ¼đretmenin eksikliklerini giderme, yeteneklerini geliştirme, mesleğe ve çevreye uyumunu sağlama, yenilik ve değişikliklerini de kapsar (Taymaz, 1993: 114).

2.9.1.Ders Denetiminin Amaçları

Milli Eğitim Bakanlığı İlk¼đretim M¼fettiřleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Y¼nervesinde (2001), ders denetiminin amaçlarını şu şekilde belirtmiştir;

- a) Eğitim öğretimindeki başarı derecesi hakkında bilgi edinmek,
- b) Olumlu davranışlarını belirlemek,
- c) Görevini en iyi biçimde yapmaya özendirmek,
- d) Eğitim ve öğretimde birliği sağlamak üzere rehberlik ve yardımda bulunmak,
- e) Kurumda uyguladıkları öğretim yöntem ve tekniklerini geliştirmek,
- f) Öğretim araç ve gereçlerinin sağlanmasında ve kullanmasında yardımcı olmak,
- g) Öğrenci başarısının bilimsel yöntemler ile ölçülmesi ve değerlendirilmesinde yardım etmek,
- h) Karşılaştığı sorunların çözümünde yol göstermek.
- i) Özel eğitim gerektiren öğrenciler için aldığı önlemleri geliştirmek ve yönlendirmek,
- i) Sınıf içi ve çevredeki eğitimsel liderliğini belirlemek, için yapılır.

Taymaz, (1993) “Kurumlarda görevli öğretmenlerin başarı durumları sınıf veya ders teftişi yapılmak suretiyle değerlendirilir. Sınıf veya ders teftişleri ilköğretim amaçlarını gerçekleştirmek için eğitim ve öğretim faaliyetlerinin meydana gelişini gözlemek üzere dersane ve laboratuarlarda yapılır. Ders veya sınıf teftişi, teftişin genel amaçlarına uygun olarak, aşağıdaki amaçların gerçekleştirme derecesini tespit etmek üzere yapılır:

1. Okulda yapılan öğretimde birlik sağlamak üzere yardımcı olmak
2. Öğretmenlere yapılan yardımlarda teftiş programlarına güvenlerini artırmak
3. Okulda öğretmenlerin uyguladıkları öğretim metotlarını geliştirmek
4. Öğretim araçlarının sağlanması ve uygulanmasında yardımcı olmak
5. Öğrenci başarısının bilimsel yöntemlerle ölçülmesi ve

değerlendirilmesinde yardım etmek

6.Öğretmenin karşılaştığı sorunları çözümlenmede yol göstermek.” (Taymaz, 1993:115) şeklinde belirtmiştir.

2.9.2.Ders Denetiminin İlkeleri

İlköğretim Müfettişleri başkanlıkları rehberlik ve teftiş yönergesine göre; Kurumlarda sınıf veya ders denetimi yapılırken aşağıdaki ilkeler göz önünde bulundurulur.

a) Öğretmenlerin öğrencilerini, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeler ile ilköğretimin amaçları ve derslerin amaçları doğrultusunda yetiştirmesi esastır.

b) Öğretmen çok yönlü teftiş edilecek, ana sınıf öğretmenleri, sınıf öğretmenleri ve özel eğitim sınıfı öğretmenlerinin çalışmaları değerlendirilirken sınıfın genel durumuna bakılarak okuttuğu bütün derslerde tüm çocuklar dikkate alınarak öğrencilere kazandırdığı bilgi, beceri ve davranışlar değerlendirilir.

c) Branş öğretmenlerinin denetiminde, okuttukları derslerde öğrencilerin kazandıkları bilgi, beceri ve davranışlar değerlendirilir. Birden fazla ders okutan branş öğretmenlerinin okuttukları her derste denetlenmesi esastır.

d) Kurumlarda görev yapan rehber öğretmenlerin çalışmaları diğer öğretmenlere göre özellik taşıdığından denetimleri "Rehber Öğretmen Denetim Formu"ndaki davranışlar değerlendirilerek yapılır. Rehberlik araştırma merkezlerinde görev yapan rehber öğretmenlerin çalışmaları ise kurum denetimi ile birlikte değerlendirilir (M.E.B.İlköğretim Müfettişlikleri Başkanlığı Rehberlik ve Teftiş Yönergesi 2000,md: 26).

2.9.3.Ders Denetiminde Göz Önünde Bulundurulacak Esaslar

Kurumlarda görevli sınıf ve ders öğretmenlerinin teftişinde göz önünde bulundurulacak esaslar, İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı rehberlik ve teftiş yönergesinde şu şekilde sıralanmıştır;

a) Teftiş, grupça yapılan plânlamaya uygun olarak yürütülür.

b) Sınıf ve ders teftişini değerlendirmek üzere "Öğretmen Teftiş Formu" kullanılır.

c) Öğretmenin teftişinden önce, yöneticiden öğretmen hakkında bilgi alınır.

d) Teftişi yapılacak öğretmen ile teftiştten önce görüşülür.

e) Müfettiş ve müfettiş yardımcısı sınıfa öğretmenle birlikte girer.

f) Müfettiş ve müfettiş yardımcısı teftiş sırasında sınıfın bir üyesi gibi davranır.

g) Müfettiş veya müfettiş yardımcısı sınıftan öğretmenle birlikte çıkar.

h) Öğretmenin birden fazla dersi ve sınıfı varsa en az ikisindeki öğretimi gözlenir.

i) Teftişte çevre şart ve imkânları dikkate alınır.

i) Müfettiş ve müfettiş yardımcısı, teftiş sonunda öğretmenle görüşür.

j) Teftiş sonunda yapılan değerlendirmeler kesin olarak belirlenir.

k) Teftiş sonunda zümre ve şube öğretmenleri ile ayrı ayrı veya birlikte toplantılar düzenlenir.

l) Gözlenen davranışlarla ilgili olarak gerektiğinde öğretmen ve öğrencilere soru sorulabilir, açıklama yapılabilir, bilgi ve belge istenebilir.

m) Sınıf ve branş öğretmenleri ile aday öğretmenlerin en az iki ders saati teftişi esastır (M.E.B.İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı Rehberlik ve Teftiş Yönergesi 2000, md: 27).

2.9.4.Ders Denetimlerinde Karşılaşılan Sorunlar

Ders denetimlerinde karşılaşılan sorunlar, denetimin genel sorunlarından soyutlanamaz. Öğretmenlerin ders denetimi yolu ile değerlendirilmesinde karşılaşılan sorunlar aşağıdaki şekilde özetlenebilir (Poyrazoğlu,1977,Akt.Taymaz,1993:78).

1. Ders denetimi yolu ile yapılan değerlendirmeler, öğretmenlerin geliştirilip yetiştirilmesinde fazla etkili değildir.

2. Ders denetimi yolu ile yapılan değerlendirmeler, öğretmen başarısını objektif olarak ölçmekten uzaktır.
3. Ders denetimleri için ayrılan süre öğretmenleri bütün yönleri ile tanıyıp değerlendirmeye yetmemektedir.
4. Ders denetimi yapan müfettişler, öğretmenlere gerekli rehberlik ve güdülemede bulunmamaktadırlar.
5. Öğretmenler, müfettişlerin tutum ve davranışlarından genellikle hoşnut değildirler.
6. Müfettişlerin, öğretmenleri değerlendirirken okul müdürünün etkisi altında kaldıkları genel bir kanıdır.
7. Öğretmenler, siyasal görüşlerinin kimi müfettişler tarafından bilinmesinin değerlendirmeye olumsuz etkileri olacağını sanmaktadırlar.

2.10.EĞİTİM DENETİMİ YÖNTEMLERİ

Klinik Denetim; Öncülerinden biri Morris Cogan' dır. Cogan'a göre klinik denetim "öğretmenin sınıf içi öğretmedeki yeterliliğini artırmak ya da öğretmeni daha yeterli kılmak amacıyla planlanmış bir program ve uygulamadır."şeklinde ifade etmiştir. Sergiovanni ve Staratt ise kliniksel denetimi "Öğretmenin daha etkili kılınması amacıyla denetçiyle öğretmenin sınıf içinde öğretme ve öğrenmenin gerçekleştirilmeye çalışıldığı ortamda yüz yüze gelmeleri ve görüşmeleri olarak tanımlamıştır (Aydın, 1986; Akt. Başar, 1993).

Klinik denetim, denetim eylemlerinin etkililiğini artırmak amacıyla, özellikle öğretimde, planlı işbirlikçi, gözlem, inceleme ve davranış değiştirmeye yönelik eylemler bütünüdür. Yöntemi ve süreçleriyle yönetimdeki operasyonel araştırmaya benzer. Öğretmenin neleri, nasıl, hangi sonuçlara ulaşmak için yapacağını iyi bilmesini sağlamak, etkili bir planlama yapmak ve öğretmenle ilişkiyi geliştirmek için gözlem öncesi ön görüşme yapmak, etkili ve planlı bir gözlemlerle öğrenme durumunu ve süreçleri gözlemek, gözlem sonrası görüşleriyle, elde edilen sonuçları çözümleyip değerlendirmek, önerileri ve uygulamalarını görüşmek, klinik denetimdeki basamaklar olarak verilebilir (Başar, 1998: 12).

Kliniksel denetimin amacı, denetmenle öğretmen arasında öğretme, öğrenme sürecini geliştirme doğrultusunda yoğun, sürekli ve olgun bir iletişim kurmaktır (Aydın,2007,40). Klinik kavramı öğretmen ve müfettiş arasındaki "yüz yüze" ilişki ve öğretmenin sınıf içindeki gerçek davranışı üzerinde odaklanmayı vurgulamak için kullanılmıştır (Aydın, 2005: 38).

Klasik denetim; Klasik yönetim kuramları etkisinde kontrol ve raporlamaya dayalı, durum saptamayla sınırlı denetim türü olarak bugün de bazı ülkelerde uygulanmaktadır. Öğretmen-denetçi ilişkileri, ast-üst ilişkileri dışına çıkamaz. Kusur bulup kötü rapor ve ceza vermeye hazır bir denetçi ve karşısında sürekli olarak savunma durumunda bir öğretmenle sembolize edilen bu denetim biçiminde farklı uygulamalar olabilesine rağmen, denetlemenin katkısından, kontrolün amacına ulaşacağından, gerçek durumun ortaya çıkacağından, rehberlik ve yardımdan, denetimin amacını ve denetim eylemlerinin odak noktasını oluşturan düzeltme ve geliştirme çabalarından söz edilmesi güçtür (Bursalıoğlu, 2005: 13).

Sanatsal Denetim; Denetim türlerinin bir diğeri de sanatsal denetimdir. Sanatsal denetimde müfettişin sınıftaki önemli ayrıntıları ortaya çıkarma bilgisi, duyarlılığı, kavrayışına güvenilebilmesi önemlidir. Sanatsal denetimde müfettiş bir araçtır (Aydın, 2005: 25).

Öğretimsel Denetim; Öğretimsel denetim kavramı, bir öğretim kurumu içinde yer alan farklı eğitimci gruplarının yerine getirdikleri çok geniş bir süreci tanımlamak için kullanılmaktadır. Öğrencilere öğretmen ve deneticinin işbirliği ile yüksek nitelikli öğrenme ortamları sağlamak için, eğitim ve öğretim sürecinde öğretmene yardım sağlanması temel amaçtır. Öğretimsel denetim süreci doğası gereği öğretmen, öğrenci ve denetici arasında bir işbirliğini ve aktif katılımı gerekli kılmaktadır. Öğretimsel denetim kısaca öğretmenlere hem bireysel hem de grup içinde hizmet etmektir (Aydın, 2005: 36).

Gelişimsel Denetim; Glickman tarafından geliştirilen gelişimsel denetim yaklaşımına göre; “Denetici öğretmenin gelişimsel düzeyini analiz etmek ve bu gelişim düzeyine uygun bir denetim davranışı sergilemekle sorumludur. Bu yaklaşımın amacı denetimi korku verici bir süreç olmaktan çıkararak öğretmenin gereksinimlerine daha uygun bir süreç haline getirmektir (Aydın, 2005: 47).

Kısaca ifade edilebilirse: eğitim denetimi uygulamalarında önemli değişmelere bağlı olarak çeşitli yöntemler geliştirilmiştir. Her yeni geliştirilen bir yöntem, daha önceki yöntemlerin üzerinde kurgulanarak çağın gereklerine uygun bir anlayışla uygulanmaya çalışılmıştır.

2.11.TÜRKİYE'DE EĞİTİM DENETİMİ

Türk Milli Eğitim Sistemi'nde ilköğretim kurumlarını İlköğretim Müfettişleri(Eğitim Müfettişleri), ortaöğretim kurumlarını ise Bakanlık Müfettişleri teftiş etmektedir.

İlköğretim müfettişleri, idari yönden valiye, görev yönünden Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlıdırlar. 27.10.1990 tarih ve 20678 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan M.E.B. İlköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği'ne göre, Türk Milli Eğitim Sistemi'nin temelini oluşturan ilköğretim kurumlarındaki ; rehberlik ve işbaşında yetiştirme, teftiş ve değerlendirme, inceleme ve soruşturma görevleri ilköğretim müfettişlerince yapılmaktadır. Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 56. maddesine göre, eğitim ve öğretim hizmetlerinin, bu kanun hükümlerine göre uygun olarak Devlet adına yürütülmesinden ilköğretim müfettişleri sorumludur. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 12.10.1983 tarih ve 2917 sayılı kanunla değişiklik yapılan 23. maddesine göre de, ilköğretim kurumlarının rehberlik, teftiş ve soruşturma hizmetlerini yürütmek üzere, ilköğretim müfettişleri görevlendirilir. Ortaöğretim kurumlarının teftişi ise Bakan adına Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kuruluna bağlı olan Bakanlık Müfettişleri tarafından yapılmaktadır.

Bakanlık müfettişleri üç ana eğitim bölgesinde, Ankara, İstanbul ve İzmir'de bulunmakta ve tüm ülke genelinde aşağıda listelenen görevleri yapmaktadırlar(MEB Teftiş Kurulu Tüzüğü, 1993) :

a) Bakanlık teşkilatıyla bağlı ve ilgili kuruluşların her türlü faaliyet ve işlemleriyle ilgili olarak denetim, inceleme ve soruşturma işlerini yürütmek,

b) Mevzuatın uygulanmasından doğan sonuçlar üzerinde inceleme yaparak, görülecek yanlışlık ve eksikliklerin giderilmesi ve düzeltilmesi yollarını araştırmak ve işlerin istenen düzeyde yürümesini sağlamak için alınması gereken önlemleri ve düşüncelerini raporla Başkanlığa bildirmek,

c) Öğrencilerin milli eğitimin amaç ve ilkelerine uygun biçimde yetiştirilip yetiştirilmediğini, yetenek, bilgi ve beceri kazandırılıp kazandırılmadığını incelemek, araştırmak ve sonuçlarını rapor halinde Başkanlığa sunmak,

d) Görevlerini yaparken öğrendikleri yolsuzluklar için sorumlular hakkında tabi oldukları soruşturma usulüne uygun olarak gecikmeden soruşturmaya başlamak ve durumu derhal Başkanlığa bildirmek,

e) Bakanlığa ilgilendiren konularda yurt içinde ve dışında inceleme ve araştırmalar yapmak, görevlendirildikleri komisyon, seminer, toplantı ve benzeri mesleki çalışmalara katılmak,

f) Kanun, tüzük, yönetmelik ve diğer mevzuatla verilen görevleri yapmak.

İlköğretim müfettişlerinin görev alanları ise rehberlik, araştırma ve işbaşında yetiştirme, teftiş ve değerlendirme, inceleme, soruşturma hizmetlerine yönelik olarak (M.E.B. İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi, 2001):

1. Okul öncesi eğitim kurumları,
2. İlköğretim okulları,
3. Özel eğitim gerektiren çocuklar için açılmış ilköğretim seviyesindeki okullar ve sınıflar,
4. Yetiştirme ve tamamlayıcı sınıflar ve kurslar,
5. İlköğretim seviyesinde açılan öğrencileri yetiştirme kursları,
6. 08.06.1965 tarihli ve 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında faaliyette bulunan, okul öncesi ve ilköğretim kurumları ile ilköğretim seviyesindeki dersaneler, her tür ve seviyedeki özel yaygın eğitim kursları,
7. Rehberlik ve araştırma merkezleri ve aksam sanat okulu müdürlükleri,
8. Öğretmen evi ve aksam sanat okulları, öğretmen evi lokalleri ile sosyal tesisler,
9. Milli Eğitim Yayınları

10. Diyanet isleri başkanlığına bağlı ilköğretim 5. sınıfını bitiren öğrenciler için açılan yaz Kur'an kursları,

11. Spor ve izcilik merkezleri,

12. Gençlik ve izcilik eğitim tesisleri,

13. Valilikçe uygun görülen diğer okul ve kurumlarla ilgili inceleme ve soruşturma işleridir.

2.12.MÜFETTİŞ NİTELİKLERİ

Müfettişler, denetimlerini çeşitli etkilerden uzak, sağlıklı bir şekilde yerine getirebildiklerinde rollerini iyi oynamış sayılacaklardır. Müfettişlerin karşılaşacakları sorunları ve bunları çözme yollarını bilmeleri için bazı niteliklere sahip olmaları gereklidir.

Müfettişte aranılacak nitelikleri kesin olarak saptama ve sınırlama olanağı yoktur. Ayrıca aranılan niteliklerin ölçütlerini de koymak oldukça zordur (Taymaz, 2005: 51).

Müfettişte aranan nitelikler kişisel ve uzmanlık nitelikleri olarak ikiye ayrılabilir.

2.12.1.Kişisel Nitelikler

Müfettişte aranılacak nitelikler duyuşsal alanla ilgili olduğundan kesin olarak saptama, sınırlama ve bir ölçüt koyma oldukça zordur. Müfettişlerde aranılacak kişisel nitelikler toplumun değer yargıları ile ilişkilidir.

Kibar, kendine güvenen, kararlı, samimi, ciddi, sadık ve sabırlı, ikna yeteneğine sahip, sır saklayabilen, yapıcı ve iyimser, dürüst, güler yüzlü, iyi niyetli, etik ilkeleri benimseyen, yeniliklere açık, erdemli, insancıl, sıcakkanlı, gayretli, giyim ve kıyafetine önem veren, yerinde konuşan ve dinleyebilen, kendini değerlendirip sürekli geliştiren vb. niteliklere sahip olmalıdırlar (Taymaz, 2005: 51).

2.12.2. Uzmanlık Nitelikleri

Müfettiş teftiş ettiği kurumda, bir alan uzmanı olarak rol oynayacaktır. Bu nedenle kurumlar genellikle müfettişlerini, kurumun iş alanına uygun meslek veya branşta öğrenim yapmış elemanlar arasından seçme ve yetiştirme sistemini uygulamaktadır (Mark ve Diğerleri, Akt. Taymaz, 2005: 52).

Müfettişler; genel kültüre sahip olma, teftişin önemini kavrama, uzmanlık eğitimi görme, yasalar hakkında bilgi sahibi olma, teftiş araç ve yöntemlerini bilme, kararları doğru isabetli ve nesnel olarak verme, hataları önleme, denetim ve soruşturma raporlarını hatasız yazma gibi uzmanlık niteliklerine sahip olmalıdır (Taymaz, 2005: 52).

2.13.MÜFETTİŞ ROLLERİ

Görev, birey, çevre ve beklentilerinin karşılıklı etkileşimlerinin belirlediği davranış olarak rolün oluşumu karmaşık bir yapıya sahiptir. Rol oluşumunu etkileyen, rol belirticileri görev, çevre, bireyin kişiliği ve yeterlikleridir (Sofuoğlu, 2002: 73).

Teftiş sisteminde müfettişin yerini; Kendisine yasal olarak verilen görevler, görevlerini yerine getirme süreçleri, oynadığı roller ve bu rolleri oynarken gösterdiği davranışlar belirler (Çetinkaya, 2002: 172).

Görev betimlemelerinin rol belirleyicilik görevini yerine getirebilmeleri, onların örgüt ve görevin amaçları ile olan ilgilerine bağlıdır. Bu ilginin olmadığı, zayıf veya ters kurulduğu görev betimlemeleri yoluyla belirlenecek ve oynanacak olan roller, rol-amaç çelişkisi doğurarak, görevi örgüt için yararsız hatta zararsız hale getirebilir (Başar, 1998: 23).

Müfettişlerin yönetmeliklerle belirlenmiş ve yerine getirilmesi gereken rolleri vardır. Oysa rolün davranış olarak gösterilmesinde kişiliğin etkisi büyüktür. Bu etki sonucu davranış, rol ve kişilik etkileşiminin işlevi olarak görülür (Başar, 2000: 38).

Müfettişin oynadığı role ilişkin, birlikte çalıştığı öğretmenlerin algılarını bilmesi ve bu algılardan haberdar olması gerekir. Öğretmenlerin algılarını dikkate almadan hazırlanan bir denetim programının engellenme olasılığı büyüktür (Aydın, 2000: 73).

Ülkemizde müfettişin, eğitimdeki yeni buluşlar istikametinde bir rol değişmesi olduğu söylenemez. Esasen mevcut kanun ve yönetmeliklerde böyle bir

gelişmeye elverişli gözükmemektedir. Öte yandan ülkemizde eğitimin gelişmesi idealist ve yapıcı bir müfettişe ihtiyaç göstermektedir. Bu nedenle ülkemizde müfettişlerin rolleri tekrar ele alınarak yeniden tarif ve tespit edilmeli, mevzuatta da buna göre değişiklikler yapılmalıdır(Öz, 2003: 41).

Denetmenlik rolünün nitelikleri üç noktada toplanmaktadır:

- 1- Denetmenin eğitimsel ve öğretimsel konularda uzman olması gereklidir.
- 2- Denetmenin iki dünyada yaşaması ve iki dili konuşması - yönetimin dilini ve öğretimin dilini - konuşması gerekir.
- 3- Müfettişlerin görevlerini başarı ile yapabilmeleri için yeterlik alanlarına göre yetiştirilmeleri gerekir. Her biri bir yeterlilik alanı olan bu roller şu şekilde sıralanabilir:

1. Yöneticilik
2. Liderlik
3. Öğreticilik
4. Rehberlik
5. Araştırma uzmanlığı
6. Sorgu yargıçlığı (Taymaz, 1982: 4).

Liderlik: Müfettiş, teftiş esnasına etkili insan ilişkileri sağlar, karşılaşılan sorulara çözüm yolları arar amaçlara ulaşabilmesi için görevlilerle birlikte çalışır örnek davranışlar gösterir. Müfettiş bu çabası ile lider rolünü oynar (Taymaz, 1982: 4).

Lider; örgütsel yol göstericilere (emir, direktif, kararname) mekanik olarak uymanın üstünde ve ötesinde bir etkileme gücüne sahip olan kişidir. Lider amaca ulaşmak için kendini izleyenlerin kendine yaptığı olumlu etkiden daha çoğunu onlara yapan takım üyesidir (Başaran, 2004: 74).

Liderlik niteliği kazanabilen eğitim yöneticileri. Olumlu bir örgüt iklimi yaratma yanında, etkili bir eğitim yönetimi de gerçekleştirebilmektedirler. Liderlik niteliği kazanabilmek ise, örgütün amaçları ile personelin gereksinimleri arasında

tutarlı bir denge kurabilmekle başlar ve yönetim biliminin diğer gerçeklerini uygulamaya koymakla devam eder (Alıç, 1987: 147).

Teftiş ile liderlik arasında çok yakın ilişkiler vardır. Aslında bir müfettiş görevi gereği bir liderdir. Adına kurum lideri denilmemekte ancak yaptığı işler liderin yapabileceği işlerdendir (Dikey, 1953; Akt. Taymaz, 2005: 52).

Aslında bir müfettiş görevi gereği bir liderdir. Müfettiş görevini yaparken bir statü ve grup lideri durumundadır. Atanma ve görevlendirme, örgütteki yeri ve sorumluluğu açısından bakıldığında bir statü lideridir. Görevini yerine getirmede çalıştığı ortam, kişiler ve şekli dikkate alındığında bir grup lideridir. Teftiş hizmetlerinde her iki kaynaktan aldığı yetkiyi kullanır. Kurumlarda müfettişlerin rolü ve nitelikleri konusunda yapılan araştırmalar, teftişin yararlı ve etkili olabilmesi için, müfettişlerin liderlik özelliklerine de sahip olmaları gerektiğini ortaya koymaktadır (Taymaz, 1982: 41).

Eğitim lideri olarak müfettişin ilk sorunu, okulu, öğretmen ve yöneticileri iyi tanımaya çalışmak olmalıdır. Öğretmen hakkında yalnızca yöneticilerden aldığı bilgilerle yetinen müfettiş öğretmeni tanıyamaz. Bireyi tanımanın en iyi yolu, ona yönelmek, onunla önyargısız, inandırıcı, içten ilişki kurmaktır (Başar, 2000: 49).

Müfettiş değişen ve gelişen bir ortamda çalışır. Bu nedenle yenilikleri yakından izlemeli, değişme ve gelişmelerin öncüsü, önericisi, deneticisi ve değerlendiricisi olmalıdır. Eğitimde liderlik, kurumun eğitim amaçlarına ulaşmak üzere yapılacak çalışmalarda şahıs ve grupları yöneltme, kendi ile birlikte çalışmalarını sağlama hareketi ve alışkanlığıdır. Liderlik yeteneğine sahip bir müfettiş problemleri beklemeli, tahmin etmeli, çözüm yollarını bulmalı, uygulamalı ve olumlu sonuç almalıdır (Mark ve Diğerleri, 1971: 148).

Denetimle ilgili hemen bütün tanımlarda, denetim sürecinin, "okul çalışanlarına bir yardım eylemi" olduğu vurgulanmaktadır. Öğretimin denetiminde temel amaç ise öğretmene liderlik yapmaktır (Şişman, 2004: 51).

Denetimin liderlik rolüyle, kişisel girişimlerin doğmasını sağlama, hedef belirlemeye yardım etme, yeterlikleri ortaya çıkarma, etkileme ve yönlendirme, değişme sürecinde yönetici ve öğretmenleri destekleme gibi etkinlikler gerçekleştirilir (Cengiz, 1992: 28).

Eğitim denetçisi liderlik işlevlerini gerçekleştirirken, onların her zaman kişi etkenlerine uygunluğunu gözetmeli, düzeylerini bunlara göre ayarlayabilmelidir. Eğitim denetçisi, bir lider olarak mesleki değerlerin yerleşmesini ve korunmasını sağlamalı, gerektiğinde onları yorumlayabilmeli ve değiştirebilmelidir. Demokratik bir lider olması beklenen eğitim denetçisi, kararlarda katılmayı sağlamayı, bunun için de önce katılmayı sağlayıcı çift yönlü iletişim sistemi kurmalı ve kullanmalıdır. Öğretmen ve yöneticiler, görüşlerini çekinmeden denetçiye aktarabilmeli, denetçi bunlardan uygun olanlarını, kendi görüşleriyle akışmasa da benimseyebilme davranışını gösterebilmelidir (Başar, 1998: 31).

Bununla beraber müfettişler lider durumunda bulduklarından öğretmenler, şu veya bu lde direnme gösterirler. Bu direnmeler çoğu zaman müfettişin kararları ile ilgili olabileceği gibi onun davranışlarından da ileri gelebilir. Müfettişin davranışları çok önemlidir ve denetimin amaçlarını destekleyici olarak ele alınmalıdır. İnsan ilişkileri denetim hizmetinin görülmesinde çok önemlidir. İyi insan ilişkileri olmadan denetim programının başarıya ulaşması imknsızdır. İnsan ilişkileri, grup çalışmaları ve demokratik süreç başarılı bir denetimin destekleyici öğeleridir (Sağlamer, 1985: 35).

Murphy ve Hallinger'ın (1986) bir araştırmasında, ğretim lideri olarak denetçilerin rolü üzerinde durulmuştur. Araştırmada denetçilerin ğretim lideri olarak rolleri;

1. Okulla ilgili, amaç, beklenti ve standartları belirleme
2. Okul kadrosunu seçme, denetleme ve değerlendirme
3. Program ve öğretimle ilgili önemli noktaları belirleme
4. Program ve öğretime rehberlik etme

5. Teknik işlemlerde uyum sağlama, şeklinde sıralamıştır (Şişman, 20004: 132).

Yöneticilik: Müfettiş, teftiş ettiği kurumda insan çabalarına yöntem ve bütünlük kazandırmaya çalışır. Yönetici, uzman ğretmen ve diğer personelin çalışmalarını izler, denetler ve bu etkinliği ile profesyonel bir yönetici rolindedir (Tayaz, 1982: 4).

Yönetici belli bir amaç uğruna bir araya gelen insanları hedefe ulaşmak için ahenkli bir şekilde ve işbirliği içinde etkili ve verimli olarak yönetmek sorumluluğunda ve zorunluluğunda olan kişidir (Erdoğan, 2004: 26).

Yöneticilik rolleri nedeniyle kararlar verme durumunda olan eğitim denetçileri, problem çözme süreci olarak görülmesi gereken karar aşamalarını bilmeli, kullanabilmelidir. Yönetici kararlar verir, bu kararların uygulanışını planlar, planların yürütülmesi için gerekli örgütsel düzenlemeleri yapar, çalışmaların yürütülmesi için gerekli örgütsel düzenlemeleri yapar, çalışmaların yürütülmesi için yetki ve etkisini kullanır, çalışanlar arasında iletişim kurar, çalışmaların eşgüdümüyle yapılanları değerlendirir (Başar,1998: 35).

Öğreticilik: Eğitimde rehberlik ve yardım bireysel yönü ağır basan bir etkinlik türü olmasına karşın, öğreticilik rolü daha çok gruba yönelik etkinlikler olarak görülmelidir. Denetçilerin öğreticilik rolleri hizmet içi eğitim etkinlikleri olarak ele alınmıştır (Başar, 1998: 49).

Denetçi, görev süresince karşılaştığı her öğretebilme durumunu, bir hizmet içi eğitim fırsatı olarak görmeli, hizmet içi eğitimi örgün yöntemler dışında gerçekleştirebilmelidir. Denetçinin hizmet içi eğitime önce kendinden başlaması görüşü de onun bu konudaki rollerinin önemli bir boyutunu ortaya koyar (Bursalıoğlu, 2005: 130).

Denetçinin bu rolü araştırmalara göre yeterince yerine getirilemeyen bir roldür. Bu rol öğretmeni geliştirmeye yönelik bir rol olması nedeniyle örgütteki insan kaynaklarını geliştirme temeline dayanır (Burgaz, 1992; Akt. Güngör, 2001: 79).

Araştırma Uzmanlığı: Müfettiş, sistemin geliştirebilmesi için yenilikleri yakından izler, üretim, öğretim ve diğer süreçlerle ilgili inceleme ve araştırmalar yapar ve sonuçlarından yararlanılmasına çalışır. Bu hizmetin yerine getirilmesinde bir araştırma uzmanı rolünde bilimsel çalışmalar yapar (Uludüz, 1968: 8-9).

Teftiş sürecinde müfettişlerin araştırmacı rolü, eğitim sisteminin geliştirilebilmesi için gerekli olan dönütlerin alınması açısından önem taşımaktadır. Eğitim sisteminde aksamaların kaynağına inebilmesi, tekrarlanan sorun ve yanlışlıkların tanımlanabilmesi, bunların giderilmesi yolunda önlemlerin alınabilmesi, bilimsel inceleme ve araştırma yaklaşımını kazanmış olan

müfettişlerin sisteme ilişkin dönütlerin uygun biçimde değerlendirebilmeleri ile sağlanır (Taymaz,2005: 75).

Denetçilerin araştırmacı rolünü oynaması, birlikte çalışma ve sorun çözme yoluyla, denetleyen-denetlenen ilişkisini geliştirir, yakınlaşma ve anlaşma sağlayarak uzaklık ve soğukluk sorunlarının çözümüne katkıda bulunur. Sisteme katkıları artan denetçilerin statüleri yükselir (Başar, 1998: 52).

Soruşturma Hâkimliği: Müfettiş, kurum personelinin görevlerinden doğan veya görevinin yapılmasında meydana gelen ve suç sayılan eylemleri olduğunda soruşturma yaparak, sonuçlarını gerekli kovuşturmanın yapılabilmesi için ilgililere bildirir. Müfettiş bu görevi yerine gerektirirken sorgu yargıcı rolündedir (Uludüz, 1998: 8).

Soruşturma yapan müfettişlerin kendilerinden bir savcı ve yargıç görevi beklenir. Müfettişlerin sorumluluk bilinciyle karar vermede güçlük çekmemeleri için yetiştirilmeleri sırasında yeterli hukuk bilgi ve hünelerinin kazandırılması gerekir (Ersan, 1987; Akt. Taymaz, 2005: 198).

Rehberlik: Eğitim sürecinin bir ögesi olan rehberlik, karara giden yoldaki danışma hizmetleri olarak tanımlanabilir (Başar, 1993: 55).

En geniş anlamda rehberlik,bir insanın başka bir insana ya da gruba, o insanın yada grubun en iyi biçimde yaşamasına,insanların kendini gerçekleştirmesine en elverişli yolları bulabilmeleri için yapılan yardımlardır (Kepçeoğlu, 2001: 10).

Kurumda üretim, yöntem ve sistemin eleştirilebilmesi için personele mesleki yardımda bulunur, kişilerin problemlerim tanımlama ve çözümlerine yardım eder. Çalışma basamaklarını değerlendirir. Müfettiş bu etkinliklerde bir rehber gibi davranış gösterir (Uludüz, 1996: 9).

Rehberlik bir süreçtir, bireye yardım etme sürecidir. Bir anda olup biten bir iş değildir. Etkili sonuçlar alabilmek için belli bir süre gereklidir (Kuzgun,1992:63).

Teftişte yapılan rehberlik, bireyin kendisini ve çevreyi tanıması, bireysel sorunlarını çözmesi, karar vermesi, bulunduğu ortama uyum sağlaması, kendisini geliştirmesi ve mutlu olması için yapılan çalışmadır (Taymaz, 2005: 92).

Yüksel'e (1999) göre, rehberliğin öğretmenlerde gerçekleştirmeye çalıştığı amaçlar şöyle sıralamak mümkündür:

1. Kişisel sorunlarını dürüst ve samimi bir ortamda paylaşabileceği duygusunu yaratmak.

2. Kendisini tanımasına yardımcı olmak

3. Çevrede kendisine açık olan imkânları göstermek

4. Yeteneklerini ortaya çıkararak gelişmesine yardımcı olmak

5. Sorunlarını tespit edip, en uygun çözüm yolunu seçmesine yardımcı olmak

6. Çevresine uyum sağlamasını kolaylaştırmak.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliğinin 43. maddesi Müfettişlerin görev ve yetkileri belirlenmiş ve müfettişlerin rehberlik ve iş başında yetiştirme görev ve yetkileri (a) bendinde;

1) Her öğretim yılı başında ve sonunda, ayrıca gerektiğinde öğretim yılı içinde, öğretmenlerle meslekî toplantılar düzenlemek, eğitim öğretim ve yönetim ile ilgili olarak sorunların belirlenmesinde ve çözümünde rehberlik etmek,

2) Okul ve kurumlarda rehberlik amaçlı çalışmalarda belirlenen konulan, önerileri ile birlikte rehberlik tebliğine ve kurum teftiş defterine yazmak, tebliğin bir örneğini başkanlığa vermek,

3) Okul ve kurumların teftişinden sonra öğretmen ve yöneticilerle birlikte toplantı yapmak, eğitim öğretim ve yönetim ile ilgili sorunların çözümüne yönelik rehberlik etmek,

4) Meslekî yayınları ve meslekle ilgili gelişmeler ile mevzuat değişikliklerini izlemek, başkanlık veri tabanına katkıda bulunmak ve bu kapsamda bölgesindeki öğretmen ve yöneticilere rehberlik etmek,

5) Aday memurların yetiştirilmesine rehberlik etmek ve bu konuda verilen diğer görevleri yapmak,

6) Teftişi ile yükümlü bulunduğu öğretmenlere ve yöneticilere meslekî yardımlarda bulunmak ve iş başında yetişmelerine rehberlik etmek,

7) (Değişik: 21.7.2005/25882 RG) Teftiş, değerlendirme, araştırma, inceleme ve soruşturma hizmetlerinde denetçi yardımcılarının katılımını sağlamak ve yetiştirilmelerine yardımcı olmak, olarak belirtilmiştir (M.E.B.T.D.Ekim 1999/2505).

Öğretmenler yönünden özel amaçlara bakıldığında, bu amaçların yasa, yönetmelik, yönerge, genelge, program, emir ve eğitim bilimlerinin verilerine dayanarak; kurumların amaçlarını geliştirmek üzere öğretmenlerin;

a) Dershaneyi düzenleme, derse hazırlama ders araç ve gereçlerini bulundurma, kütüphane, kitaplık, laboratuvar, atölye bilgisayar dersliği ve salon gibi bölümleri kullanması ve öğrencilerine kullandırmasını,

b) Yıllık Çalışma Programı, Yıllık, ünite, günlük ve ders plânlarını hazırlama, derse hazırlıklı gelme ve plânlı çalışmasını,

c) Derslerin işlenişine uygun çeşitli yöntem ve teknikleri yerinde ve zamanında etkili kullanarak öğrencilere araştırma ve bilgiye ulaşma yollarını öğretmesini,

d) Öğrencilere düzeylerine uygun olarak, Atatürk İlke ve İnkılâplarını, İstiklâl Marşını, Atatürk'ün gençliğe hitabesini, öğrenci andını öğretmesini,

e) Öğrencilere okuma zevk ve alışkanlığı kazandırma, Türkçeyi etkili ve doğru biçimde kullanma ve kullandırmasını,

f) Öğrencilere, programların öngördüğü bilgi, beceri değer yargıları ve olumlu alışkanlıklar kazandırmasını, öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmesini,

g) Öğrencilere rehberlik yapma bireysel farklılıkları dikkate alma, grup ve bireysel etkinliklere yöneltme, sorumluluk ve grup duygusu kazandırmasını,

h) Öğrencileri, okulu ve eğitimi sevmeye, mesleğe saygı duymaya, öğrencilerine örnek olma, belirlenen kılık ve kıyafete uymasını,

ı) Kendini yetiştirme mesleki eserleri ve mevzuatı izleme ve uygulamasını,

i) Yönetici ve öğretmenlerle iş birliği yapma, verilen görevleri yapmaya istekli olma, tören, mesleki toplantı, eğitici kol ve sınıf rehber öğretmenliği gibi etkinliklerde örnek davranışlar göstermesini,

j) Öğretmenler Kurulu, şube ve zümre öğretmenler kurulu ile ilgili toplantılara katılma, görüşlerini açıklama, kararlar alma ve uygulamasını,

k) Çevreyi tanıma, çevre olanaklarından yararlanma, veliler ile uyumlu ilişkiler kurabilme ve aile eğitimine katkıda bulunmasını,

l) Sınıf ve dersi ile ilgili defter, kayıt ve dosyaları düzenleme ve işlemlerini, izleme/değerlendirme/sağlama olarak belirtilmiştir (M.E.B.T.D. Şubat 2001/2521).

2.14.MÜFETTİŞLERİN REHBERLİK ALANLARI

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesinin ekinde yer alan öğretmen ve yöneticilere yönelik teftiş formlarında denetimi yapılacak alanlar yönetici ve öğretmenlerin görev alan ve sorumluluklarına bağlı olarak farklı boyutlarda ele alınmıştır. İlköğretim kurumlarımızın denetiminde yöneticilere yönelik denetim formu beş boyuttan oluşmaktadır. Bunlar, kurumun fiziki durumu, eğitim öğretim ve değerlendirme, büro işleri, yönetim ve çevre ilişkileri ile kendini yetiştirmedi. Öğretmenlerin denetimine yönelik olan denetim formu ise dersliğin eğitim öğretime hazırlık durumu, eğitim öğretim durumu, yönetim, çevre ilişkileri ve mesleki gelişim olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Bu bağlamda, denetçilerin rehberlik alanları; yöneticiler ve öğretmenler boyutlarında ayrı ayrı ele alınmıştır (Korkmaz, 2007: 22).

İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Alanları'nı iki ana başlık altında belirtebiliriz. Bunlar;

* Kurum ve Yöneticiler Yönünden Rehberlik Alanları

* Öğretmenler Yönünden Rehberlik Alanları

2.14.1.Öğretmenler Yönünden Rehberlik Alanları

2.14.1.1.Dersliğin Eğitim-Öğretime Hazırlık Durumu İle İlgili Rehberlik Alanları

1. Dersliğin düzenlenmesi, bakım ve temizliği.

2. Derslikte gerekli olan etkinlik ve ilgi köşelerini oluşturma.

3. Derslikte seviyeyi uygun ders/oyun, araç, gereç ve materyalleri bulundurma.

4. Sınıf kitaplığı / kitap köşesi oluşturma ve gerekli kayıtları tutma (Korkmaz,2007: 26).

2.14.1.2.Eğitim Öğretim Durumu İle İlgili Rehberlik Alanları

1.Yıllık, ünite, günlük ve diğer öğretim planlarını ve hazırlama.

2. Öğrenme ilkelerini gözetme, dersin/etkinliğin araç ve konusuna uygun strateji. Yöntem, teknik ve araçları seçme, etkili kullanma ve kullandırma. Derslikteki etkinlik ve ilgi köşelerini etkili kullanma ve kullandırma, gezi ve gözlem, inceleme ve araştırma ile deneylere yer verme.

3. Öğrencilerin öğrenme etkinliklerine aktif katılımını sağlayacak ortam ve süreçleri hazırlama, öğrencilere etkili İletişim kurma ve sürdürme.

4. Öğrenci seviyesine ve mevzuatına uygun ödev verme, araştırma, yaptırma, bilgiye ulaşma yollarını öğretme, öğrenmeyi öğrenen bireyler yetiştirme.

5. Öğrencilerde ulusal bilinci ve ulusal değerlere saygı ve sevgiyi geliştirme; seviyelerine uygun olarak İstiklal Marşı, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi, Öğrenci Andı, Atatürk İlke ve İnkılâplarını öğretme.

6. Öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı kazandırma, Türkçeyi etkili ve doğru kullanma ve kullandırma.

7. Öğrencilere ders programlarının öngördüğü hedef ve hedef davranışları kazandırma, sorumluluk ve güven duygusu kazandırma.

8. Sınıflarda özel öğretimi gerektiren öğrencilerle ilgili etkinlikleri yürütme.

9. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme.

10. Öğretmenin sınıf içi çevredeki eğitimsel liderliği becerisi (Korkmaz, 2007: 26-27).

2.14.1.3.Yönetim-Çevre İlişkileri ve Mesleki Gelişimi İle İlgili Rehberlik Alanları

1. Yönetici, öğretmen ve diğer personel ile işbirliği içinde verilen görevleri yapma.
2. Okuttuğu sınıf ve ders ile ilgili defter, dosya ve kayıtları tutma.
3. Törenlere, mesleki toplantı, eğitici kol etkinlikleri, öğretmenler kurulu, şube öğretmenleri kurulu ve zümre öğretmenleri toplantılarına katılma, kararlar alma ve uygulama.
- 4.Çevreyi tanıma ve koruma, velilerle uyumlu ilişkiler kurma, eğitim ve öğretim etkinliklerinde çevreden yararlanma.
5. Öğrencileri, okulunu ve öğretmenlik mesleğini sevme, benimseme ve örnek olma,
6. Mesleğin ve görevinin gerektirdiği ilke ve kurallara uyma.
7. Kendini yetiştirme, eğitim ile ilgili eserleri okuma, mevzuatı ve çağdaş öğretim stratejilerini izleme, öğrenme ve uygulama, olarak sayılabilir (Korkmaz, 2007: 27).

2.15.TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE DENETİMİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Türk Eğitim tarihine bakıldığında, Osmanlı Eğitim Sisteminde teftiş hizmetlerinin ne zaman başladığı ve bu göreve atamalar için hangi ünvanların kullanıldığı konusunda ayrıntılı bilgiye rastlanılmamıştır (Taymaz, 1982: 12). Ancak Türk Eğitim Sisteminde teftiş hizmetlerinin Tanzimat Döneminde başladığı tahmin edilmektedir. 1846 yılında Maarif-i Umumiye'nin gösterdiği gerekçeye dayanarak Esat Efendi başkanlığında Mekâtib-i Umumiye Nezareti kuruldu. Bu nezaret icra organı durumunda olup, yetki sahası sıbyan ve rüştiye okulları ile sınırlandırılmıştır. Bu nedenle ona merkezi maarif teşkilatının kuruluşuna doğru atılmış önemli bir adım gözüyle bakılmaktadır (Kodaman, 1982: 36-37).

Bu dönemde teftiş hizmetlerinin "İl Eğitim Kurulları"nın üyeleri tarafından yürütüldüğü görülmektedir (Aydın, 1986: 137). Mekatib-i Umumiye Nezareti kurulduktan sonra Sıbyan okulları ile Rüşdiye okullarını denetlemek üzere Muin'ler tayin edilmiştir. Bunlara okulları teftiş etmek ve öğretmenlere rehberlik etmek gibi

görevler verilmiştir. Bu dönemde Muin kelimesi müfettiş anlamında kullanılan bir kelime durumundadır (MEB, 1977:1).

1862 tarihinden sonra az da olsa okullaşma sürecine girildiğinden, sistem bütünlüğünde olmamakla birlikte, müfettiş ve denetim kavramları kullanılmaya başlanmıştır. Daha sonraları da değişik hizmet ve görevler için muhakkik, müfettiş, Mekatib-i Umumiye Müfettişi, Rumeli Vilayet-i Şahanesi maarif müfettişliği, Mekatib-i Aliye ve Hususiye Müfettişliği gibi kurumların özelliklerine yönelik denetim elemanlarının istihdam edildiği görülmektedir (Cengiz, 1992: 55).

1879 yılında kabul edilen Rumeli Şarki Vilayetinin Tedrisi Hakkında Kanunda, Kaza Mektepleri Müfettişlerinin görevleri adı altında sıralanan etkinlikler bugünkü yönetmelikle büyük bir örtüşme içindedir (M.E.B. Teftiş Kurulu Başk., 2000: 13-15).

İlköğretim müfettişlerinin görev ve yetkilerinin belirlendiği ilk yönetmelik “Mekatib-i İptidaiye Müfettişlerinin Vezaiine Müfealik Talimat”tır. 1910 yılında çıkarılan talimatta, müfettişlerin, soruşturma, denetim ve aydınlatma konuları yer almaktadır. Mekatib-i İbtidaiye Müfettişlerinin Vezaiine Mütealik Talimatta, müfettişin soruşturma, denetim ve aydınlatma konularına ilişkin görevleri dâhil bireysel öğretmen denetimi olmayıp, ilgili eğitim kurumunu bir bütün olarak, kuruluşundan hizmete sunulmasına kadar; okulun yaptırılacağı yerin belirlenmesi, yapımının kontrol edilmesi, okulun demirbaş eşyaları, öğretim araç ve gereçleri, okul çalışanları ile birlikte halkın aydınlatılması ve kurumun bir bütünlük içerisinde değerlendirilmesi öngörülmektedir (Aydın, 1986; 145).

1911 yılında yürürlüğe giren Maarif-i Umumiye Nezareti Merkez Teşkilatı Hakkındaki Nizamname ile merkez hizmetleri idare ve teftiş olmak üzere ikiye ayrılmış, müfettişlerin orta ve yüksek okul öğretmenleri arasında seçilmesi esası getirilmiştir. 1912 yılında hazırlanan yeni bir tüzükte müfettiş-i umumilik ibaresi yer almakta olup, bunların, “..ülkede bulunan kız ve erkek okulları ile bakanlığa bağlı diğer kuruluşların öğretim, yönetim işlerini ve onların her birine ait kanun, tüzük, yönetmelik ve karar hükümlerinin tamamıyla uygulanıp uygulanmadığını sürekli olarak teftiş ve bu husustaki izlenimlerini, edinecek bilgileri, düşünceleri ile birlikte bakanlığa bildirmek, sonuçları alıncaya kadar kovuşturmak görevi ile yükümlü...” oldukları ifade edilmektedir. Bu tüzüğe göre

çıkarılan yönetmelik münhasıran, Millî Eğitim Bakanlığı genel teftişine yönelik ilk yönetmeliktir (M.E.B. Teftiş Kurulu Başk. , 2000: 13).

İlköğretimle ilgili en önemli gelişme hiç kuşkusuz, 1913 yılında kabul edilen "Geçici İlköğretim Yasasıdır". Okulların teftişi bu yasada da yer almaktadır. Ayrıca yasada "Genel Eğitim Müfettişlerinin bulunmadıkları yerlerde onların teftiş görevleri de İlköğretim Müfettişlerine verilmektedir (Aydın, 1986: 138).

1914 yılında yapılan ek bir düzenleme ile de orta öğretim ve bakanlığa bağlı diğer kurumların teftişinde gözetilecek esaslar belirlenmiştir. Cumhuriyetle birlikte;1923 yılında Maarif Müfettişleri Talimatnamesi yayımlanmış ve burada müfettişlik müessesinin, kuruluş, görev yetkileriyle teftişin esasları açıklanmış, bir müdür ve 10 müfettişten oluşan teftiş heyeti ibaresi ilk defa kullanılmıştır (İnal, 2008: 43).

3 Mart 1924 tarihli Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile tüm okul ve medreselerin maarif vekâletine bağlanması üzerine konu yeniden gündeme getirilmiş ve 1925 yılında hazırlanan Maarif Müfettişlerinin Hukuk, Selahiyet ve Vazifelerine Dair Talimat ile Maarif Vekili adına tüm eğitim kuruluşlarını kanunu, tüzük ve yönetmeliklere uygun olarak denetlemek üzere görevli müfettiş-i umumilerin yanına muavinlerinin atanması hükme bağlanmıştır (İnal, 2008: 43).

1926 yılında 789 Sayılı Maarif Teşkilat Kanununun yürürlüğe girmesiyle, müfettişlerin hak, yetki ve görevlerine ilişkin bir yönetmelik hazırlanmış, burada Müfettiş-i Umumi yerine vekâlet müfettişi unvanı kullanılmış, muavinlik kaldırılmıştır. Bu arada merkez ve mıntıka müfettişleri diye ikiye ayrılan vekâlet müfettişleri 1931 yılında tekrar birleştirilmişlerdir (İnal, 2008: 43).

1933 yılında 2287 Sayılı Kanun ile Millî Eğitim Bakanlığı örgütü genişletilmiş, bu kanunun 10. maddesinde Teftiş Kurulunun oluşturulması ve görevleri yeniden düzenlenmiştir. Zaman içinde, Millî Eğitim Bakanlığının kuruluş kanununda çeşitli tarihlerde değişiklikler yapılmışsa da teftişin yapısı genel hatlarıyla korunmuştur (M.E.B. Teftiş Kurulu Başk. , 2000: 13-15).

Cumhuriyet döneminin üçüncü yönetmeliği "İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliği" adı ile 1962 yılında yayınlanmıştır. Bu Yönetmelikte ilköğretim kurumları, halk eğitim kurumları, ilköğretim müdürlükleri, çocuk kitaplıklarının denetimi, ilköğretimle ilgili inceleme ve araştırmaların yapılması, öğretmen,

eğitmen ve yöneticilerin işbaşında yetiştirilmeleri, mesleğe yönlendirilmeleri ve kendilerine rehberlik edilmesi, yıllık teftiş raporlarının düzenlenmesi, yıllık raporlar ve yılsonu raporları gibi konulara yer verilmektedir.

1969 yılında yürürlüğe giren "İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliği" daha önceki yönetmeliklerde yer alan noktaları da içermekle birlikte bazı yenilikleri de getirmiştir. Bu yenilikler arasında "İlköğretim Müfettişleri Kurulu"nu müfettiş görevleri yerine "Kurul Görevleri" kavramlarının kullanılmasını gösterebiliriz.

İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliğine göre, İlköğretim Müfettişlerinin bölge merkezleri genelinde iller ve gerektiğinde ilçeleridir. İllere atanan İlköğretim Müfettişleri, Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde İlköğretim Müfettişleri Kurulunu oluşturur. İlköğretim Müfettişlerinin görevleri;

- a) Denetim ve denetleme,
- b) Mesleki yardım ve iş başında yetiştirme,
- c) İnceleme,
- d) Soruşturma olmak üzere dört grupta toplanmaktadır.

Bu yönetmelik ile Türk Millî Eğitim denetim alt sisteminde; "ilköğretim müfettişinin görevleri" yerine; "ilköğretim müfettişleri kurulunun görevleri" deyimini kullanılarak, ilköğretim müfettişlerinden oluşan kurula etkililik kazandırılmıştır. Yönetmeliğe bağlı hazırlanan" Millî Eğitim Bakanlığı Denetleme Devamlı Yönergesi'nde müfettişin öğretmen değerlendirmesini yaparken öğretmenin ders saatlerindeki çalışmalar ile yetinmeyip öğrencinin eğitim ve öğretimi ile ilgili ders içi ve ders dışı etkinliklerinin de değerlendirildiği görülmektedir (Aydın, 1986; 148).

İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliği müfettişlerin görevlerini aşağıdaki şekilde belirlemiştir:

"İlköğretim müdürlerinin, resmi ve özel ilköğretim, okulöncesi eğitim, yetişkinler eğitimi kurumlarının, çocuk kitaplıklarının, her türlü kurs ve dershanelerin çalışmalarını ve bütün bu kurumlarda çalışanları teftiş etmek ve denetlemek, bu kurumlardaki görevlilerin işbaşında yetiştirilmelerine yardımcı olmak, gerekli incelemeleri yapmak ve verilecek soruşturma görevlerini yürütmek."

(Taymaz, 1982: 16).

Denetleme Devamlı Yönergesi 1983 yılında yayınlanmıştır. Bu yönerge Milli Eğitim Bakanlığına bağlı tüm eğitim kurumları ile diğer kurum ve kuruluşları kapsamaktadır.

Yönerge, İlköğretim kurumları ile bu kurumlarda görevli öğretmenlerin denetlenmesinden "İlköğretim Müfettişleri Kurulu Başkanları"nın sorumlu tutmaktadır. Ayrıca, genel özel ve sınav denetimleri olmak üzere üç türlü denetimin yapılacağı bu yönergede yer almaktadır.

MEB İlköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği 27.10.1990 tarihinde uygulamaya konularak; müfettişlerin seçimi, yetiştirilmesi ve görevleri ile ilgili değişiklikler yapılmıştır (M.E.B. Tebliği Dergisi, 2329: 22).

Anayasanın 115. Maddesindeki; “ Bakanlar kurulu, kanunun uygulanmasını göstermek veya emrettiği işleri belirtmek üzere, kanunlara aykırı olmamak şartı ve Danıştay’ın incelemesinden geçirilmek koşuluyla tüzükler çıkarabilir.” hükmü doğrultusunda, 3797 Sayılı Kanunun 27. maddesi son paragrafında; “ Teftiş kurulunun ve müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usulleri tüzükle düzenlenir” denilerek anayasanın yukarıdaki hükmü işletilmiş ve bu yasal prosedür bağlamında 19. 02. 1993 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü yürürlüğe konulmuştur (M.E.B. Teftiş Kurulu Başk. ,2000: 13-15).

Yine bu kanunun 27. maddesinde Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın görevleri şu şekilde yer almaktadır:

Teftiş Kurulu Başkanlığı, bakandan alacağı emir veya onay üzerine bakan adına aşağıdaki görevleri yapar:

a) Bakanlık teşkilatı ile bakanlık kuruluşlarının her türlü faaliyet ve işlemleriyle ilgili olarak teftiş, inceleme ve soruşturma işlerini yürütmek,

b) Bakanlığın amaçlarını daha iyi gerçekleştirmek, mevzuata, plan ve programa uygun çalışmasını temin etmek amacıyla gerekli teklifleri hazırlamak ve Bakana sunmak,

c) Özel kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

Teftiş Kurulu'nun ve müfettişlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usulleri tüzükle düzenlenir (M.E.B. Teftiş Kurulu, 2008).

Ekim 1999 Tarih ve 2505 sayılı MEB tebliğler dergisinde yayımlanan ‘‘MEB İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği’’ ile ilköğretim müfettişlerinin görev alanları genişletilmiş, müfettişlik güvenceleri verilmiş, teftiş ve değerlendirmede verim ve kaliteyi artırıcı düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca 2000 yılında yayımlanan ‘‘MEB İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi’’, değiştirilerek Şubat 2001 tarih ve 2521 sayılı MEB tebliğler dergisinde yeniden yayımlanmıştır. Yönergede, ilköğretim müfettişleri ile ilgili ilköğretim müfettiş yardımcılarının görev alanları, teftiş gurubunun görev ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları belirtilmiştir (İnal, 2008: 45).

Genel olarak değerlendirdiğimizde, Türkiye’de müfettişlerce yapılan denetim sisteminin işleyişiyle ilgili sorumluluk Milli Eğitim Bakanlığına aittir. Milli Eğitim Bakanlığı ise ilgili kanun ve yönetmeliklerle eğitim denetimini gerçekleştirmekte, rehberlik ve denetim süreçlerine ilişkin tüm sonuçları yasal olarak uygulamaktadır.

BÖLÜM III

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırmanın temelini oluşturan İlköğretimde Rehberlik ve iş başında yetiştirme ile teftiş konusunda yapılan araştırmalarla ilgili yayınlara yer verilmiştir.

Türk Eğitim sisteminde, teftiş konusunda ilk araştırma Karagözoğlu (1972) tarafından yapılmıştır. Bakanlık müfettişliği kurumunun Türk Eğitim Sistemindeki genel görünüşünü ve teftiş konusunda öğretmen ve müfettişlerin görüşlerini saptamayı amaçlayan bu araştırma, 1196 orta dereceli okul Öğretmenini ve 104 Bakanlık müfettişini kapsamaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre: öğretmenler, teftiş sisteminin eğitim ve öğretim etkinliklerinin gelişmesine yardım ettiğine inanmamaktadırlar. Diğer yandan müfettişler yararlı olduklarını belirtmektedirler. Müfettişlerin teftişler sırasında, öğretmenlere eğitim Öğretim alanında rehberlik ettiklerini belirtmelerine karşın, Öğretmenler bu tür rehberliklerin arada sırada yapıldığını ve yararsız olduğunu belirtmektedirler.

Öz (1977), Türk eğitim sistemindeki ilköğretim müfettişlerinin rolü hususunda yaptığı araştırmasında; ilköğretim müfettişlerinin çağdaş denetim anlayışına uygun denetim yapmadıklarını, buna karşılık müfettiş ve öğretmenlerin çoğunun yeterli bir rehberlik ve yardımda buldukları görüşüne varılmıştır.

Bu araştırmayla ilköğretim müfettişlerinin mevzuattaki mesleki faaliyetlerinin çağdaş anlayışın ileri sürdüğü faaliyetlere kıyasla yeterlik durumları saptanmıştır. 912 ilköğretim müfettişi ve 1065 ilkokul öğretmenine sorulan araştırmanın sonucundaki bulgular; mevzuat gereği ilköğretim müfettişleri tarafından yapılması gerekenler tam olarak yerine getirilmemekle birlikte ilköğretim müfettişlerince uygulamada yapılması gerekenler birbirinden farklıdır.

Atay (1987), İlköğretim müfettişlerin yeterlik alanlarına ilişkin ilkokul öğretmenlerinin beklentileri ile ilgili yapılan araştırmasında öğretmenlerin ilköğretim müfettişlerin rehberlik yeterlik alanına ilişkin beklentilerini; öğretmenlerin mesleki gelişmelerine katkıda bulunma, öğretmenlere, kendilerini gerçekleştirme ve daha iyi öğretim araç ve yöntemlerini kendi kendilerine bulmaları için yardımcı olma şeklinde belirlemiştir.

Çorum ilindeki ilköğretim müfettişlerinin, ilkokul öğretmenlerine yapması gereken rehberliğin yeterlikleri ve ilkokul öğretmenlerinin rehberlik beklentilerinin tespitini amaçladığı araştırmasında Sarı (1987), şu bulgulara rastlamıştır; İlköğretim müfettişlerinin öğretmenlere rehberlik yeterliliklerinde müfettişler olumlu şekilde faydalı oldukları görüşünü belirtirlerken, öğretmenler ise ilköğretim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerini yetersiz görüp olumsuz görüş bildirmişlerdir.

Büyükişik (1989), İlköğretim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili olarak yaptığı araştırmasında; okul müdürleri ve öğretmenlerin ilköğretim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerini gerçekleştirme düzeylerine düşük olduğu görüşünü belirtmişler ve eğitim sisteminde yeniliklerin uygulanmadığını, ilköğretim müfettişlerinin eğitim teknolojisinde yeterli olmadıkları görüşünü belirtmişlerdir.

Gökçe (1994), orta öğretim ile ilköğretim okullarındaki İkinci kademesinde görev yapan öğretmen ve denetçilerin denetim amaçlarının gerçekleşmesi ve denetim ilkelerine uyulması konusundaki görüşlerinin saptanması amacıyla yapmış olduğu araştırmasında 427 öğretmen ve 112 ilköğretim müfettişlerinin görüşleri sonucunda şu bulgular saptanmıştır; İlköğretim müfettişleri ders denetiminin amaçlarının gerçekleştirme düzeyleri konusunda ilköğretim müfettişleri “büyük ölçüde” düzeyinde görüş bildirirken, öğretmenler ise “hiç” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca İlköğretim müfettişlerinin ders denetiminde denetim ilkelerine uyulması konusunda ilköğretim müfettişleri “büyük ölçüde” düzeyinde görüş bildirirken, öğretmenler “çok az” düzeyde görüş bildirmişlerdir.

Kale (1995), ilköğretimde müfettiş, yönetici ve öğretmen etkileşiminin eğitime etkileri ile ilgili yaptığı araştırmasında; 250 öğretmen, 100 yönetici ve 110 ilköğretim müfettişi görüş bildirmiş ve şu bulgular saptanmıştır. İlköğretim müfettişlerinin mesleki rehberlik hizmetlerinin gereklerini yerine getirmede ilköğretim müfettişleri ve yöneticiler olumlu düzeyde görüş bildirirken, öğretmenler olumsuz düzeyde görüş bildirmişlerdir.

Arabacı (1995), ilköğretim müfettişlerinin denetim ilkeleri konusundaki yeterlikleri konusunda yaptığı araştırmasında şu bulgulara ulaşmıştır. İlköğretim müfettişlerince ilköğretim okullarına yapılan denetimlerde, müfettişlerin denetim ilkelerinin uyulma derecesine ilköğretim müfettişleri, kurum yöneticileri ve öğretmenlerin genellikle görüşünü bildirmişler. Ancak İlköğretim müfettişlerinin denetimde denetim kurallarına uyulma düzeyine en fazla katılan grup ilköğretim müfettişleri olduğu gibi en az katılan grup ise öğretmenler olmuştur.

Atay (1995), ilköğretim müfettişlerinin yeterlikleri ile ilgili yaptığı araştırmasında; İlköğretim müfettişlerinin göstermesi gereken yeterliklerin derecesi "çok" ve "tam" seçeneklerinde toplanmış olup, müfettişlerin en fazla rehberlik ve liderlik alanlarındaki yeterliklerine önem verdikleri görüşünü belirtmişlerdir.

Cemaloğlu (1996), ilköğretim müfettişlerinin mesleki yardım ve rehberlik rolünün öğretmenleri güdülemesi ile ilgili yapmış olduğu araştırmasıyla şu sonuca ulaşmıştır. Sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenleri ilköğretim müfettişlerinin mesleki yardım ve rehberlik davranışlarında en fazla öğrenci hizmetleri konusunda gerçekleştirdikleri görüşünü belirtmişlerdir. İlköğretim müfettişlerinin en az düzeyde gerçekleştirdikleri hizmetlere sınıf öğretmenleri eğitim hizmetleri ile ilgili davranışlarını, branş öğretmenleri ise personel hizmetleri ile ilgili davranışları görüşünü belirtmişlerdir.

Gökyer (1997), ilköğretim okullarındaki II. kademe öğretmenlerinin ilköğretim müfettişlerinin yeterlilik alanlarına ilişkin algılarını saptamak amacıyla yapmış olduğu araştırmasıyla şu bulguları ulaşmıştır; II. kademede görev yapan branş öğretmenleri, İlköğretim müfettişlerinin rehberlik yeterlilik alanlarına ilişkin davranışlarını “az” düzeyde gerçekleştirdiklerini, ilköğretim müfettişlerinin teftiş ve değerlendirme yeterlilik alanlarına ilişkin davranışlarını “orta” düzeyde gerçekleştirdiklerini, farklı branşlarda ki öğretmenler arasında bu alanlara ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Ayrıca müfettişlerin rehberlik alanlarına ilişkin öğretmen algıları arasında anlamlı bir farklılık görüldüğu, teftiş ve değerlendirmede ise anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

Tülü (1998), okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin ilköğretim müfettişlerinin yeterlik alanlarını algılama düzeylerini belirlemek hususunda yaptığı araştırmasıyla; İlköğretim müfettişlerinin yöneticilik, rehberlik, liderlik ve soruştırma hakimliği yeterliliklerine; “orta” düzeyde, öğreticilik ve araştırma uzmanlığı yeterliliklerine “az” düzeyde olduğuna ilişkin görüş bildirmişlerdir.

Demir (2000), ilköğretim müfettişlerinin görev boyutundaki yeterliklerine ilişkin olarak ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin algı düzeylerini saptamak amacıyla yapmış olduğu araştırmasıyla şu sonuçları elde etmiştir:

- İlköğretim müfettişlerinin ders denetimi görevine ilişkin yönetici ve öğretmenler “kısmen” düzeyinde,
- İlköğretim müfettişlerinin kurum denetimini görevine ilişkin yöneticiler “iyi”, öğretmenler “kısmen” düzeyinde,
- İlköğretim müfettişlerinin rehberlik görevine ilişkin yöneticiler “kısmen” öğretmenler “ok az” düzeyde,

- İlköğretim müfettişlerinin soruşturma görevine ilişkin yöneticiler “iyi” öğretmenler ise “kısmen” düzeyinde,
- İlköğretim müfettişlerinin araştırma inceleme görevine ilişkin yönetici ve öğretmenler “çok az” düzeyde görüş bildirmişlerdir.

Gün (2001), İlköğretim müfettişlerinin rehberlik rolleri ile öğretmenlerin algıları konusunda yaptığı araştırmasıyla ilköğretim müfettişlerinin rehberlik rollerini gerçekleştirme düzeylerine öğretmen görüşleri “yetersiz” ya da “kısmen yeterli” olduğu bulgusu ortaya çıkmıştır.

Kurnaz (2002), ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin ilköğretim müfettişlerinin yöneticilik, liderlik, rehberlik ve öğreticilik yeterlikleri konusundaki görüşleri ile ilgili araştırmasında şu bulgulara ulaşılmıştır; İlköğretim müfettişlerinin yöneticilik, liderlik, rehberlik ve öğreticilik alanlarındaki yeterliklerine “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildiren öğretmenler, en çok ilköğretim müfettişlerinin yöneticilik alanındaki yeterliliklerini sergiledikleri görünümü belirtmişlerdir.

Bedir (2003), İlköğretimde denetim sisteminin işleyişi ve denetmen yetiştirme programlarının etkililiği konusunda yaptığı araştırmasıyla şu sonuçları yansıtmıştır; İlköğretim müfettişlerinin görevlerini gerçekleştirme yeterlilikleri konusunda, ilköğretim müfettişleri, okul yöneticileri ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca ilköğretim müfettişlerinin iş başında yetiştirme yeterliliklerine; müfettişler “çok”, okul yöneticileri “orta” ve öğretmenler ise “az” düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Renkler (2005), İlköğretim müfettişlerinin ilköğretim okullarında öğrenme-öğretme süreçleri ve yönetim görevleriyle ilgili etkililik düzeyleri konusunda yaptığı araştırmasında şu bulgulara ulaşmıştır; İlköğretim müfettişlerinin tüm boyutlarıyla göstermeleri gereken davranışlarına okul yöneticileri “orta” öğretmenler ise “az” seçeneğinde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca ilköğretim müfettişlerinin göstermeleri gereken davranışlarda; yönetici ve öğretmenler en çok yöneticilik boyutunda etkili olduğunu, rehberlik-eğiticilik ve araştırma-geliştirme boyutunda da düşük düzeyde etkili olduğu görüşünü bildirmişlerdir.

Kavas (2005), ilköğretim müfettişlerinin denetim davranışına ilişkin öğretmenlerin algı ve beklentilerini saptamak amacıyla yapmış olduğu

araştırmasıyla şu sonuçlar elde edilmiştir; öğretmenlerin ilköğretim müfettişlerinin denetim davranışlarına ilişkin algı ve beklentileri ile cinsiyet, mesleki kıdem ve branş değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. İlköğretim müfettişlerinin denetim davranışlarına ilişkin öğretmenlerin algı ve beklentileri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Özer (2006), branş değişkeni açısından ilköğretim denetçi yeterliklerine ilişkin denetçi ve öğretmen görüşleri ile ilgili yaptığı araştırmasında şu bulgulara ulaşmıştır; İlköğretim deneticilerinin ders denetimine ilişkin olarak aynı branşta oldukları öğretmenleri denetlemede deneticiler “tamamen yeterli” düzeyde görüş bildirirken, öğretmenler ise “oldukça yeterli” ve “yeterli” düzeyde görüş bildirmişlerdir.

Korkmaz (2007), ilköğretim müfettişlerinin rehberlik görevlerini yerine getirme düzeyleri ile ilgili araştırmasında şu bulgulara ulaşmıştır. İlköğretim müfettişlerinin fiziki durum, eğitim-öğretim durumu, büro işleri, yönetim-çevre ilişkileri ve mesleki gelişim konusundaki rehberlik görevlerini yerine getirme düzeyine yöneticiler “çok iyi” şeklinde belirtirken, öğretmenler ilköğretim müfettişlerinin dersliklerin eğitim-öğretime hazırlanması, eğitim-öğretim durumu, yönetim-çevre ilişkileri ve mesleki gelişim konularındaki rehberlik görevlerini gerçekleştirme düzeyine “çok iyi” düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Balcı (2007), ilköğretim müfettişleri ile ilköğretim okul müdürlerinin, ilköğretim müfettişlerinin rehberlik rollerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin algılarının saptanması hususunda yaptığı araştırmasında şu sonuçlara ulaşılmıştır; İlköğretim müfettişlerinin eğitim-öğretim faaliyetlerindeki rehberlik rollerini gerçekleştirmeleri konusunda, hizmet içi eğitim faaliyetlerindeki rehberlik rollerini gerçekleştirmeleri konusunda, okul yönetimine rehberlik rollerini gerçekleştirmeleri konusunda; ilköğretim okulu müdürleri olumsuz bir görüş belirtirlerken, ilköğretim müfettişlerinin olumlu bir görüş belirttikleri sonucu elde edilmiştir.

Ateş (2008), okul yöneticilerinin ilköğretim müfettişlerinin yeterliliklerine ilişkin görüş ve beklentilerini saptamak amacıyla yapmış olduğu araştırmasında şu bulgulara ulaşılmıştır; Müfettişlerin teknik yeterliklerine ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri olumlu olmasına karşın, karar ve insancıl yeterliklere ilişkin olumsuz görüş belirttikleri belirlenmiştir. Okul yöneticilerinin müfettişlerden beklentisi daha çok insancıl yeterliklerin geliştirilmesi yönündedir. Bu sonuçlar doğrultusunda;

müfettişlerin hizmet içi eğitim faaliyetlerinde yeterlik temelli programların ön planda tutulması ve yeterliklerin gelişimi açısından müfettişlerin lisansüstü öğrenim görmelerinin teşvik edilmesi önerilmiştir.

İnal (2008), ilköğretim okullarında yapılan denetimlerde müfettişlerin tutum ve davranışlarının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi hususunda yapılan araştırmasıyla; ilköğretim müfettişlerinin denetimlerde göstermesi gereken tutum ve davranışları nadiren gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

İlgili araştırmalar incelendiğinde bu araştırma bulgularının ortak noktası, müfettişlerce yapılan rehberlik ve denetim etkinliklerinin yetersiz kaldığı görülmüştür. Ayrıca rehberlik ve denetim çalışmalarının amacına hizmet etmediği, öğretmenlerin yapılan çalışmalardan pek memnun kalmadıkları görülmüştür.

BÖLÜM IV

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın yöntemi, araştırmada kullanılan model, evren, verilerin toplanması, verilerin analizi ile ilgili yapılan çalışmalar ve araştırmada kullanılan verilerin analizi işlemlerine yer verilmiştir.

1.3.ARAŞIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırma; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim okullarında eğitim müfettişlerince yapılan rehberlik ve denetim etkinliklerinin öğretmenler tarafından değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Müfettişlerin bu değişkenler ışığında sergilediği davranışlar belirlenmiştir. Daha önceden belirtilen alt problemlere yanıt bulabilmek amacıyla ise; verilerin toplanmasında geliştirilen ölçek aracından

yararlanılmıştır. İlköğretim Müfettişlerinin rehberlik ve denetim rollerini yerine getirme düzeyleri hakkındaki ilköğretim sınıf öğretmenlerinin görüşlerini irdelemeyi amaçlayan bu çalışma, tarama modelinde planlanmıştır.

Araştırmaya önce ilköğretim okullarındaki öğretmenlere, eğitim müfettişlerince yapılan rehberlik ve denetim sürecine ilişkin ilgili kaynaklar taranarak başlanmış, konuyla ilgili daha önceden yapılmış benzer araştırmalar ve raporlar araştırılmıştır. Elde edilen bilgiler doğrultusunda, ilgili uzman görüşleri de alınarak ölçek aracı hazırlanmış ve ölçek aracı örnekleme alınan öğretmenlere uygulanarak, eğitim müfettişlerinin rehberlik ve denetim etkinlikleri, sınıf öğretmenlerinin görüşleriyle saptanmaya çalışılmıştır. Daha sonra istatistik analizlerin deseni hazırlanıp, tablo tasarım işlemleri tamamlanmış ve bunu bulguların saptanması ve yorumlanması izlemiştir.

4.2.EVREN

Araştırma evrenini 2009–2010 eğitim ve öğretim yılında Yozgat ili merkez ilçe ve merkez ilçeye bağlı resmi ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. İlköğretim okullarında eğitim müfettişlerince yapılan rehberlik ve denetim etkinliklerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla, araştırma kapsamında Yozgat merkez ve merkeze bağlı köy-kasaba ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Merkez ve merkez ilçeye bağlı 66 resmi devlet okullarında görev yapan yaklaşık 330 sınıf öğretmenin tamamına ulaşıldı, ancak 330 sınıf öğretmeninden 72'si çalışmaya katılmak istemediğinden dolayı 258 sınıf öğretmeni üzerinde araştırma yapılmıştır. Yozgat ilinde, yalnız bir özel okul bulunduğu için araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okul Değişkenine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Merkez okulu	186	72.1
Merkeze bağlı köy/kasaba okulu	72	27.9
Toplam	258	100.0

Tablo 1 incelendiğinde; araştırmaya katılan toplam 258 öğretmenin % 72,1' merkez okulunda, % 27,9'u merkeze bağlı köy/kasaba okullarında görev yapmaktadırlar.

Tablo 2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Program Değişkenine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Sınıf öğretmenliği	153	59.3

Eğitim Enstitüsü-Eğitim Yüksek Okulu	43	16.7
Eğitim Fakültesinin Diğer Bölümleri (Kimya, Biyoloji, Fizik, Tarih, Felsefe, Coğrafya Öğrt.)	34	13.2
Eğitim Fakültesi Harici Fakülteler (Ziraat Fak. , Orman Fak. , Fen-Edebiyat Fak.)	14	5.4
Diğer (Lisans Tamamlama)	14	5.4
Toplam	258	100.0

Tablo 2 incelendiğinde; araştırmaya katılan toplam 258 öğretmen mezun oldukları program değişkenine göre dağılımında % 59,3'ü Sınıf Öğretmenliği, % 16,7'si Eğitim Enstitüsü-Eğitim Yüksekokulu, %13,2'si Eğitim Fakültesinin diğer bölümlerinden, % 5.4'ü eğitim fakültesi hariç diğer fakültelerden mezun olmuşlardır. % 5.4'ü ise Lisans tamamlayanlardan oluşmuştur.

Tablo 3.Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Kadın	85	32.9
Erkek	173	67.1
Toplam	258	100.0

Tablo 3 İncelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerin % 67,1'i erkektir. Bayan öğretmenlerin oranı ise % 32,9'dur. Araştırmaya 173 erkek ve 85 kadın öğretmen katılmıştır.

Tablo 4.Öğretmenlerin Kıdem Değişkenine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
1-5 yıl	36	14.0
6-10 yıl	91	35.3
11-15 yıl	46	17.8
16-20 yıl	38	14.7
21 yıl üzeri	47	18.2
Toplam	258	100.0

Tablo 4 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerin %35,3 ile hizmet süresi 6 ile10 yıl arasında olan öğretmenler oluşturmaktadır. Bunu takiben % 18,2 ile 21 yıl ve üzeri hizmet süresi olan öğretmenler ikinci sırada yer almaktadır. % 17, 8 ile 11 ile 15 yıl arasında hizmet süresi olan öğretmenler, %14,7 ile 16 ile 20 yıl arasında hizmet süresi olan öğretmenler yer almaktadır. En az oranı ise %14 ile 1 ile 5 yıl arasında hizmet veren öğretmenler oluşturmaktadırlar.

Tablo 5.Öğretmenlerin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Ön Lisans	55	21.03
Lisans Tamamlama	8	3.1
Lisans	192	74.4

Lisans Üstü	3	1.2
Toplam	258	100.0

Tablo 5 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerin % 74,4’ü lisans mezunu olanlar, sonrasını ise % 21,3 ile ön lisans mezunu olanlar oluşturmaktadırlar. Daha sonrasını %3,1 lisans tamamlama mezunu, son olarak ise öğretmenlerin % 1,2’si lisansüstü eğitim mezunu olanlar oluşturmaktadırlar.

4.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmanın amaçlarına uygun veriler, öncelikle konu ile ilgili literatür taraması yapıldıktan sonra Yozgat İl Teftiş Kurulu’nda görev yapan eğitim müfettişleriyle görüşülmüş, daha sonra ise bu bilgiler ışığında hazırlanan ölçme aracı ile uygun veriler elde edilmiştir.

Ölçme aracı üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ilköğretim sınıf öğretmenlerinin kişisel bilgilerini içeren 5 madde bulunmaktadır. İkinci bölümde ilköğretim müfettişlerinin rehberlik sürecinde rehberlik rollerine ilişkin 27 madde bulunmaktadır. İkinci bölümdeki maddeler; “Hiç (1)”, “Az (2)”, “Kısmen (3)”, “Oldukça (4)”, “Pek Çok (5)” şeklinde derecelendirilmiş beşli likert ölçeği olarak hazırlanmıştır. Üçüncü bölümde ise ilköğretim müfettişlerinin denetim sürecinde denetim rollerine ilişkin 21 madde yer almaktadır. Üçüncü bölümde ki bu maddelerde; “Hiçbir Zaman (1)”, “Nadiren (2)”, “Bazen (3)”, “Çoğu Zaman (4)”, “Her Zaman (5)” şeklinde derecelendirilmiş beşli likert ölçeği olarak hazırlanmıştır. İkinci bölüm, Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi ekinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ilköğretim kurumlarının rehberlik ve denetiminde kullanılan “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan değerlendirme maddeleri dikkate alınarak aynen kullanılmış, üçüncü bölümde ki maddeler ise müfettişlerin denetim etkinlikleri alanında yapılmış olan İnal’ın (2008) yüksek lisans tez araştırmasında geliştirilen ölçme aracındaki maddelerin bazıları düzenlenerek oluşturulmuştur. Bu bölümlerdeki maddeler gruplandırma yapılmadan alınmıştır. Ancak verilerin analizinde müfettişlerin rehberlik etkinliklerine ilişkin, teftiş formundaki gruplamaya uygun şekilde bir düzenlemeye gidilmiştir.

4.4. VERİLERİN ANALİZİ

Veri analizi yapılırken hipotezimiz doğrultusunda parametrik testler yapılmıştır. Ölçmek istediğimiz değişkenimiz bağımlı değişken olarak bu

değişkenimize etkisi olduğunu düşündüğümüz değişkenleri bağımsız değişken belirleyerek analiz tamamlanmıştır. İki grubu olan değişkenlerin müfettişlerin rehberlik ve denetim ölçeklerinden toplam puanlar hesaplanmış ve bu değişkenden kendi birimi cinsinden aldığı değerler karşılaştırılırken bağımsız t testi uygulanmıştır. Üç grup veya daha fazla grubu olan değişkenlerin müfettişlerin rehberlik ve denetim ölçeklerinden toplam puanlar hesaplanmış ve bu değişkenden kendi birimi cinsinden aldığı değerler karşılaştırılırken tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Müfettişlerin rehberlik etkinliği için ölçek sonucu maksimum 135 minimum 27 puan alt faktörleri olan müfettişlerin eğitim öğretim etkinlikleri için ölçek maksimum 48 minimum 12 puan , müfettişlerin ölçme ve değerlendirme etkinlikleri için ölçek maksimum 12 minimum 3 puan, müfettişlerin dersliklerin düzenlenmesi hususunda yaptığı etkinlikler için ölçek maksimum 24 minimum 6 puan, müfettişlerin mesleki gelişim hususunda yaptığı etkinlikler için ölçek maksimum 12 minimum 3 puan, müfettişlerin yönetim ve çevre ilişkileri hususunda yaptığı etkinlikler için ölçek maksimum 8 minimum 2 puan , Müfettişlerin denetim etkinliği için ölçek sonucu maksimum 105 minimum 21 puan tek yönlü varyans analizi sonucunda anlamlı bulunan değişken görülmemiştir. Bu sebeple çoklu karşılaştırma testleri yapılmamıştır. Yukarıda bahsedilen tüm parametrik testler normallik önşartı, varyansların homojenliği gibi ön şartları sağladıkları yapılan analizler sonucunda test edildikten sonra analizler uygulanmıştır. Veriler SPSS 15 paket programında değerlendirilmiştir.

Verilerin analizinde teftiş formundaki gruplamaya uygun şekilde bir düzenlemeye gidilmiştir. “Öğretmen Teftiş Formu”ndaki müfettişlerin rehberlik etkinlikleri beş faktör olarak tanımlanmış ve bu faktörler;

- 1) Müfettişlerin eğitim – öğretim etkinlikleri (6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21),
- 2) Müfettişlerin ölçme – değerlendirme etkinlikleri (18, 19, 22),
- 3) Müfettişlerin dersliklerin düzenlenmesi hususunda yaptıkları etkinlikler (1, 2, 3, 4, 5, 8),
- 4) Müfettişlerin mesleki gelişim hususunda yaptıkları etkinlikler (25, 26, 27),

5) Müfettişlerin yönetim – çevre ilişkileri hususunda yaptıkları etkinlikler (23, 24), olarak değerlendirilmiştir.

Müfettişlerin denetim etkinlikleri ile ilgili maddeler ise ifadelerinde düzenlemeler yapılmasına karşın 21 madde olmak üzere aynen kalmış ve bir faktör olarak tanımlanmıştır.

Elde edilen verilerin anlaşılabilirliğini arttırmak ve kolay yorumlayabilmek için bulgular bölümünde tablolar oluşturulmuş tartışma bölümünde de bu bulgular yorumlanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeğe uygun olarak elde edilen görüşlerin aritmetik ortalamaları değerlendirilirken aşağıdaki aralıklar göz önünde bulundurulmuştur.

Tablo 6.Eğitim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinlikleri Ölçeğindeki Maddelerin Puan Aralıkları

Verilen Ağırlık	Seçenekler	Sınırlar
1	Hiç	1,00 - 1,80
2	Az	1,81 - 2,60
3	Kısmen	2,61 - 3,40
4	Oldukça	3,41 - 4,20
5	Pek Çok	4,21 - 5,00

Tablo 7.Eğitim Müfettişlerinin Denetim Etkinlikleri Ölçeğindeki Maddelerin Puan Aralıkları

Verilen Ağırlık	Seçenekler	Sınırlar
1	Hiçbir Zaman	1,00 - 1,80
2	Nadiren	1,81 - 2,60
3	Bazen	2,61 - 3,40
4	Çoğu Zaman	3,41 - 4,20
5	Her Zaman	4,21 - 5,00

4.5. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMALARI

4.5.1.Geçerlik Çalışmaları

Ölçme aracının kapsam geçerliğine yönelik olarak öncelikle uzman görüşleri alınmıştır. Bunun için, Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri bölümü öğretim elemanlarının ve Yozgat İl Milli Eğitim Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığı'nda görev yapan müfettişlerin görüşlerine başvurulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda maddelerin bir kısmı çıkartılmış, bir kısmı benzer maddelerle birleştirilmiş, ayrıca maddelerin bazılarının ifadelerinde değişiklikler yapılmıştır. Buna göre, uzman görüşleri doğrultusunda

rehberlik etkinlikleri ile ilgili maddelerin sayısı 27'ye indirilmiş, denetim etkinlikleri ile ilgili maddeler ise ifadelerinde düzenlemeler yapılmasına karşın 21 olmak üzere aynen kalmıştır.

Ölçme aracında bulunan maddelerin geçerliğine yönelik olarak faktör analizi yapılmıştır.

İlk olarak pilot uygulamada; 100 ankete göre müfettişlerin rehberlik ve denetim ölçeklerinin geçerlik ve güvenilirlik analizi yapılmıştır. Geçerlik için faktör analizinin varimaks (Dik döndürme) yöntemi uygulanmıştır.

Müfettişlerin rehberlik etkinlikleri ölçme aracının geçerliliği çalışmasında anketteki maddeler üzerinde toplanan veriler üzerinde varimaks yöntemiyle faktör analizi yapılmış ve bulguları aşağıdaki tablo 8' da gösterilmiştir.

Tablo 8. Rehberlik Etkinlikleri Ölçeğinin Geçerlilik Katsayısı

Faktörler	Varimaks Döndürme Sonucu Faktör Yüklerinin Kareleri Toplamı		
	Toplam	Açıklanan Varyans %	Birkimli Varyans %
1-Müfettişlerin eğitim-öğreti etkinlikleri	13,21	48,94	48,94
2-Müfettişlerin ölçme-değerlendirme etkinlikleri	1,91	7,09	56,03
3-Müfettişlerin dersliklerin düzenlenmesi hususunda yaptıkları etkinlikler	1,63	6,03	62,06
4-Müfettişlerin mesleki gelişim hususunda yaptıkları etkinlikler	1,43	5,29	67,34
5-Müfettişlerin yönetim çevre ilişkileri hususunda yaptıkları etkinlikler	1,39	5,16	72,51

Kaiser-meyer-olkin örneklem yeterliliği:0,905

Bartlett's küresellik testini ki kare değeri 2138,566

Serbestlik derecesi 351 p=0,000

Açıklanan toplam varyans incelendiğinde 27 madde için pilot uygulama verilerine göre 5 faktörün bulunduğu ve bu 5 faktörlü ölçme aracı ile ölçülen özelliğin %72,508'sinin ölçüldüğü görülmektedir. Sosyal bilimlerde toplam açıklanan varyansın en az % 60 olması yeterlidir. Kaiser-meyer-olkin örneklem yeterliliği istatistiğinin 0,50 üzerinde çıkması verilerin örneklem sayısının yeterli olduğunun bir göstergesidir. Genel olarak faktör analizi sonuçlarına ölçme aracının yapı geçerliliğinin sağlandığı görülmektedir.

Müfettişlerin denetim etkinlikleri ölçme aracının geçerliliği çalışmasında anketteki maddeler üzerinde toplanan veriler üzerinde yine varimaks yöntemiyle faktör analizi yapılmış ve bulguları aşağıdaki tablo 9’ da gösterilmiştir.

Tablo 9. Denetim Etkinlikleri Ölçeğinin Geçerlilik Katsayısı

Faktörler	Varimaks Döndürme Sonucu Faktör Yüklerinin Kareleri Toplamı		
	Toplam	Açıklanan Varyans %	Birkimli Varyans %
1	5,19	24,70	24,70
2	1,74	8,28	32,98
3	1,52	7,23	40,20
4	1,40	6,67	46,88
5	1,28	6,08	52,96
6	1,22	5,82	58,77
7	1,11	5,27	64,04

Kaiser-meyer-olkin örneklem yeterliliği:0,730

Bartlett’s küresellik testini ki kare değeri: 593,910

Serbestik derecesi: 210 p=0,000

Açıklanan toplam varyans incelendiğinde 21 madde için pilot uygulama verilerine göre 7 faktörün bulunduğu ve bu 7 faktörlü ölçme aracı ile ölçülen özelliğin %64,044’ünün ölçüldüğü görülmektedir. Sosyal bilimlerde toplam açıklanan varyansın en az % 60 olması yeterlidir. Kaiser-meyer-olkin örneklem yeterliliği istatistiğinin 0,50 üzerinde çıkması verilerin örneklem sayısının yeterli olduğunun bir göstergesidir. Genel olarak faktör analizi sonuçlarına ölçme aracının yapı geçerliliğinin sağlandığı görülmektedir.

Bu analizde ölçeğin toplanarak bir ölçek toplam puanı elde edilmesi için anova tukey ölçeğin toplanabilirliği testi uygulanmıştır. Toplanabilirlik sütununa bakıldığında $p < 0,05$ olduğu için ölçeğin toplanarak bir ölçek toplam puanı elde edilmesi için uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

4.5.2. Güvenirlik Çalışmaları

Güvenirlik için Cronbach alfa güvenirlik analizi uygulanmıştır. Tukey toplanabilirlik testi ile her iki ölçeğin de toplanmaya uygun olduğu görülmüştür. Daha sonra kesikli ve sürekli değerlerin tanımlayıcı istatistikleri verilmiştir.

Tablo 10. Müfettişin Rehberlik Etkinlikleri İçin Madde Toplam Korelasyonu Analizi Sonuçları

Müfettişlerin Rehberlik Etkinlikleri	Madde Toplam Korelasyonu
1.Dersliğin düzenlenmesi, bakım ve temizliği, konusunda yapılan rehberlik	0,65
2.Derslikte gerekli olan etkinlik ve ilgi köşelerini oluşturma, konusunda yapılan rehberlik.	0,81
3.Derslikte seviyeyi uygun ders/oyun, araç, gereç ve materyalleri bulundurma, konusunda yapılan rehberlik.	0,69
4.Sınıf kitaplığı/kitap köşesi oluşturma ve gerekli kayıtları tutma, konusunda yapılan rehberlik.	0,81
5.Ünitelendirilmiş, günlük ve diğer öğretim planlarını hazırlama ve uygulama konusunda yapılan rehberlik.	0,67
6.Öğrenme ilkelerini gözetme konusunda yapılan rehberlik.	0,75
7.Dersin/etkinliğin araç ve konusuna uygun strateji yöntem, teknik ve araçları seçme, etkili kullanma ve kullandırma konusunda yapılan rehberlik.	0,70
8.Derslikteki etkinlik ve ilgi köşelerini etkili kullanma ve kullandırma, gezi, gözlem, inceleme ve araştırma ile deneylere yer verme, konusunda yapılan rehberlik.	0,76
9.Öğrencilerin öğrenme etkinliklerine aktif katılımını sağlayacak ortam ve süreçleri hazırlama konusunda yapılan rehberlik	0,74
10.Öğrencilere etkili iletişim kurma ve sürdürme, konusunda yapılan rehberlik.	0,64
11.Öğrenci seviyesine ve mevzuatına uygun ödev verme, araştırma, yaptırma, bilgiye ulaşma yollarını öğretme, öğrenmeyi öğrenen bireyler yetiştirme, konusunda yapılan rehberlik.	0,79
12.Öğrencilerde ulusal bilinci ve ulusal değerlere saygı ve sevgiyi geliştirme konusunda yapılan rehberlik	0,67
13.Öğrencilere seviyelerine uygun olarak İstiklal Marşı, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi, Öğrenci Andı, Atatürk İlke ve İnkılaplarını öğretme konusunda yapılan rehberlik.	0,58
14.Öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı kazandırma konusunda yapılan rehberlik.	0,74
15.Türkçeyi etkili ve doğru kullanma ve kullandırma konusunda yapılan rehberlik.	0,72
16.Öğrencilere ders programlarının öngördüğü hedef ve hedef davranışları kazandırma konusunda yapılan rehberlik.	0,69
17.Öğrencilere sorumluluk ve güven duygusu kazandırma konusunda yapılan rehberlik.	0,67
18.Sınıflarda özel öğretimi gerektiren öğrencilerle ilgili etkinlikleri yürütme, konusunda yapılan rehberlik.	0,73
19.Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme, konusunda yapılan rehberlik.	0,77
20.Öğretmenin sınıf içi çevredeki eğitimsel liderliği becerisi, konusunda yapılan rehberlik.	0,72
21.Yönetici, öğretmen ve diğer personel ile işbirliği içinde verilen görevleri yapma, konusunda yapılan rehberlik.	0,61
22.Okuttuğu sınıf ve ders ile ilgili defter, dosya ve kayıtları tutma, konusunda yapılan rehberlik.	0,68
23.Törenlere, mesleki toplantı, öğrenci kulüpleri etkinlikleri, öğretmenler kurulu, şube öğretmenleri kurulu ve zümre öğretmenleri toplantılarına katılma, kararlar alma ve uygulama, konusunda yapılan rehberlik.	0,84
24.Çevreyi tanıma ve koruma, velilerle uyumlu ilişkiler kurma, eğitim - öğretim etkinliklerinde çevreden yararlanma, konusunda yapılan rehberlik.	0,77
25.Öğrencileri, okulunu ve öğretmenlik mesleğini sevme, benimseme ve örnek olma, konusunda yapılan rehberlik.	0,84
26.Mesleğin ve görevinin gerektirdiği ilke ve kurallara uyma, konusunda yapılan rehberlik.	0,76

27.Kendini yetiştirme, eğitim ile ilgili eserleri okuma mevzuatı ve çağdaş öğretim stratejilerini izleme, öğrenme ve uygulama, konusunda yapılan rehberlik.	0,82
---	------

Ölçekte 0,20 değerinden düşük maddeler yoktur. Bu nedenle 27 maddenin de yüksek güvenilirlik değerinde olması nedeniyle hiçbir madde çıkarılmamıştır. Pilot uygulama sonucunda madde analizi sonucunda hiçbir maddenin çıkarılmaması istenilen bir sonuçtur. Daha sonra anketin güvenilirlik katsayısına bakılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeğin cronbach alfa(α) katsayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 11. Rehberlik Etkinlikleri Ölçeğinin Güvenirlik Katsayısı

	Madde Sayısı	Güvenirlik Katsayısı
Pilot Uygulamada Kullanılan Orijinal Anket	27	0,96

Pilot uygulamada kullanılan 27 madde için hesaplanan cronbach alfa(α) güvenilirliği katsayısı 0,962 çıkmıştır. Bu katsayının 0,70'in üstünde çıkmasından dolayı, ölçme aracından elde edilen ölçümlerin güvenilirliğinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

Bu analizde ölçeğin toplanarak bir ölçek toplam puanı elde edilmesi için anova tukey ölçeğin toplanabilirliği testi uygulanmıştır. Toplanabilirlik sütununa bakıldığında $p < 0,05$ olduğu için ölçeğin toplanarak bir ölçek toplam puanı elde edilmesi için uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 12. Müfettişin Denetim Etkinlikleri İçin Madde Toplam Korelasyon Analizi Sonucu

Müfettişlerin Denetim Etkinlikleri	Madde Toplam Korelasyonu
1. Denetimde sınıfa girmeden önce gözlem için öğretmene hazır olup olmadığını sorarlar	0,57
2. Sınıfa öğretmenle birlikte girerler.	0,68
3. Her öğretmen için iki ders saatini ayırırlar.	0,63
4. Örnek bir ders verirler.	0,49
5. Denetime ayrılan sürenin tamamında öğretmeni izlerler.	0,51
6. Denetime ayrılan sürenin tamamında öğrencilere sorular sorarlar.	0,66
7. Evraklarınızı sizin işlediğiniz dersi gözledikleri sırada sınıfta incelerler.	0,78
8. Okulun bulunduğu bölgenin şartlarına göre değerlendirme yaparlar.	0,65
9. Sınıfın fiziksel koşullarını göz önünde bulundurarak değerlendirme yaparlar	0,69
10. Denetimde öğretmenin güçlü yanlarını vurgularlar.	0,51
11. Denetimde öğretmenlerin düşüncelerini özgürce ifade etmelerine olanak tanırlar	0,67
12. Öğretmenlerle ilişkileri karşılıklı saygı ve sevgi temeline dayandırır	0,64
13. Kendi düşünce ve görüşlerinin kabul edilmesini istemezler.	0,53
14. Denetimde öğretmenin istek ve gereksinimlerine karşı duyarlıdır.	0,69

15.Başarılı öğretmenlerin ödüllendirilmesini teklif ederler.	0,67
16.Kendi branşlarını denetlemeye dikkat ederler.	0,55
17.Öğretmeni öğrencilerin önünde olumsuz eleştirmezler.	0,76
18.Önyargı ile hareket etmezler	0,75
19.Denetimi objektif olarak yaparlar.	0,73
20.Denetimin sonunda öğretmenlerle birebir görüşerek sonuçları açık olarak bildirirler.	0,58
21.Denetimin sonunda tüm öğretmenlerle genel bir toplantı yaparlar ve onları içtenlikle dinlerler	0,71

Ankette 0,20 değerinden düşük maddeler yoktur. Bu nedenle 21 maddenin de yüksek güvenilirlik değerinde olması nedeniyle hiçbir madde çıkarılmamıştır. Pilot uygulama sonucunda madde analizi sonucunda hiçbir maddenin çıkarılmaması sonucu oldukça lehimize bir sonuçtur. Daha sonra anketin güvenilirlik katsayısına bakılmıştır. Araştırmada kullanılan anketin cronbach alfa(α) katsayısı aşağıdaki tablo 13’de gösterilmiştir.

Tablo 13.Denetim Etkinlikleri Ölçeğinin Güvenirlilik Katsayısı

	Madde Sayısı	Güvenirlilik Katsayısı
Pilot Uygulamada Kullanılan Orjinal Anket	21	0,83

Pilot uygulamada kullanılan 21 madde için hesaplanan cronbach alfa(α) güvenilirliği katsayısı 0,826 çıkmıştır. Bu katsayının 0,70’in üstünde çıkması sebebiyle anketin oldukça uygun olduğu söylenebilir.

Bu analizde de ölçeğin toplanarak bir ölçek toplam puanı elde edilmesi için anova tukey ölçeğin toplanabilirliği testi uygulanmıştır. Toplanabilirlik sütununa bakıldığında $p < 0,05$ olduğu için ölçeğin toplanarak bir ölçek toplam puanı elde edilmesi için uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

BÖLÜM V

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, ilköğretim okullarında eğitim müfettişlerince yapılan, rehberlik ve denetim etkinliklerine ilişkin sınıf öğretmenlerince değerlendirilmesi ulaşılan bulgulara yer verilmiştir. Ölçek formu ile istatistiksel analizler yapılmış, tablolar oluşturulmuş, tabloların daha iyi anlaşılabilmesi için de veriler sonucunda elde edilen bulgular, tabloların altında açıklanmıştır.

5.1. MÜFETTİŞLERİN REHBERLİK VE DENETİM ETKİNLİKLERİ İÇİN TEK BİR FAKTÖR ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLEN TOPLAM PUAN BAKIMINDAN t TESTİ VE VARYANS ANALİZLERİ

5.1.1. Müfettişlerin Rehberlik Etkinliklerinin Sınıf Öğretmenlerinin Algularına İlişkin Görüşleri

Tablo 14. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Soruların Dağılım Tablosu

Müfettişlerin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri	N	\bar{x}	Ss	Hiç		Az		Kısmen		Oldukça		Pek çok	
				f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
				1. Dersliğin düzenlenmesi, bakım ve temizliği, konusunda yapılan rehberlik	258	2.33	0.95	48	18.6	111	43.0	68	26.4

2.Derslikte gerekli olan etkinlik ve ilgi köşelerini oluşturma, konusunda yapılan rehberlik.	258	2.75	0.97	18	7.0	100	38.8	75	29.1	58	22.5	7	2.7
3.Derslikte seviyeyi uygun ders/oyun, araç, gereç ve materyalleri bulundurma, konusunda yapılan rehberlik.	258	2.55	0.95	29	11.2	106	41.1	83	32.2	33	12.8	7	2.7
4.Sınıf kitaplığı/kitap köşesi oluşturma ve gerekli kayıtları tutma, konusunda yapılan rehberlik.	258	2.98	1.02	12	4.7	81	31.4	84	32.6	61	23.6	20	7.8
5.Ünitelendirilmiş, günlük ve diğer öğretim planlarını hazırlama ve uygulama konusunda yapılan rehberlik.	258	2.98	1.14	19	7.4	84	32.6	68	26.4	58	22.5	29	11.2
6.Öğrenme ilkelerini gözetme konusunda yapılan rehberlik	258	2.45	1.32	83	32.1	52	20.2	64	24.8	52	20.2	7	2.7
7.Dersin/etkinliğin araç ve konusuna uygun strateji yöntem, teknik ve araçları seçme, etkili kullanma ve kullandırma konusunda yapılan rehberlik	258	2.54	1.03	45	17.4	79	30.6	91	35.3	35	13.6	8	3.1
8.Derslikteki etkinlik ve ilgi köşelerini etkili kullanma ve kullandırma, gezi, gözlem, inceleme ve araştırma ile deneylere yer verme, konusunda yapılan rehberlik.	258	2.68	0.97	33	12.8	70	27.1	108	41.9	40	15.5	7	2.7
9.Öğrencilerin öğrenme etkinliklerine aktif katılımını sağlayacak ortam ve süreçleri hazırlama	258	2.36	1.13	72	27.9	73	28.3	70	27.1	33	12.8	10	3.9

konusunda yapılan rehberlik													
10.Öğrencilere etkili iletişim kurma ve sürdürme, konusunda yapılan rehberlik.	258	2.36	1.15	77	29.8	66	25.6	71	27.5	34	13.2	10	3.9
11.Öğrenci seviyesine ve mevzuatına uygun ödev verme, araştırma, yaptırma, bilgiye ulaşma yollarını öğretme, öğrenmeyi öğrenen bireyler yetiştirme, konusunda yapılan rehberlik.	258	2.49	0.98	37	14.3	106	41.1	72	27.9	37	14.3	6	2.3
12.Öğrencilerde ulusal bilinci ve ulusal değerlere saygı ve sevgiyi geliştirme konusunda yapılan rehberlik	258	2.62	1.00	33	12.8	91	35.3	80	31.0	48	18.6	6	2.3
13.Öğrencilere seviyelerine uygun olarak İstiklal Marşı, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi, Öğrenci Andı, Atatürk İlke ve İnkılaplarını öğretme konusunda yapılan rehberlik.	258	2.69	1.07	34	13.2	88	34.1	71	27.5	55	21.3	10	3.9
14.Öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı kazandırma konusunda yapılan rehberlik.	258	2.63	1.12	46	17.8	76	29.5	76	29.5	47	18.2	13	5.0
15.Türkçeyi etkili ve doğru kullanma ve kullandırma konusunda yapılan rehberlik.	258	2.66	1.06	37	14.3	83	32.2	79	30.6	50	19.4	9	3.5
16.Öğrencilere ders programlarının öngördüğü hedef ve hedef davranışları kazandırma konusunda yapılan rehberlik	258	2.75	1.06	28	10.9	87	33.7	77	29.8	53	20.5	13	5.0
17.Öğrencilere sorumluluk ve	258	2.30	1.11	78	30.2	73	28.3	63	24.4	40	15.5	4	1.6

güven duygusu kazandırma konusunda yapılan rehberlik.														
18.Sınıflarda özel öğretimi gerektiren öğrencilerle ilgili etkinlikleri yürütme, konusunda yapılan rehberlik.	258	2.43	1.06	49	19.0	103	39.9	63	24.4	33	12.8	10	3.9	
19.Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme, konusunda yapılan rehberlik	258	2.69	0.98	24	9.3	93	36.0	92	35.7	38	14.7	11	4.3	
20.Öğretmenin sınıf içi çevredeki eğitimsel liderliği becerisi, konusunda yapılan rehberlik.	258	2.27	1.05	72	27.9	82	31.8	71	27.5	28	10.9	5	1.9	
21.Yönetici, öğretmen ve diğer personel ile işbirliği içinde verilen görevleri yapma, konusunda yapılan rehberlik.	258	2.52	0.93	40	15.5	79	30.6	109	42.2	25	9.7	5	1.9	
22.Okuttuğu sınıf ve ders ile ilgili defter, dosya ve kayıtları tutma, konusunda yapılan rehberlik.	258	3.22	1.04	14	5.4	46	17.8	98	38.0	70	27.1	30	11.6	
23.Törenlere, mesleki toplantı, öğrenci kulüpleri etkinlikleri, öğretmenler kurulu, şube öğretmenleri kurulu ve zümre öğretmenleri toplantılarına katılma, kararlar alma ve uygulama, konusunda yapılan rehberlik.	258	3.15	1.10	15	5.8	60	23.3	88	34.1	62	24.0	33	12.8	
24.Çevreyi tanıma ve koruma, velilerle uyumlu ilişkiler kurma, eğitim-öğretim etkinliklerinde çevreden yararlanma, konusunda yapılan rehberlik.	258	2.60	0.99	32	12.4	91	35.3	92	35.7	33	12.8	10	3.9	

25.Öğrencileri, okulunu ve öğretmenlik mesleğini sevmeye, benimsemeye ve örnek olma konusunda yapılan rehberlik.	258	2.44	0.99	49	19.0	83	32.2	96	37.2	23	8.9	7	2.7
26.Mesleğin ve görevinin gerektirdiği ilke ve kurallara uyma, konusunda yapılan rehberlik.	258	2.60	0.99	35	13.6	85	32.9	91	35.3	41	15.9	6	2.3
27.Kendini yetiştirme, eğitim ile ilgili eserleri okuma mevzuatı ve çağdaş öğretim stratejilerini izleme, öğrenme ve uygulama, konusunda yapılan rehberlik.	258	2.60	1.01	35	13.6	90	34.9	87	33.7	36	14.0	4	1.6

Tablo 14’de görüldüğü üzere eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerine ilişkin sınıf öğretmeninin görüşleri ile ilgili ifadeler şu şekilde oluşmuştur. Eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması en düşük oran “Öğretmenin sınıf içi çevredeki eğitimsel liderliği becerisi, konusunda yapılan rehberlik” seçeneği 2.27 ortalamayla “az” değerinde oluşmuştur. Buradan ilköğretim müfettişlerinin rehberlik çalışmasında sınıf öğretmenine eğitimsel liderlik becerisi kazandırmada ne kadar yetersiz ve rehberlik çalışmasının süresi itibarıyla bunun mümkün olmayabileceği sonucuna varılabilir. Eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması en yüksek oran “Okutduğu sınıf ve ders ile ilgili defter, dosya ve kayıtları tutma, konusunda yapılan rehberlik” seçeneği 3.22 ortalamayla “kısmen” değerinde oluşmuştur. Ayrıca; eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması sonucu elde edilen puanlara göre ankette yer alan müfettişlerin rehberlik davranışları ‘kısmen’ düzeyinde gerçekleşmiştir.

Bu sonuçlara göre; müfettişlerin rehberlik etkinliklerinin, müfettişlerin ne sayısal yeterlilik olarak nede zaman açısından istenilen düzeyde bir performans sergilemelerini mümkün kılmamaktadır şeklinde ifade edilebilir.

5.1.2.Müfettişlerin Denetim Etkinliklerinin Sınıf Öğretmenlerinin Algılarına İlişkin Görüşleri

Tablo 15.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin İle İlgili Soruların Dağılım Tablosu

Müfettişlerin Denetim Etkinliklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri	n	\bar{x}	Ss	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Çoğu Zaman		Her Zaman	
				f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Denetimde sınıfa girmeden önce gözlem için öğretmene hazır olup olmadığını sorarlar	258	1.43	0.80	188	72.9	38	14.7	26	10.1	4	1.6	2	0.8
2.Sınıfa öğretmenle birlikte girerler.	258	1.64	0.90	151	58.5	62	24.0	35	13.6	7	2.7	3	1.2
3.Her öğretmen için iki ders saatini ayırırlar.	258	1.78	0.99	140	54.3	54	20.9	46	17.8	17	6.6	1	0.4
4.Örnek bir ders verirler.	258	1.46	0.78	180	69.8	43	16.7	29	11.2	6	2.3	-	-
5.Denetime ayrılan sürenin tamamında öğretmeni izlerler.	258	2.66	1.09	45	17.4	70	27.1	80	31.0	55	21.3	8	3.1
6.Denetime ayrılan sürenin tamamında öğrencilere sorular sorarlar.	258	3.21	1.07	21	8.1	38	14.7	90	34.9	84	32.6	25	9.7
7.Evraklarınızı sizin işlediğiniz dersi gözledikleri sırada sınıfta incelerler.	258	4.01	1.04	10	3.9	14	5.4	37	14.3	100	38.8	97	37.6
8.Okulun bulunduğu bölgenin şartlarına göre değerlendirme yaparlar.	258	2.47	1.11	60	23.3	76	29.5	68	26.4	48	18.6	6	2.3
9.Sınıfın fiziksel koşullarını göz önünde bulundurarak değerlendirme yaparlar	258	2.58	1.56	49	19.0	83	32.2	83	32.2	33	12.8	10	3.9
10.Denetimde öğretmenin güçlü yanlarını vurgularlar.	258	1.90	0.91	105	40.7	85	32.9	58	22.5	8	3.1	2	0.8
11.Denetimde öğretmenlerin düşüncelerini	258	2.30	0.97	58	22.5	96	37.2	77	29.8	23	8.9	4	1.6

özgürce ifade etmelerine olanak tanirlar													
12.Öğretmenlerle ilişkileri karşılıklı saygı ve sevgi temeline dayandırirlar	258	2.71	1.05	33	12.8	80	31.0	82	31.8	54	20.9	9	3.5
13.Kendi düşünce ve görüşlerinin kabul edilmesini istemezler.	258	1.90	0.93	106	41.1	88	34.1	50	19.4	11	4.3	3	1.2
14.Denetimde öğretmenin istek ve gereksinimlerine karşı duyarlıdırilar.	258	2.21	0.97	71	27.5	87	33.7	78	30.2	19	7.4	3	1.2
15.Başarılı öğretmenlerin ödüllendirilmesini teklif ederler.	258	1.95	0.96	104	40.3	85	32.9	49	19.0	19	7.4	1	0.4
16.Kendi branşlarını denetlemeye dikkat ederler.	258	3.30	1.07	21	8.1	42	16.3	50	19.4	129	50.0	16	6.2
17.Öğretmeni öğrencilerin önünde olumsuz eleştirmezler.	258	2.93	1.07	29	11.2	56	21.7	92	35.7	66	25.6	15	5.8
18.Önyargı ile hareket etmezler	258	2.66	1.02	38	14.7	70	27.1	102	39.5	39	15.1	9	3.5
19.Denetimi objektif olarak yaparlar.	258	2.63	1.04	45	17.4	64	24.8	96	37.2	47	18.2	6	2.3
20.Denetimin sonunda öğretmenlerle birebir görüşerek sonuçları açık olarak bildirirler.	258	2.41	1.20	74	28.7	71	27.5	60	23.3	39	15.1	14	5.4
21.Denetimin sonunda tüm öğretmenlerle genel bir toplantı yaparlar ve onları içtenlikle dinlerler	258	2.37	0.98	66	25.6	56	21.7	111	43.0	24	9.3	1	0.4

Tablo 15’de görüldüğü üzere eğitim müfettişlerinin denetim etkinliklerine ilişkin sınıf öğretmenin görüşleri ile ilgili en çarpıcı ifadeler şu şekilde oluşmuştur. Eğitim müfettişlerinin denetim etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması en düşük oran “Denetimde sınıfa girmeden önce gözlem için öğretmene hazır olup olmadığını sorarlar” seçeneği 1.43 ortalamayla “hiç” değerinde oluşmuştur. Buradan ilköğretim müfettişlerinin

denetim etkinliklerini ne kadar otoriter bir yapıda gerçekleştirdikleri sonucuna varabiliriz. Eğitim müfettişlerinin denetim etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması en yüksek oran “Evraklarınızı sizin işlediğiniz dersi gözledikleri sırada sınıfta incelerler.” seçeneği 4.01 ortalamayla “çoğu zaman” değerinde oluşmuştur. Ayrıca eğitim müfettişlerinin denetim etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması sonucu elde edilen puanlara göre ankette yer alan müfettişlerin denetim davranışları ‘nadiren’ düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu sonuçlara göre; müfettişlerin denetim etkinliklerinin baskın tarzında yaptıkları, karşılıklı samimi bir iletişime dayanmadığı, açık arama eğilimde oldukları, zaman mefhumunun çok yetersiz olduğu, denetimle istenilen yeterli düzeyde sonuç çıkarılamayacağı şeklinde ifade edilebilir. Ayrıca bu sonuçla; ilköğretim müfettişlerinin rehberlik etkinlikleri çalışmalarının, denetim etkinlikleri çalışmalarına göre daha başarılı oldukları kanaatine varabiliriz.

5.1.3. Müfettişlerin Rehberlik ve Denetim Etkinlikleri ile Okulun Bulunduğu Yer İlişkisi

Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve denetim etkinliklerine ilişkin görüşlerinin okulun bulunduğu yere göre karşılaştırılması aşağıdaki tablolarda görülebilir.

Tablo 16.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Okulun Bulunduğu Yere Göre Karşılaştırılmasına Yönelik t Testi Sonuçları

Müfettişin Rehberlik Etkinlikleri Toplam Puan					
Okulun Bulunduğu Yer	n	\bar{x}	Ss	t-değeri	p değeri
Merkez Okulu	186	69.16	20.11	-1.92	.05
Merkeze Bağlı Köy/Kasaba Okulu	72	74.46	19.86		
Toplam	258				

Araştırmaya katılan öğretmenlerin okullarının bulunduğu yerlerin, müfettişlerin rehberlik etkinliği ölçeğinin toplam puanı bakımından incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($t=-1.917$) ($p<0.05$). Bu sonuca göre; merkeze bağlı köy kasaba okullarının, merkez okullarına nazaran fiziksel ve donanım yeterliliklerinin daha fazla hissedilmesinden kaynaklanan eksikliklerin müfettişlerce görülmesi, müfettişlerin merkeze bağlı

köy/kasaba okullarındaki öğretmenlere rehberlik hizmetlerini daha yoğun bir performans ile sergiledikleri şeklinde ifade edilebilir.

Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim müfettişlerinin denetim etkinliklerine ilişkin görüşlerinin okulun bulunduğu yere göre karşılaştırılması aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 17.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Okulun Bulunduğu Yere Göre Karşılaştırılmasına Yönelik t Testi Sonuçları

Müfettişlerin Denetim Etkinliği Toplam Puan					
Okulun Bulunduğu Yer	n	\bar{x}	Ss	t-değeri	p değeri
Merkez Okulu	186	50.66	10.45	.36	.72
Merkeze Bağlı Köy/Kasaba Okulu	72	50.10	11.33		
Toplam	258				

Araştırmaya katılan kişilerin okullarının bulunduğu yerlerin, müfettişlerin denetim etkinliği ölçeğinin toplam puanı bakımından incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($t=0.363$) ($p>0.05$). Buna göre, merkez okullarda görev yapan öğretmenlerle merkeze bağlı köy veya kasabalarda görev yapan öğretmenlerin müfettişlerin denetim etkinliklerine ilişkin değerlendirmelerine yönelik görüşleri arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı söylenebilir. Başka bir ifade ile müfettişlerin denetim etkinliklerini; çok yüzeysel ve üstün körü yapmaları merkez ve merkeze bağlı köy/kasaba okullarında görev yapan öğretmenlerle aynı görüşte oldukları şeklinde ifade edilebilir.

5.1.4. Müfettişlerin Rehberlik ve Denetim Etkinlikleri ile Mezuniyet Durumu ilişkisi

Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve denetim etkinliklerine ilişkin görüşlerinin mezuniyet durumlarına göre karşılaştırılması aşağıdaki tablolarda görülebilir.

Tablo 18.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Mezuniyet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçları

Mezuniyet Durumu	n	\bar{x}	Ss
Sınıf Öğretmenliği Bölümü	153	71.14	19.36
Eğitim Enstitüsü/Eğitim Yüksek Okulu	43	68.14	19.43
Eğitim Fakültesinin Diğer Bölümleri (Kimya Öğrt., Fizik Öğrt., Biyoloji Öğrt.)	34	74.47	22.14

Eğitim Fakóltesi Harici Fakólterler(Fen-Edebiyat Fak.,Orman Fak.,Ziraat Fak.)	14	62.57	22.70
Diğer (Lisans Tamamlama)	14	71.64	23.00
Toplam	258	70.64	20.15

Müfettişlerin rehberlik etkinlikleri toplam puan ile mezun olunan lisans programı incelendiğinde; sınıf öğretmenliği mezunlarının müfettişin rehberlik etkinliklerine verdikleri ortalama puan 71.13, eğitim enstitüsü-eğitim yüksek okulu mezunlarının müfettişin rehberlik etkinliklerine verdikleri ortalama puan 68.13, eğitim fakóltesinin diğer bölümleri mezunlarının müfettişin rehberlik etkinliklerine verdikleri ortalama puan 74.47, eğitim fakóltesi harici fakólter mezunlarının müfettişin rehberlik etkinliklerine verdikleri ortalama puan 62.57, diğer (lisans tamamlama) mezunların müfettişin rehberlik etkinliklerine verdikleri ortalama puan 71.64' tür. Eğitim fakóltesi harici fakólter mezunlarının verdikleri ortalama puan en düşük eğitim fakóltesinin diğer bölümleri mezunlarının verdikleri ortalama puan en yüksektir.

Tablo 19.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Mezuniyet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçları

Mezuniyet Durumu	n	\bar{x}	Ss
Sınıf Öğretmenliği Bölümü	153	49.22	10.34
Eğitim Enstitüsü/Eğitim Yüksek Okulu	43	51.67	8.91
Eğitim Fakóltesinin Diğer Bölümleri (Kimya Öğrt., Fizik Öğrt., Biyoloji Öğrt.)	34	52.79	12.95
Eğitim Fakóltesi Harici Fakólterler (Fen-Edebiyat Fak.,Orman Fak.,Ziraat Fak.)	14	50.86	7.61
Diğer (Lisans Tamamlama)	14	55.00	14.45
Toplam	258	50.50	10.69

Müfettişin denetim etkinlikleri toplam puan ile mezun olunan lisans programı incelendiğinde; sınıf öğretmenliği mezunlarının müfettişin denetim etkinliklerine verdikleri ortalama puan 49.21, eğitim enstitüsü-eğitim yüksek okulu mezunlarının müfettişin denetim etkinliklerine verdikleri ortalama puan 51.67, eğitim fakóltesinin diğer bölümleri mezunlarının müfettişin denetim etkinliklerine verdikleri ortalama puan 52.79, eğitim fakóltesi harici fakólter mezunlarının müfettişin denetim etkinliklerine verdikleri ortalama puan 50.85, diğer fakólte mezunlarının (lisans tamamlama) müfettişin denetim etkinliklerine verdikleri ortalama puan 55.00' tir. Sınıf öğretmenliği mezunlarının verdikleri ortalama puan en düşük diğer bölüm mezunlarının verdikleri ortalama puan en yüksektir.

Tablo 20.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Mezuniyet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi

Çizelgesi

Müfettişin Rehberlik Etkinlikleri Toplam Puan	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.(p)
Gruplar içi	1730.09	4	432.52	1.07	.37
Gruplar arası	102565.66	253	405.40		
Toplam	104295.75	257			

Müfettişin rehberlik etkinlikleri toplam puan ile mezun olunan lisans programı incelendiğinde; (F=1.067) $p>0,05$ olarak aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre mezun olunan lisans programına göre müfettişin rehberlik etkinlikleri toplam puan ortalamaları bakımından en az bir grup diğerlerinden farklı değildir. Mezun olunan okul müfettişlerin rehberlik etkinlikleri toplam puanını etkilememektedir. Diğer bir ifade ile müfettişlerin rehberlik etkinlikleri öğretmenleri mezuniyet durumu değişkenine göre, öğretmenler hangi programdan mezun olurlarsa olsunlar, müfettişlerin rehberlik etkinliklerine ilişkin benzer algıya sahiptirler. Bu algıların da müfettişlerin rehberlik etkinliklerinin sorun saptamaya yönelik bir anlayışla hareket etmelerinden kaynaklanıyor şeklinde ifade edilebilir.

Tablo 21.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Mezuniyet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi

Müfettişlerin Denetim Etkinliği Toplam Puan	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.(p)
Gruplar içi	775.90	4	193.98	1.72	.15
Gruplar arası	28590.59	253	113.01		
Toplam	29366.50	257			

Müfettişin denetim etkinlikleri toplam puan ile mezun olunan lisans programı incelendiğinde (F=1.717) $p>0,05$ olarak aralarında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı belirlenmiştir. Buna göre mezun olunan lisans programına göre müfettişin denetim etkinlikleri toplam puan ortalamaları bakımından en az bir grup diğerlerinden farklı değildir. Yani görülen farklılıklar tesadüften ileri gelmiştir. Mezun olunan okul müfettişin denetim etkinlikleri toplam puanını etkilememektedir.

Yaşar (2005), tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre; müfettişlerin denetim yeterlilikleri ölçülmüş, öğretmenlerin branş değişkenine göre aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuç araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

5.1.5. Müfettişlerin Rehberlik ve Denetim Etkinlikleri ile Cinsiyet ilişkisi

Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve denetim etkinliklerine ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre karşılaştırılması aşağıdaki tablolarda görülebilir.

Tablo 22.İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına Yönelik t Testi Sonuçları

Müfettişin Rehberlik Etkinlikleri Toplam Puan					
Cinsiyet	n	\bar{x}	Ss	t-değeri	p değeri
Kadın	85	67.85	20.11	-1.56	.12
Erkek	173	72.01	20.08		
Toplam	258				

Araştırmaya katılan kişilerin cinsiyetleri, müfettişlerin rehberlik etkinliği ölçeğinin toplam puanı bakımından incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir($t=-1.562$)($p>0.05$). Bu bulgulara göre; ister kadın öğretmenler olsun, ister erkek öğretmenler olsun bütün öğretmenler müfettişlerin rehberlik etkinliklerini aynı düzeyde algıladıkları saptanmıştır.

Tablo 23.İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Etkinliklerine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına Yönelik t Testi Sonuçları

Müfettişlerin Denetim Etkinliği Toplam Puan					
Cinsiyet	n	\bar{x}	Ss	t-değeri	p değeri
Kadın	85	50.67	12.13	.18	.86
Erkek	173	50.42	9.95		
Toplam	258				

Araştırmaya katılan kişilerin cinsiyetlerinin, müfettişlerin denetim etkinliği ölçeğinin toplam puanı bakımından incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir($t=0.179$) ($p>0.05$). Başka bir ifade ile müfettişlerin denetim etkinlikleri kadın ve erkek öğretmenler tarafından benzer şekilde algılandığı saptanmıştır.

Kurnaz (2002), tarafından yapılan araştırma sonucuna göre; müfettişlerin yeterlik düzeyleri, cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuçla araştırmanın bulgularını desteklediği görülmektedir.

Yaşar (2005), tarafından yapılan araştırma sonucuna göre de; ilköğretim okullarında yapılan denetim etkinlikleri ölçeğinin cinsiyet değişkenine göre kadın ve erkek öğretmenler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç da araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

5.1.6. Müfettişlerin Rehberlik ve Denetim Etkinlikleri ile Hizmet Süresi ilişkisi

Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve denetim etkinliklerine ilişkin görüşlerinin hizmet süresine göre karşılaştırılması aşağıdaki tablolarda görülebilir.

Tablo 24.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Hizmet Süresine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçları

Müfettişin Rehberlik Etkinlikleri Toplam Puan			
Hizmet Süresi	n	\bar{x}	Ss
1 – 5 Yıl	36	69.81	20.07
6 –10 Yıl	91	71.53	22.32
11 –15 Yıl	46	69.17	20.53
16 –20 Yıl	38	70.42	14.51
21 Yıl ve Üzeri	47	71.15	20.01
Toplam	258	70.64	20.15

Müfettişin rehberlik etkinlikleri toplam puan ile hizmet süreleri incelendiğinde; 1-5 yıl hizmet verenlerin müfettişin rehberlik etkinliklerine verdikleri ortalama puan 69.80, 6-10 yıl hizmet verenlerin müfettişin rehberlik etkinliklerine verdikleri ortalama puan 71.52, 11-15 yıl hizmet süresi olanların müfettişin rehberlik etkinliklerine verdikleri ortalama puan 69.17, 16-20 yıl hizmet süresi olanların müfettişin rehberlik etkinliklerine verdikleri ortalama puan 70.42, 21 yıl ve üzerinde hizmet süresi olanların müfettişin rehberlik etkinliklerine verdikleri ortalama puan 71.14' tür.

Tablo 25.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Hizmet Süresine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçları

Müfettişlerin Denetim Etkinliği Toplam Puan			
Hizmet Süresi	n	\bar{x}	Ss
1 – 5 Yıl	36	50.17	12.67
6 –10 Yıl	91	51.21	12.47
11 –15 Yıl	46	47.41	8.58
16 –20 Yıl	38	51.05	8.12
21 Yıl ve Üzeri	47	51.96	8.59
Toplam	258	50.50	10.69

Müfettişin denetim etkinlikleri toplam puan ile hizmet süreleri incelendiğinde; 1-5 yıl hizmet verenlerin müfettişin denetim etkinliklerine verdikleri ortalama puan 50.16, 6-10 yıl hizmet verenlerin müfettişin denetim etkinliklerine verdikleri ortalama puan 51.20, 11-15 yıl hizmet süresi olanların müfettişin denetim etkinliklerine verdikleri ortalama puan 47.41, 16-20 yıl hizmet süresi olanların müfettişin denetim etkinliklerine verdikleri ortalama puan 51.05, , 21 yıl ve üzerinde hizmet süresi olanların müfettişin denetim etkinliklerine verdikleri ortalama puan 51.95' tir.

Tablo 26.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Hizmet Süresine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Çizelgesi

Müfettişin Rehberlik Etkinlikleri Toplam Puan	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.(p)
Gruplar içi	209.60	4	52.40	.13	.97
Gruplar arası	104086.15	253	411.41		
Toplam	104295.75	257			

Müfettişin rehberlik etkinlikleri toplam puan ile hizmet süreleri incelendiğinde; 11-15 yıl hizmet süresi olanların verdikleri ortalama puan en düşük 6-10 yıl hizmet süresi olanların verdikleri ortalama puan en yüksektir.

Müfettişin rehberlik etkinlikleri toplam puan ile hizmet süreleri incelendiğinde;(F=.127) $p>0,05$ olarak aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre hizmet sürelerine göre müfettişin rehberlik etkinlikleri toplam puan ortalamaları bakımından en az bir grup diğerlerinden farklı değildir. Hizmet süreleri müfettişin rehberlik etkinlikleri toplam puanını etkilememektedir. Diğer bir ifade ile müfettişlerin rehberlik etkinlikleri öğretmenlerin hizmet yılı değişkenine göre; öğretmenler benzer görüşlere sahip olduğu söylenebilir. Bu durum mesleğe yeni başlamanın heyecanıyla müfettişlerin rehberlik etkinliklerine karşı duyarlı oldukları, diğer yandan da tecrübeli öğretmenlerin bu duyarlılıklarını kaybetmedikleri şeklinde ifade edilebilir.

Tablo 27.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Hizmet Süresine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Çizelgesi

Müfettişlerin Denetim Etkinliği Toplam Puan	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.(p)
Gruplar içi	599.51	4	149.88	1.32	.26
Gruplar arası	28767.00	253	113.70		
Toplam	29366.50	257			

Müfettişin denetim etkinlikleri toplam puan ile hizmet süreleri incelendiğinde; 11-15 yıl hizmet süresi olanların verdikleri ortalama puan en düşük 21 yıl ve üzeri hizmet süresi olanların verdikleri ortalama puan en yüksektir.

Müfettişin denetim etkinlikleri toplam puan ile hizmet süreleri incelendiğinde; (F=.127) $p>0,05$ olarak aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre hizmet sürelerine göre müfettişin denetim etkinlikleri toplam puan ortalamaları bakımından en az bir grup diğerlerinden farklı değildir. Hizmet süreleri müfettişin denetim etkinlikleri toplam puanını etkilememektedir.

Yaşar (2005), tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre müfettişlerin denetim yeterlilikleri ölçülmüş, öğretmenlerin kıdem değişkenine göre; aralarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır. Bu sonuç araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

5.1.7. Müfettişlerin Rehberlik ve Denetim Etkinlikleri ile Öğrenim Durumları ilişkisi

Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve denetim etkinliklerine ilişkin görüşlerinin eğitim durumuna göre karşılaştırılması aşağıdaki tablolarda görülebilir.

Tablo 28.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçları

Müfettişin Rehberlik Etkinlikleri Toplam Puan			
Eğitim Durumu	n	\bar{x}	Ss
Ön lisans	55	68.84	18.63
Lisans tamamlama	8	59.25	19.14
Lisans	192	71.76	20.48
Lisans üstü	3	62.33	24.91
Toplam	258	70.64	20.14

Müfettişin rehberlik etkinlikleri toplam puan ile öğrenim durumları incelendiğinde; önlisanslıların müfettişin rehberlik etkinliklerine verdikleri ortalama puan 68.83, lisans tamamlayanların müfettişin rehberlik etkinliklerine verdikleri ortalama puan 59.25, lisanslıların müfettişin rehberlik etkinliklerine verdikleri ortalama puan 71.75, lisansüstü mezunlarının müfettişin rehberlik etkinliklerine verdikleri ortalama puan 62.33' tür.

Tablo 29.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçları

Müfettişlerin Denetim Etkinliği Toplam Puan			
Eğitim Durumu	n	\bar{x}	Ss
Ön lisans	55	52.22	8.61
Lisans tamamlama	8	48.25	4.89
Lisans	192	50.19	11.40
Lisans üstü	3	45.00	5.29
Toplam	258	50.50	10.69

Müfettişin denetim etkinlikleri toplam puan ile öğrenim durumları incelendiğinde; önlisanslıların müfettişin denetim etkinliklerine verdikleri ortalama puan 52.21, lisans tamamlayanların müfettişin denetim etkinliklerine verdikleri ortalama puan 48.25, lisansların müfettişin denetim etkinliklerine verdikleri ortalama puan 50.18, lisans üstü mezunlarının müfettişin denetim etkinliklerine verdikleri ortalama puan 45' tir.

Tablo 30.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Çizelgesi

Müfettişin Rehberlik Etkinlikleri Toplam Puan	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.(p)
Gruplar içi	1662.56	3	554.19	1.37	.25
Gruplar arası	102633.18	254	404.07		
Toplam	104295.75	257			

Müfettişin rehberlik etkinlikleri toplam puan ile öğrenim durumları incelendiğinde; lisans tamamlama mezunlarının verdikleri ortalama puan en düşük lisans mezunlarının verdikleri ortalama puan en yüksektir.

Müfettişin rehberlik etkinlikleri toplam puan ile öğrenim durumları incelendiğinde; (F=1.372) $p>0,05$ olarak aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Buna göre öğrenim durumlarına göre müfettişin rehberlik etkinlikleri toplam puan ortalamaları bakımından en az bir grup diğerlerinden farklı değildir. Hizmet süreleri müfettişin rehberlik etkinlikleri toplam puanını etkilememektedir. Başka bir ifade ile müfettişlerin rehberlik etkinliklerinin öğrenim durumu değişkenine göre öğretmenler hangi öğrenim durumunda olurlarsa olsunlar müfettişlerin rehberlik etkinliklerine ilişkin aynı algılara sahiptirler. Öğretmenlerin bu algılarını ise yüksek düzeyde olmadığı şeklinde ifade edilebilir. Zaten hem müfettiş sayısının yetersizliği hem de zaman kısıtlılığı öğretmenlerin,

müfettişlerin rehberlik yeterliliklerine dair beklentilerinin yüksek çıkmasını mümkün kılmamaktadır.

Tablo 31.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Çizelgesi

Müfettişlerin Denetim Etkinliği Toplam Puan	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.(p)
Gruplar içi	312.36	3	14.Ara	.91	.43
Gruplar arası	29054.13	254	114.38		
Toplam	29366.50	257			

Müfettişin denetim etkinlikleri toplam puan ile öğrenim durumları incelendiğinde; lisansüstü mezunlarının verdikleri ortalama puan en düşük önlisanslıların mezunlarının verdikleri ortalama puan en yüksektir.

Müfettişin denetim etkinlikleri toplam puan ile öğrenim durumları incelendiğinde; (F=0.910) $p>0,05$ olarak aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Buna göre öğrenim durumlarına göre müfettişin denetim etkinlikleri toplam puan ortalamaları bakımından en az bir grup diğerlerinden farklı değildir. Hizmet süreleri müfettişin denetim etkinlikleri toplam puanını etkilememektedir. Diğer bir değişle müfettişlerin denetim etkinliklerinin öğrenim durumu değişkenine göre öğretmen görüşlerine ilişkin aynı algılara sahip olduğu saptanmıştır. Denetimin baskın niteliğinde olmasından, aynı zamanda denetimin süre darlığından öğretmenlerin müfettişlerin denetim etkinliği algılarının çok düşük düzeyde çıkmasından kaynaklanıyor şeklinde ifade edilebilir.

Ateş (2008) tarafından, yapılan araştırma sonuçlarına göre; ilköğretim okulu yöneticilerinin öğrenim durumları değişkeni ilköğretim müfettişlerinin denetim yeterliliklerinde herhangi bir görüş farklılığına yol açmamaktadır. Bu sonuç araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

5.2. MÜFETTİŞLERİN REHBERLİK ETKİNLİKLERİ BAKIMINDAN 5 FAKTÖRE AYRILARAK DEĞERLENDİRİLEN TOPLAM PUANLARI BAKIMINDAN t TESTİ VE VARYANS ANALİZLERİ

5.2.1. Müfettişin Rehberlik Etkinlikleri ile Okulun Bulunduğu Yere Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerine ilişkin görüşlerinin okulun bulunduğu yere göre beş faktör üzerinden karşılaştırılması aşağıdaki tabloda görülebilir.

Tablo 32.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Okulun Bulunduğu Yere Göre t Testi Sonuçları

	Okulunuzun Bulunduğu Yer	n	\bar{x}	Ss	t-değeri	p değeri
Müfettişlerin Eğitim Öğretim Etkinlikleri	Merkez okulu	186	29.16	10.12	-.21	.04
	Merkeze bağlı köy/kasaba okulu	72	32.03	9.98		
Müfettişlerin Ölçme ve Değerlendirme Etkinlikleri	Merkez okulu	186	8.24	2.57	-.97	.33
	Merkeze bağlı köy/kasaba okulu	72	8.57	2.43		
Müfettişlerin Dersliklerin Düzenlenmesi Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Merkez okulu	186	15.89	4.9	-.22	.03
	Merkeze bağlı köy/kasaba okulu	72	17.26	4.3		
Müfettişlerin Mesleki Gelişim Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Merkez okulu	186	7.52	2.73	-.13	.21
	Merkeze bağlı köy/kasaba okulu	72	7.97	2.55		
Müfettişlerin Yönetim ve Çevre İlişkileri Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Merkez okulu	186	5.73	1.79	-.36	.72
	Merkeze bağlı köy/kasaba okulu	72	5.82	1.93		

Araştırmaya katılan kişilerin okullarının bulunduğu yerlerin, müfettişlerin rehberlik etkinliği ölçeğinin müfettişlerin ölçme ve değerlendirme etkinlikleri, müfettişlerin mesleki gelişim hususunda yaptığı etkinlikler, müfettişlerin yönetim ve çevre ilişkileri hususunda yaptığı etkinlikler, toplam puanı bakımından incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Araştırmaya katılan kişilerin okullarının bulunduğu yerlerin, müfettişlerin rehberlik etkinliği ölçeğinin müfettişlerin eğitim öğretim etkinlikleri, müfettişlerin dersliklerin düzenlenmesi hususunda yaptığı etkinlikler toplam puanı bakımından incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu

belirlenmiştir ($p<0.05$). Bu sonucu; eğitim müfettişlerinin merkezde çalışan öğretmenlerin, eğitim-öğretim etkinliklerinin yürütülmesinde; öğrenci ailelerinin sosyal refah seviyelerinin yüksek ve eğitime bakış açılarının daha ılımlı olmasından, müfettişlerin dersliklerin düzenlenmesi rollerine ilişkin ise; kaynaklara, araç-gereçlere daha kolay ulaşmasında merkeze bağlı köy/kasaba öğretmenlerine nazaran daha az rehberlik etkinlikleri yaptıkları şeklinde ifade edilebilir.

5.2.2.Müfettişin Rehberlik İle Mezun Olunan Lisans Programı İlişkisi

Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerine ilişkin görüşlerinin mezun olunan lisans ilişkisine göre beş faktör üzerinden karşılaştırılması aşağıdaki tablolarda görülebilir.

Tablo 33.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Lisans Programına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçları

	Mezun Olunan Lisans Programı	n	\bar{x}	Ss
Müfettişlerin Eğitim Öğretim Etkinlikleri	Sınıf Öğretmenliği	153	29.92	9.69
	Eğitim Enstitüsü-Eğitim Yüksek Okulu	43	30.19	9.72
	Eğitim Fakültesinin Diğer Bölümleri(Kimya Öğrt., Fizik Öğrt., Biyoloji Öğrt.)	34	31.68	11.43
	Eğitim Fakültesi harici Fakülteler(Fen-Edebiyat Fak., Orman Fak., Ziraat Fak.)	14	25.07	11.19
	Diğer (Lisans Tamamlama)	14	30.36	11.88
	TOPLAM	258	29.96	10.14
Müfettişlerin Ölçme ve Değerlendirme Etkinlikleri	Sınıf Öğretmenliği	153	8.57	2.51
	Eğitim Enstitüsü-Eğitim Yüksek Okulu	43	7.49	2.38
	Eğitim Fakültesinin Diğer Bölümleri(Kimya Öğrt., Fizik Öğrt., Biyoloji Öğrt.)	34	8.65	2.51
	Eğitim Fakültesi Harici Fakülteler(Fen-Edebiyat Fak., Orman Fak., Ziraat Fak.)	14	7.36	2.24
	Diğer(Lisan Tamamlama)	14	8.50	3.01
	TOPLAM	258	8.33	2.53
Müfettişlerin Dersliklerin Düzenlenmesi Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Sınıf Öğretmenliği	153	16.41	4.64
	Eğitim Enstitüsü-Eğitim Yüksek Okulu	43	15.47	4.81

	Eğitim Fakóltesinin Diğer Bölümleri(Kimya Öğrt., Fizik Öğrt., Biyoloji Öğrt.)	34	17.03	4.86
	Eğitim Fakóltesi Harici Fakólterler(Fen-Edebiyat Fak., Orman Fak., Ziraat Fak.)	14	15.50	5.67
	Diğer(Lisans Tamamlama)	14	16.21	5.22
	TOPLAM	258	16.28	4.78
Müfettişlerin Mesleki Gelişim Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Sınıf Öğretmenliği	153	7.78	2.66
	Eğitim Enstitüsü-Eğitim Yüksek Okulu	43	7.02	2.56
	Eğitim Fakóltesinin Diğer Bölümleri(Kimya Öğrt., Fizik Öğrt., Biyoloji Öğrt.)	34	8.24	2.79
	Eğitim Fakóltesi Harici Fakólterler(Fen-Edebiyat Fak., Orman Fak., Ziraat Fak.)	14	6.86	2.69
	Diğer(Lisans Tamamlama)	14	7.43	2.88
	TOPLAM	258	7.64	2.68
Müfettişlerin Yönetim ve Çevre İlişkileri Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Sınıf Öğretmenliği	153	5.82	1.77
	Eğitim Enstitüsü-Eğitim Yüksek Okulu	43	5.19	1.93
	Eğitim Fakóltesinin Diğer Bölümleri(Kimya Öğrt., Fizik Öğrt., Biyoloji Öğrt.)	34	6.09	1.83
	Eğitim Fakóltesi Harici Fakólterler(Fen-Edebiyat Fak., Orman Fak., Ziraat Fak.)	14	5.29	1.49
	Diğer(Lisans Tamamlama)	14	6.36	2.13
	TOPLAM	258	5.75	1.83

Tablo 34.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Lisans Programına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Çizelgesi

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.(p)
Müfettişlerin Eğitim Öğretim Etkinlikleri	Gruplar içi	439.38	4	109.84	1.07	.37
	Gruplar arası	26001.15	253	102.77		
	Toplam	26440.53	257			
Müfettişlerin Ölçme ve Değerlendirme Etkinlikleri	Gruplar içi	6.24 ⁵	4	14.06	2.24	.07
	Gruplar arası	1588.7 ⁵	253	6.28		
	Toplam	1645.0 ⁰	257			

Müfettişlerin Dersliklerin Düzenlenmesi Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Gruplar içi	58.87	4	14.72	.64	.63
	Gruplar arası	5800.58	253	22.93		
	Toplam	5859.46	257			
Müfettişlerin Mesleki Gelişim Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Gruplar içi	40.51	4	10.13	1.42	.23
	Gruplar arası	1808.68	253	7.15		
	Toplam	1849.19	257			
Müfettişlerin Yönetim ve Çevre İlişkileri Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Gruplar içi	26.57	4	6.64	2.02	.09
	Gruplar arası	833.55	253	3.30		
	Toplam	860.12	257			

Müfettişin rehberlik etkinlikleri toplam puan ile mezun olunan lisans programı incelendiğinde; $p>0,05$ olarak aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı şeklinde ifade edilebilir. Buna göre; mezun olunan lisans programının; müfettişin rehberlik etkinlikleri müfettişlerin “eğitim öğretim etkinlikleri, ölçme ve değerlendirme etkinlikleri, dersliklerin düzenlenmesi hususunda yaptığı etkinlikler, mesleki gelişim hususunda yaptığı etkinlikler, yönetim ve çevre ilişkileri hususunda yaptığı etkinlikler” toplam puan ortalamaları bakımından en az bir grup diğerlerinden farklı değildir. Mezun olunan okul müfettişin rehberlik etkinlikleri toplam puanını etkilememektedir.

Korkmaz (2007), tarafından yapılan araştırma sonucuna göre; ilköğretim müfettişlerinin rehberlik görevlerini yerine getirme düzeyleri incelendiğinde, müfettişlerin “dersliklerin eğitim-öğretime hazırlanması, eğitim-öğretim durumu, yönetim çevre ilişkileri ve mesleki gelişim” konusunda yapılan rehberlik çalışmaları rollerinde farklı branşlara sahip öğretmenlerin görüşleri arasında fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuç araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

5.2.3.Müfettişin Rehberlik Etkinlikleri ile Cinsiyet ilişkisi

Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerine ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre beş faktör üzerinden karşılaştırılması aşağıdaki tablolarda görülebilir.

Tablo 35.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerini Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	\bar{x}	Ss	t-değeri	p değeri
Müfettişlerin Eğitim Öğretim Etkinlikleri	Kadın	85	28.44	10.10	-1.70	.09
	Erkek	173	30.71	10.11		
Müfettişlerin Ölçme ve Değerlendirme Etkinlikleri	Kadın	85	8.27	2.59	-2.26	.80
	Erkek	173	8.36	2.51		
Müfettişlerin Dersliklerin Düzenlenmesi Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Kadın	85	15.95	4.79	-1.76	.45
	Erkek	173	16.43	4.78		
Müfettişlerin Mesleki Gelişim Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Kadın	85	7.18	2.79	-2.17	.03
	Erkek	173	7.90	2.60		
Müfettişlerin Yönetim ve Çevre İlişkileri Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Kadın	85	5.53	1.89	-1.35	.18
	Erkek	173	5.86	1.79		

Araştırmaya katılan kişilerin cinsiyetleri, müfettişlerin rehberlik etkinliği ölçeğinin müfettişlerin mesleki gelişim hususunda yaptığı etkinlikler toplam puanı bakımından incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. ($p < 0.05$).

Korkmaz (2007), tarafından yapılan araştırmanın sonucuna göre; müfettişlerin rehberlik etkinlikleri ölçeğinin “yönetim-çevre ilişkileri ve mesleki gelişim hususunda” rehberlik rollerinin cinsiyet değişkenine göre öğretmenler arasında anlamlı fark ortaya çıkmıştır. Bu sonuç araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan kişilerin cinsiyetleri, müfettişlerin rehberlik etkinliği ölçeğinin müfettişlerin eğitim öğretim etkinlikleri, müfettişlerin ölçme ve değerlendirme etkinlikleri, müfettişlerin dersliklerin düzenlenmesi hususunda yaptığı etkinlikler, müfettişlerin yönetim ve çevre ilişkileri hususunda yaptığı etkinlikler, etkinlikler toplam puanı bakımından incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Bu sonuçla müfettişlerin rehberlik etkinliklerinin “eğitim-öğretim etkinlikleri, ölçme-değerlendirme etkinlikleri, dersliklerin düzenlenmesi hususunda yapılan etkinlik” rollerini öğretmenler cinsiyet değişkenlerine göre aynı düzeyde gördüklerini söylenebilir.

5.2.4. Müfettişin Rehberlik Etkinlikleri ile Hizmet Süreleri ilişkisi

Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerine ilişkin görüşlerinin hizmet sürelerine göre beş faktör üzerinden karşılaştırılması aşağıdaki tablolarda görülebilir.

Tablo 36.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerini Hizmet Sürelerine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçları

	Hizmet Süreleri	n	\bar{x}	Ss
Müfettişlerin Eğitim Öğretim Etkinlikleri	6-10 yıl	91	30.40	11.02
	11-15 yıl	46	28.04	10.65
	16-20 yıl	38	29.95	8.07
	21 yıl üzeri	47	31.40	9.65
	TOPLAM	258	29.96	10.14
Müfettişlerin Ölçme ve Değerlendirme Etkinlikleri	1-5 yıl	36	8.28	2.48
	6-10 yıl	91	8.66	2.90
	11-15 yıl	46	8.37	2.30
	16-20 yıl	38	8.05	1.56
	21 yıl üzeri	47	7.92	2.67
	TOPLAM	258	8.33	2.53
Müfettişlerin Dersliklerin Düzenlenmesi Hususunda Yaptığı Etkinlikler	1-5 yıl	36	16.03	4.47
	6-10 yıl	91	16.32	5.02
	11-15 yıl	46	16.35	4.82
	16-20 yıl	38	16.03	4.22
	21 yıl üzeri	47	16.51	5.07
	TOPLAM	258	16.28	4.76
Müfettişlerin Mesleki Gelişim Hususunda Yaptığı Etkinlikler	1-5 yıl	36	7.81	2.89
	6-10 yıl	91	7.68	2.80
	11-15 yıl	46	7.67	2.68
	16-20 yıl	38	7.84	2.05
	21 yıl üzeri	47	7.26	2.82
	TOPLAM	258	7.64	2.68
Müfettişlerin Yönetim ve Çevre İlişkileri Hususunda Yaptığı Etkinlikler	1-5 yıl	36	5.78	1.88
	6-10 yıl	91	5.82	1.98
	11-15 yıl	46	6.04	1.70
	16-20 yıl	38	5.82	1.10
	21 yıl üzeri	47	5.26	2.05
	TOPLAM	258	5.75	1.83

Tablo 37. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerini Hizmet Sürelerine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Çizelgesi

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig(p)
Müfettişlerin Eğitim Öğretim Etkinlikleri	Gruplar içi	294.90	4	73.72	.71	.58
	Gruplar arası	26145.64	253	103.34		
	Toplam	26440.53	257			
Müfettişlerin Ölçme ve Değerlendirme	Gruplar içi	21.06	4	5.27	.82	.51
	Gruplar arası	1623.93	253	6.42		

Etkinlikleri	Toplam	1645.00	257			
Müfettişlerin Dersliklerin Düzenlenmesi Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Gruplar içi	7.58	4	1.89	.08	.99
	Gruplar arası	5851.88	253	23.13		
	Toplam	5859.46	257			
Müfettişlerin Mesleki Gelişim Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Gruplar içi	9.70	4	2.43	.33	.86
	Gruplar arası	1839.50	253	7.27		
	Toplam	1849.20	257			
Müfettişlerin Yönetim ve Çevre İlişkileri Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Gruplar içi	16.16	4	4.04	1.21	.31
	Gruplar arası	843.97	253	3.34		
	Toplam	860.12	257			

Müfettişin rehberlik etkinlikleri toplam puan ile hizmet süreleri incelendiğinde; $p>0,05$ olarak aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptamıştır. Buna göre hizmet sürelerine göre müfettişin rehberlik etkinlikleri müfettişlerin eğitim öğretim etkinlikleri, müfettişlerin ölçme ve değerlendirme etkinlikleri, müfettişlerin dersliklerin düzenlenmesi hususunda yaptığı etkinlikler, müfettişlerin mesleki gelişim hususunda yaptığı etkinlikler, müfettişlerin yönetim ve çevre ilişkileri hususunda yaptığı etkinlikler toplam puan ortalamaları bakımından en az bir grup diğerlerinden farklı değildir. Hizmet süreleri müfettişin rehberlik etkinlikleri toplam puanını etkilememektedir.

Korkmaz (2007), tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre; müfettişlerin rehberlik etkinliklerini yerine getirmede “dersliklerin eğitim-öğretime hazırlanması, eğitim-öğretim durumu, yönetim çevre ilişkileri, mesleki gelişim” hususunda ki rolleri hizmet süreleri değişkenine göre öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Bu sonuç araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

5.2.5.Müfettişin Rehberlik Etkinlikleri İle Öğrenim Durumları İlişkisi

Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerine ilişkin görüşlerinin öğrenim durumlarına göre beş faktör üzerinden karşılaştırılması aşağıdaki tablolarda görülebilir.

Tablo 38.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerini Öğrenim Durumları İlişkisine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçları

	Öğrenim Durumu	n	\bar{x}	Ss
Müfettişlerin Eğitim Öğretim Etkinlikleri	Ön lisans	55	30.06	9.24
	Lisans Tamamlama	8	25.88	10.51
	Lisans	192	30.15	10.36

	Lisans üstü	3	26.67	14.15
	TOPLAM	258	29.96	10.14
Müfettişlerin Ölçme Ve Değerlendirme Etkinlikleri	Ön lisans	55	7.82	2.44
	Lisans Tamamlama	8	6.50	1.93
	Lisans	192	8.58	2.53
	Lisansüstü	3	6.67	2.52
	TOPLAM	258	8.33	2.53
Müfettişlerin Dersliklerin Düzenlenmesi Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Ön lisans	55	15.84	4.89
	Lisans Tamamlama	8	14.38	4.00
	Lisans	192	16.51	4.77
	Lisans üstü	3	14.67	4.68
	TOPLAM	258	16.28	4.78
Müfettişlerin Mesleki Gelişim Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Önlisans	55	7.22	2.58
	Lisans tamamlama	8	5.38	2.67
	Lisans	192	7.88	2.68
	Lisans ustu	3	6.67	2.08
	TOPLAM	258	7.64	2.68
Müfettişlerin Yönetim Ve Çevre İlişkileri Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Önlisans	55	5.27	1.80
	Lisans tamamlama	8	5.25	2.05
	Lisans	192	5.92	1.82
	Lisansüstü	3	5.00	1.00
	TOPLAM	258	5.75	1.83

Tablo 39.Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Görüşlerini Öğrenim Durumları İlişkisine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Çizelgesi

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.(p)
Müfettişlerin Eğitim Öğretim Etkinlikleri	Gruplar içi	173.53	3	57.84	.56	.64
	Gruplar arası	26267.00	254	103.41		
	Toplam	26440.53	257			
Müfettişlerin Ölçme Ve Değerlendirme Etkinlikleri	Gruplar içi	61.32	3	20.44	3.30	.12
	Gruplar arası	1583.68	254	6.23		
	Toplam	1645.00	257			
Müfettişlerin Dersliklerin Düzenlenmesi Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Gruplar içi	57.40	3	19.13	.84	.47
	Gruplar arası	5802.06	254	22.84		
	Toplam	5859.46	257			
Müfettişlerin Mesleki Gelişim Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Gruplar içi	64.27	3	21.42	3.05	.13
	Gruplar arası	1784.92	254	7.03		
	Toplam	1849.19	257			
Müfettişlerin Yönetim Ve Çevre İlişkileri Hususunda Yaptığı Etkinlikler	Gruplar içi	21.89	3	7.30	2.21	.09
	Gruplar arası	838.24	254	3.30		
	Toplam	860.12	257			

Müfettişin rehberlik etkinlikleri toplam puan ile öğrenim durumları incelendiğinde; $p>0,05$ olarak aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre öğrenim durumlarına göre müfettişin rehberlik

etkinlikleri müfettişlerin eğitim öğretim etkinlikleri, müfettişlerin ölçme ve değerlendirme etkinlikleri, müfettişlerin dersliklerin düzenlenmesi hususunda yaptığı etkinlikler, müfettişlerin mesleki gelişim hususunda yaptığı etkinlikler, müfettişlerin yönetim ve çevre ilişkileri hususunda yaptığı etkinlikler toplam puan ortalamaları bakımından en az bir grup diğerlerinden farklı değildir. Öğrenim durumları müfettişin rehberlik etkinlikleri toplam puanını etkilememektedir. Bu sonucu; müfettişlerin rehberlik etkinliklerinin “eğitim-öğretim, ölçme-değerlendirme, dersliklerin düzenlenmesi, mesleki gelişim, çevre yönetim ilişkileri” hususundaki rollerinin öğretmenlerin öğrenim durumlarının ne olursa olsun aynı düzeyde gördükleri şeklinde ifade edebiliriz.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulguları ve yorumlara dayalı olarak, ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlardan faydalanılarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

6.1.SONUÇLAR

Araştırmanın; eğitim müfettişlerinin rehberlik ve denetim davranışlarının, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda varılan sonuçları şöyledir:

1) Eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması sonucu elde edilen puanlara göre ankette yer alan müfettişlerin rehberlik davranışları ‘kısmen’ düzeyinde gerçekleşmiştir.

2) Eğitim müfettişlerinin denetim etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması sonucu elde edilen puanlara göre ankette yer alan müfettişlerin denetim davranışları ‘nadiren’ düzeyinde gerçekleşmiştir.

3) Eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması sonucu elde edilen puanlara göre ankette yer alan müfettişlerin rehberlik davranışlarının eğitim-öğretim etkinlikleri ‘kısmen’ düzeyinde gerçekleşmiştir.

4) Eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması sonucu elde edilen puanlara göre

ankette yer alan müfettişlerin rehberlik davranışlarının ölçme-değerlendirme etkinlikleri 'kısmen' düzeyinde gerçekleşmiştir.

5) Eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması sonucu elde edilen puanlara göre ankette yer alan müfettişlerin rehberlik davranışlarının dersliklerin düzenlenmesi hususunda yaptıkları etkinlikleri 'kısmen' düzeyinde gerçekleşmiştir.

6) Eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması sonucu elde edilen puanlara göre ankette yer alan müfettişlerin rehberlik davranışlarının mesleki gelişim hususunda yaptıkları etkinlikleri 'kısmen' düzeyinde gerçekleşmiştir.

7) Eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması sonucu elde edilen puanlara göre ankette yer alan müfettişlerin rehberlik davranışlarının yönetim-çevre hususunda yaptıkları etkinlikleri 'kısmen' düzeyinde gerçekleşmiştir.

8) Eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin görev yaptıkları okul değişkenine göre aralarında anlamlı bir fark vardır.

9) Eğitim müfettişlerinin denetim etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin görev yaptıkları okul değişkenine göre aralarında anlamlı bir fark yoktur.

10) Eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin mezun oldukları program değişkenine göre aralarında anlamlı bir fark yoktur.

11) Eğitim müfettişlerinin denetim etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin mezun oldukları program değişkenine göre aralarında anlamlı bir fark yoktur.

12) Eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre aralarında anlamlı bir fark yoktur.

13) Eğitim müfettişlerinin denetim etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin

algılarına ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre aralarında anlamlı bir fark yoktur.

14) Eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin kıdem değişkenine göre aralarında anlamlı bir fark yoktur.

15) Eğitim müfettişlerinin denetim etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin kıdem değişkenine göre aralarında anlamlı bir fark yoktur.

16) Eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin öğrenim durumu değişkenine göre aralarında anlamlı bir fark yoktur.

17) Eğitim müfettişlerinin denetim etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin öğrenim durumu değişkenine göre aralarında anlamlı bir fark yoktur.

18) Eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin görev yaptıkları okul değişkenine göre beş faktör üzerinden karşılaştırıldığında; müfettişlerin rehberlik etkinlikleri ölçeğinin, müfettişlerin eğitim öğretim etkinlikleri, dersliklerin düzenlenmesi hususunda yaptığı etkinlikler toplam puanı bakımından incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

19) Eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin mezun olunan program değişkenine göre beş faktör üzerinden karşılaştırıldığında; müfettişlerin rehberlik etkinlikleri ölçeğinin, müfettişlerin eğitim öğretim etkinlikleri, ölçme ve değerlendirme etkinlikleri, dersliklerin düzenlenmesi hususunda yaptığı etkinlikler, mesleki gelişim hususunda yaptıkları etkinlikler, yönetim ve çevre hususunda yaptığı etkinlikler toplam puanı bakımından incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.

20) Eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre beş faktör üzerinden karşılaştırıldığında; müfettişlerin rehberlik etkinlikleri ölçeğinin, müfettişlerin mesleki gelişim hususunda yaptıkları etkinlikler toplam puanı bakımından

incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

21) Eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin hizmet süresi değişkenine göre beş faktör üzerinden karşılaştırıldığında; müfettişlerin rehberlik etkinlikleri ölçeğinin, müfettişlerin eğitim öğretim etkinlikleri, ölçme ve değerlendirme etkinlikleri, dersliklerin düzenlenmesi hususunda yaptığı etkinlikler, mesleki gelişim hususunda yaptıkları etkinlikler, yönetim ve çevre hususunda yaptığı etkinlikler toplam puanı bakımından incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.

22) Eğitim müfettişlerinin rehberlik etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin algılarına ilişkin görüşlerinin öğrenim durumu değişkenine göre beş faktör üzerinden karşılaştırıldığında; müfettişlerin rehberlik etkinlikleri ölçeğinin, müfettişlerin eğitim öğretim etkinlikleri, ölçme ve değerlendirme etkinlikleri, dersliklerin düzenlenmesi hususunda yaptığı etkinlikler, mesleki gelişim hususunda yaptıkları etkinlikler, yönetim ve çevre hususunda yaptığı etkinlikler toplam puanı bakımından incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.

6.2.ÖNERİLER

Araştırmanın; İlköğretim müfettişlerinin(eğitim müfettişlerinin) rehberlik ve denetim davranışlarının, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine ilişkin elde edilen bulgular ışığında varılan sonuçlarına yönelik aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1) Eğitim müfettişlerinin çağdaş denetimin gereği olan rehberlik rollerinin daha etkili ve verimli olarak gerçekleştirebilmeleri için rehberlik çalışmalarının bir güne sığdırılacak şekilde değil de daha uzun bir sürede sistemli olarak gerçekleştirmeleri gerekir.

2) Rehberlik hizmeti alacak olan sınıf öğretmenlerinin rehberlik sürecinde istekli ve katılımcı olabilmeleri için öğretmenlerin rehberlik hususunda ihtiyaç duydukları konuları önceden teftiş kuruluna iletildiği takdirde rehberlik hizmetleri amacına ulaşmış olur.

3) Eğitim müfettişlerinin etkili bir rehberlik ve denetim çalışmaları için; öğretmenlerin beklentilerini bilmeli ve bu beklentileri göz önünde bulundurarak çalışmalarına ağırlık vermelidirler.

4) Müfettişlerin seçimi ve yerleştirilmesinde mevzuat bilgisine dayalı sınav

sisteminin yanında insan ilişkilerindeki becerilerini de dikkate alınarak yapılmalıdır.

5) Denetim sırasında müfettişlerin insan ilişkilerini ön plana çıkaracak bir yaklaşım sergilemeleri, karşılıklı saygı, sevgi ve güvene dayalı bir iletişim kurulmalıdır.

6) Etkili bir rehberlik ve denetim çalışmaları için; Milli Eğitim Bakanlığı tarafından müfettişlere hizmet içi eğitim programlarına hız verilmelidir.

7) İlköğretim okullarında yapılan rehberlik ve denetim etkinliklerinin etkili bir düzeyde yapılabilmesi için; müfettiş ve öğretmen sayısı uygun bir sayısal düzeyde olması gerekir.

8) Milli Eğitim Bakanlığı'nın müfettiş seçiminde sadece sınavdaki puan üstünlüklerine göre değil de özellikle Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yüksek lisans ve doktor eğitimini yapmış olanları ön koşul olarak almaları gerekir.

9) Etkili bir rehberlik ve denetim çalışmalarının yapılabilmesi için mevcut müfettişlerin bu alanda lisansüstü ve doktora eğitimi yapabilecekleri olanaklar sağlanmalıdır.

10) Müfettişlerin denetim etkinlikleri sürecinde öğretmenlere baskıcı bir tutumla değil de bilimsel bir yaklaşımla olumlu davranışlar sergilemeleridir.

11) Müfettişlere çağdaş bir rehberlik ve denetim etkinliği konusunda sürekli bir eğiti aldırarak, öğretmenleri rehberlik ve denetim etkinliklerinin içine etkin bir katılım sağlamalarına olanak tanınmalıdır.

12) Müfettişler denetimi baskın havasında ve açık arama eğiliminde değil de; belli bir süreye yayarak yapmalıdırlar.

13) Denetimi yapılacak öğretmen önceden haberdar edilmeli, müfettiş sınıfa öğretmenle beraber girmeli, denetimi öğrenci sıralarına oturarak yeterli zamanda yapmalı, öğretmeni izlemeli ve eksikliklerini tespit etmelidir.

14) Müfettişler denetimi; okulun bulunduğu şartlar ve öğretmen farklılıklarını göz önünde bulundurarak yapmalı, objektif ve yansız davranılacak bir şekilde iletişim kurmalıdırlar.

15) Rehberlik çalışmalarında öğretmenlere öğretim yöntem ve teknikleri

bakımından örnek bir ders vermeli, öğretim araç ve gereçlerini daha etkili kullanmasına yardımcı olmalıdırlar.

16) Müfettişlerin denetim sırasında öğretmen ve öğrencilerin heyecanlanacağını unutmamalı, öğretmenlerin güçlü yanlarını vurgulamalı, mesleklerine güdülemeli ve moral vermelidirler.

17) Müfettişlerin öğretmenlerin görüşlerini özgürce ifade edebilecek bir imkân sağlamalı, denetim sonunda bire bir görüşülerek sonuçlar açık olarak öğretmenlere bildirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Altay, S. (2006). *Eğitim Yönetimi ve Yönetici, Müfettiş, Öğretmen Üçlüsü*. Ankara: Yöntem Yayınları.
- Altıntaş, R. (1980). *Liselerde Kurum Teftişi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), A.Ü. Eğitim Fakültesi, Ankara.
- Atay, K. (1995). *İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlikleri*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, M. (1986). *Çağdaş Eğitim Denetimi*. Ankara: İ. M. Araştırma Yayın Danışmanlık A.Ş.
- Aydın, M. (1993). *Çağdaş Eğitim Denetimi*. Ankara: Pegem Yayın
- Aydın, M. (2000). *Çağdaş Eğitim Denetimi*. Ankara: Hatiboğlu Yayınevi.
- Barış, A. (2008). *Okul Yöneticilerinin İlköğretim Müfettişlerinin Yeterliklerine İlişkin Görüş ve Beklentileri*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Başar, H. (1993). *Eğitim Denetçisi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Başar, H. (1995). *Öğretmenlerin Değerlendirilmesi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Başar, H. (2000). *Eğitim Denetçisi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Başaran, İ. E. (1983). *Eğitim Yönetimi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Başaran, İ. E. (1989). *Yönetim*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Başaran, İ. E. (1996). *Eğitim Yöntemi*. Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Bedir, G. (2003). *Türk Milli Eğitimi'nde İlköğretim Denetim Sistemi'nin İşleyişi ve Denetmen Yetiştirme Programlarının Etkililiği*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Bilen, M. (1993). *Plandan Uygulamaya Öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bursalıoğlu, Z. (1991). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Bursalıoğlu, Z. (2005). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Can, N. (1992). *Organizasyon ve Yönetim*. Ankara: Adım Yayıncılık,
- Can, N. *İlköğretim Öğretmenlerinin Denetim ve Sorunları*. Milli Eğitim Dergisi, Sayı 161, Kış 2004, s.112–120.
- Cemaloğlu, N. (1996). *İlköğretim Müfettişlerinin Mesleki Yardım ve Rehberlik Rolünün Öğretmenleri Güdülemesi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Cengiz, C. (1992). *Milli Eğitim Bakanı Bakanlık Müfettişlerin Yetiştirilmesi Ve Teftişin Gelişmesi*. İstanbul: MEB Yayınları,
- Çam, M. (2007). *Fen Bilimleri Dersinde (Fizik, Kimya, Biyoloji) Öğrencilerin Derse Motive Olmama Nedenlerinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çetinkaya, A. N. (2002). *Müfredat Laboratuvar Okulları Modeli*. Ankara: MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı Yayınları.
- Çığ, D. (2006). *İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Sonunda Getirmiş Oldukları Önerilerin Yöneticiler Tarafından Yerine Getirilme Düzey ve Engelleri (Sivas İl Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çoker, Z. (1992). *Teftiş Hükümetinin Amacı Ve Ana Görevleri*. Amme İdaresi Dergisi, Cilt 15, Sayı 1, Mart.
- Demir, M. (2000). *İlköğretim Müfettişlerinin Görev Boyutundaki Yeterliliklerine İlişkin Olarak İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Algı Düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Demirel, Ö. (1993). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Usem Yayınları.
- Demirel, Ö. Ve Z. K. (2001). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1984). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Yelken-tepe Yayınları.
- Gökçe, F. (1994). *Eğitimde Denetimin Amaç Ve İlkeler*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Gökçe, F. (1994). *Bağımsız Ortaokullar İle İlköğretim Okulları İkinci Kademesinde Denetim Amaçlarının Gerçekleşmesi ve Denetim İlkelerine Uyulması Konusunda Denetçi ve Öğretmen Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gökyer, N. (1997). *İlköğretim Okulları II. Kademe Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlik Alanlarına İlişkin Algıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gümüşeli, A. (2004). *Aile Katılım ve Desteğinin Öğrenci Başarısına Etkisi*. Özel Okullar Bülteni.
- Gündüz, H. B. “Eğitim Okul ve Sınıf Yönetimi”. (Şule Çetin ve M. Çağatay Özdemir). (Editör). Ankara: Asil Yayınları.
- Gün, A. N. (2001). *İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Rollerini ile Öğretmenlerin Algıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Harris, B. M. (1963). *Supervisory Behavior in Education*. Hall, Inc. Englewood Cliffs N. Y.
- Hesapçioğlu, M. (1994). *İnsan Kaynakları Yönetimi ve Ekonomisi*. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş. ,
- Hesapçioğlu, M. (1994). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş.

İnal, A. (2008). *İlköğretim Okullarda Yapılan Denetimlerde Müfettişlerin Tutum ve Davranışlarının Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi)*. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kale, M. (1995). *İlköğretimde Müfettiş, Yönetici ve Öğretmen Etkileşiminin Eğitime Etkileri. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karagözoğlu, G. (1972). *Türk Eğitim Düzeninde Bakanlık Müfettişlerinin Rolü*. M.E.B. PAK Dairesi, Ankara,.

Kavas, E. (2005). *İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algı Ve Beklentileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Korkmaz, M. (2007). *İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Görevlerini Yerine Getirme Düzeyleri. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi)*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kurnaz, Ö. (2002). *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İlköğretim Müfettişlerinin Yöneticilik, Liderlik, Rehberlik ve Öğreticilik Yeterlilikleri Konusundaki Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Leif L. , Rustin G. (1980). *Pedagoji Doktrinleri Açısından Genel Pedagoji*. Öğretmen Kitapları: 139. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Marks J. R. , Stoops E. , Stoops J. K. (1985). *Handbook of Educational Supervision a Guide for the Practitioner*. London: Allyn And Bacon Inc.

M.E.B. (1993). *On Dördüncü Milli Eğitim Şurası Hazırlık Dokümanı*. Ankara: M.E.B. Yayınları.

M.E.B. (1999). *Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği*. Resmi Gazete. 23785.

M.E.B. (2001). *Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi. Tebliğler Dergisi, Sayı:2521*, Ankara: M.E.B. Basım Evi.

- M.E.B. (2003). İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. *Tebliğler Dergisi*, Sayı:2552, M.E.B. Basım Evi.
- M.E.B. (2008). İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. *Tebliğler Dergisi*, Sayı: 2552, M.E.B. Basım Evi.
- Olgun, R. (2005). *İlköğretim Okulu Müdür Ve Müdür Yardımcılarının İlköğretim Müfettişlerinin Yapmış Olduğu Denetim Etkinliklerine İlişkin Görüşleri (Kırıkkale İl Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öncül, R. (2000). *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Yayınları.
- Özdemir, S. , Yalın. H. İ. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özer, Ahmet. (2006). *Branş Değişkeni Açısından İlköğretim Denetçi Yeterliklerine İlişkin Denetçi ve Öğretmen Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Renkler, A. (2005). *İlköğretim Denetmenlerinin İlköğretim Okullarında Öğrenme-Öğretme Süreçleri Ve Yönetim Görevleriyle İlgili Etkililik Düzeyleri (Kayseri İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sağlamer, E. (1985). *Eğitimde Teftiş ve Teknikleri*. 2. Baskı. Ankara: Gül Yayınevi.
- Sergiovanni, T.J. ve R. J. STARRATT (1979). *Supervision: Human Perspectives*, 2. baskı, New York, McGraw – Hill Co.
- Sofuoğlu, M. E. (2002). *İlköğretim Denetmenlerinin İnsan İlişkilerine Yönelik Davranış Biçimlerinin Sınıf Öğretmenlerince Algılanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı.
- Su, K. T. (1974). *Eğitiminde Teftişin Yeri ve Önemi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Şahin, T. (2005). *İlköğretim Düzeyinde Ders Denetimiyle İlgili Yeterlilikler Hakkında Denetmen Ve Öğretmen Görüşleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Taymaz, H. (1985). *Öğrenci Hizmetlerinin Değerlendirilmesi, Eğitim Yönetiminde Denetleme ve Değerlendirme Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

Taymaz, H. (1995). *Teftiş Kavramlar İlkeler Yöntemler*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

Taymaz, H. (2002). *Eğitim Sisteminde Teftiş*. Ankara: Pegem Yayınları.

Taymaz, H. (2005). *Eğitim Sisteminde Teftiş, Kavramlar, İlkeler, Yöntemler*. Geliştirilmiş 6.Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Terzi, A. R. (1996). *İlköğretim Müfettişlerinin Teftiş sorunları (Ankara İli Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Tülü, H. (1998). *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlik Alanlarını Algılama Düzeyleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Uludüz, S. (1996). *İlköğretim Kurumlarında Sınıf İçi Etkinliklerin Denetiminde Müfettiş Davranışları*.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Varış, F. (1978). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara Üniversitesi. Ankara: Eğitim Fakültesi Yayınları. 3. Baskı. Ankara Üniversitesi Basımevi.

Yalçınkaya, M. (2002). *Yeni Öğretmen ve Teftiş*. Milli Eğitim Bakanlığı Milli Eğitim Dergisi. Kış - Bahar, Sayı: 153 – 154.

Wanzare, Z. ; Costa, J. L. (2000). *Supervision and staff Development*. Overviem of the Literature. Nasp Bulletin.

Wiles, K. (1966). *Supervision For Beter Schools*. Englewod Cliffs N.J.: Prentice-Hall Inc.

EK-1

T.C.
YOZGAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.66.00.19-600.02/

03.06.10 07420

Konu : Araştırma İzni

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının 05/03/2007 tarihli ve B.08.EGD.033.05.00-320/1143 sayılı yönergesi.
b) Kırıkkale Üniversitesinin 18/05/2010 tarihli ve 003551 sayılı yazısı.
c) Araştırma Değerlendirme Formu.

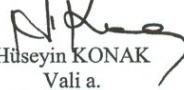
Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Resul GÜVEN' in "İlköğretimde Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve Teftişinde Karşılaştıkları Sorunlar" konulu anket uygulama isteği ile işlemleri ekte sunulmuştur.

İlgi (b) yazıda belirtilen anket çalışmasının ekli listede belirtilen okullarda uygulanması düşünülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Sebahattin GAMSIZ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
.../06/2010

Hüseyin KONAK
Vali a.
Vali Yardımcısı

EKLER :

- 1- Anket Formları
- 3- Araştırma Değerlendirme Formu

Adres : Aşağı Nohutlu Mahallesi Hükümet Konağı.MEM 2.Kat No 208 A.B.P.K.B Bürosu
Tel : (0354) 212 27 27-28-29 (Dahili-124) Faks : (0354) 212 27 06
Web : <http://Yozgat.meb.gov.tr> e-mai l : istatistik66@meb.gov.tr

EK-2

T.C
YOZGAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.66.00.19-600.02/

Konu : Araştırma İzni

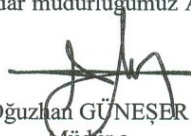
03.06.10 07441

..... İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLÜĞÜ'NE

İlgi: a) Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının 05/03/2007 tarihli ve B.08.EGD.033.05.00-320/1143 sayılı yönergesi
b) 03/06/2010 tarihli ve 07420 sayılı makam onayı.

Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Resul GÜVEN okulunuzda anket çalışması yapacağına dair ilgi (b) makam onayı ekte gönderilmiştir.

Yapılacak olan anket çalışmasında ilgi (a) yönergede belirtilen açıklamalar doğrultusunda uygulanarak en geç 18 HAZİRAN 2010 tarihine kadar müdürlüğümüz AR-GE biriminde olacak şekilde gönderilmesini ve gereğini rica ederim.

Oğuzkan GÜNEŞER
Müdür a.
Şube Müdürü

DAĞITIM :
Merkez ve Merkeze Bağlı Tüm İlköğretim Okullarına yazıldı.

EKLER :
1-Onay yazısı.
2- Anket

Adres : Aşağı Nohutlu Mahallesi Hükümet Konağı.MEM 2.Kat No 208 AR-GE Bürosu
Tel : (0354) 212 10 26 **Faks** : (0354) 212 27 06
Web : <http://Yozgat.meb.gov.tr> e-mai l : arge66@meb.gov.tr

T.C.
YOZGAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.66.00.26-600.02/

Konu : Araştırma İzni

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ'NE
(Genel Sekreterlik)

KIRIKKALE

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının
05/03/2007 tarihli ve B.08.EGD.033.05.00-320/1143 sayılı yönergesi.
b) 18/05/2010 tarihli ve 675 sayılı yazınız.
c) Valilik Makamının 03/06/2010 tarihli ve 07420 sayılı onayı.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programına öğrencisi Resul GÜVEN' in anket uygulama izin isteği incelenmiş olup ilgi (a) da belirtilen esaslar çerçevesinde yönergeye uygun görüldüğüne dair ilgi (c) makam onayı ve onaylanmış anket örneği ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Hüseyin KONAK
Vali a.
Vali Yardımcısı

EKLER:
1- Onay yazısı.
2- Onaylı Anket

Adres : Aşağı Nohutlu Mahallesi Hükümet Konağı.MEM 2.Kat No 208 A.B.P.K.B Bürosu
Tel : (0354) 212 27 27-28-29 (Dahili-124) Faks : (0354) 212 27 06
Web : <http://Yozgat.meb.gov.tr> e-mai l : istatistik66@meb.gov.tr

T.C.
YOZGAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Resul GÜVEN
Kurumu / Üniversitesi	KIRIKKALE Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Araştırma yapılacak iller	Yozgat
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	Yozgat İli Merkez ve Merkeze Bağlı Köy, Kasaba İlköğretim Okulları Sınıf Öğretmenleri.
Araştırmanın konusu	"İlköğretimde Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Teftişinde Karşılaştıkları Sorunlar"
Üniversite / Kurum onayı	Var
Araştırma/proje/ödev/tez önerisi	Yüksek Lisans Tezi
Veri toplama araçları	53 soruluk 2 bölüm anket formu.
Görüş istenilecek Birim/Birimler	Yok
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
<p>Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı 18.05.2010 tarih ve 675 sayılı anket uygulama izin isteği başvurusu komisyonumuz tarafından MEB'na bağlı okul/kurumlarda yapılacak araştırma ve araştırma desteğine yönelik izin ve uygulama yönergesi çerçevesinde incelenmiş yönergeye aykırı bir durum söz konusu bulunamamıştır. Anketin uygulanması komisyonumuz tarafından KABUL EDİLMİŞTİR.</p>	
Komisyon kararı	Oybirliği ile alınmıştır.
Muhalif üyenin Adı ve Soyadı:	
<p>Komisyon Başkanı 01/06/2010</p> <p>Oğuzhan GÜNEŞER İl Millî Eğitim Şube Müdürü</p>	<p>Üye</p> <p>Ali Şamir COŞKUN Şehitler Fen Lisesi Biyoloji Öğretmeni</p>
	<p>Üye</p> <p>Nurettin ÖZDEMİR Muhasebe Öğretmeni</p>

EK-5

YOZGAT İLİ MERKEZ VE MERKEZE BAĞLI İLKÖĞRETİM OKULLARI					
Sıra NO	İLÇE ADI	OKULUN ADI	Sıra NO	İLÇE ADI	OKULUN ADI
BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLI İLKÖĞRETİM OKULLARI			MÜSTAKİL KÖY İLKÖĞRETİM OKULLARI		
1	Merkez	Akyamaç İlköğretim Okulu	53	Merkez	Bişek- Şehit Adem Kocadağ
2	"	Aydoğan	54	"	Büyük Nefes
3	"	Bacılı	55	"	Cihanpaşa
4	"	Baltasarılar	56	"	Çadırardıç
5	"	Başbüyükülü	57	"	Çalatl- Hüseyin Saffet ÇOŞKUN
6	"	Başınayayla	58	"	Derbent- Ömer BALİBEY
7	"	Beyvelioğlu	59	"	Divanlı
8	"	Bozlar	60	"	Esenli-Bilal Şahin
9	"	Buzağacıoğlu	61	"	Gülyayla (Dağboymul)
10	"	Büyükmahal	62	"	Haydarbeyli
11	"	Dambasan	63	"	Musabeyli Şehit Mustafa Uğur
12	"	Dayılı	64	"	Osmanpaşa
13	"	Esenli-Gelingüllü	65	"	Sarıfatma
14	"	Evci	66	"	Türkmensarılar
15	"	Fakıbeyli			
16	"	İnceçayır			
	"	Kale			
	"	Karalar Şehit Tuncay Karaca			
19	"	Kavurgalı			
20	"	Kırkalıfakılı			
21	"	Kırım			
22	"	Kızıltepe			
23	"	Koyunculu			
24	"	Kuşçu			
25	"	Lök			
26	"	Sarıhacılı			
27	"	Türkmen			
28	"	Yazıpınar			
MÜSTAKİL ŞEHİR OKULLARI					
29	Merkez	75.Yıl Dr.M.Çokdeğerli			
30	"	Agahefendi			
31	"	Alacaloğlu			
32	"	Atatürk			
33	"	Bahçeşehir Şehit Mehmet Armağan Alper			
	"	Bozok			
35	"	Celal Atik			
36	"	Cumhuriyet			
37	"	Erdoğan Akdağ			
38	"	Fatih Sultan Mehmet			
39	"	Fatma Temel Turhan			
40	"	Gazi Mustafa Kemal			
41	"	Gülâylar			
42	"	Leman Ayan			
43	"	Mehmet Akif Ersoy			
44	"	Sakarya			
45	"	Süleyman Sırrı İçöz			
46	"	K.S.S.İlköğ.Ok.ve İş Okulu			
47	"	Şehit Turgay EROĞLU (Esentepe)			
48	"	Vali Ertuğrul Ersoy			
49	"	Toki İlköğretim Okulu			
50	"	Yavuz Selim			
51	"	Ziya Gökalp			

Resul GÜVEN

Değerli Meslektaşım ;

Bu anket **İlköğretim okullarında sınıf öğretmenlerinin ilköğretim müfettişlerince yapılan rehberlik ve teftişlerinde karşılaştıkları sorunlara çözüm bulmak** amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıda İlköğretim Müfettişlerinin "Rehberlik" ve "Denetim" görevlerini yerine getirmede sergilemeleri beklenen davranışlar verilmiştir

Lütfen ankette yer alan ifadeleri dikkatle okuyarak size en uygun seçeneği işaretleyiniz. İşaretlediğiniz seçenek sizin gerçek durumunuzu yansıtacaktır. Araştırmada elde edilecek bulguların güvenilirliği, anketi yanıtlamadaki içtenliğinize bağlıdır. Vereceğiniz yanıtlar yalnızca bilimsel amaçlı değerlendirilecektir. **Ankete adınızı yazmanıza gerek yoktur.** Lütfen, ankette yer alan ifadelerin tümünü yanıtlayınız.

Araştırmaya sağlayacağınız katkı ve ayırdığınız zaman için şimdiden teşekkür ederim. Saygılarımla.

Resul GÜVEN

Yüksek Lisans Tez Öğrencisi

Okulunuzun bulunduğu yer: 1. () Merkez okulu 2. () Merkeze Bağlı Köy / Kasaba Okulu

1. Mezun Olduğunuz Lisans Programınız:

1. () Sınıf Öğretmenliği 2. () Eğitim Enstitüsü - Eğitim Yüksek Okulu
3. () Eğitim Fakültesinin Diğer Bölümleri 4. () Eğitim Fakültesi Harici Fakülteler
5. () Diğer (lütfen yazınız)

3. Cinsiyetiniz: 1. () Kadın 2. () Erkek

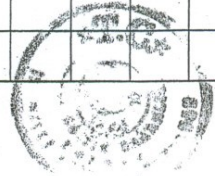
4. Hizmet Süreniz: 1. () 1 - 5 yıl 2. () 6- 10 yıl 3. () 11- 15 yıl 4. () 16- 20 yıl
4. () 21- 25 yıl 5. () 26 yıl ve üstü

5. Öğrenim Durumunuz:

1. () Ön Lisans 2. () Lisans Tamamlama 3. () Lisans 4. () Lisans Üstü

Müfettişin Rehberlik Etkinlikleri	Müfettişin Etkinliği Yerine Getirme Derecesi				
	Hiç	Az	Kısmen	Oldukça	Pek çok
1. Dersliğin düzenlenmesi, bakım ve temizliği, konusunda yapılan rehberlik.					
2. Derslikte gerekli olan etkinlik ve ilgi köşelerini oluşturma, konusunda yapılan rehberlik.					
3. Derslikte seviyeyi uygun ders/oyun, araç, gereç ve materyalleri bulundurma, konusunda yapılan rehberlik.					
4. Sınıf kitaplığı/kitap köşesi oluşturma ve gerekli kayıtları tutma, konusunda yapılan rehberlik.					
5. Ünitelendirilmiş, günlük ve diğer öğretim planlarını hazırlama ve uygulama konusunda yapılan rehberlik.					
6. Öğrenme ilkelerini gözetme konusunda yapılan rehberlik					
7. Dersin/etkinliğin araç ve konusuna uygun strateji yöntem, teknik ve araçları seçme, etkili kullanma ve kullandırma konusunda yapılan rehberlik					
8. Derslikteki etkinlik ve ilgi köşelerini etkili kullanma ve kullandırma, gezi, gözlem, inceleme ve araştırma ile deneylere yer verme, konusunda yapılan rehberlik.					
9. Öğrencilerin öğrenme etkinliklerine aktif katılımını sağlayacak ortam ve süreçleri hazırlama konusunda yapılan rehberlik					
10. Öğrencilere etkili iletişim kurma ve sürdürme, konusunda yapılan rehberlik.					
11. Öğrenci seviyesine ve mevzuatına uygun ödev verme, araştırma, yaptırma, bilgiye ulaşma yollarını öğretme, öğrenmeyi öğrenen bireyler yetiştirme, konusunda yapılan					
12. Öğrencilerde ulusal bilinci ve ulusal değerlere saygı ve sevgiyi geliştirme konusunda yapılan rehberlik					
13. Öğrencilere seviyelerine uygun olarak İstiklal Marşı, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi, Öğrenci Andı, Atatürk İlke ve İnkılaplarını öğretme konusunda yapılan rehberlik.					
14. Öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı kazandırma konusunda yapılan rehberlik.					
15. Türkçeyi etkili ve doğru kullanma ve kullandırma konusunda yapılan rehberlik.					
16. Öğrencilere ders programlarının öngördüğü hedef ve hedef davranışları kazandırma konusunda yapılan rehberlik					
17. Öğrencilere sorumluluk ve güven duygusu kazandırma konusunda yapılan rehberlik.					
18. Sınıflarda özel öğretimi gerektiren öğrencilerle ilgili etkinlikleri yürütme, konusunda yapılan rehberlik.					
19. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme, konusunda yapılan rehberlik					
20. Öğretmenin sınıf içi çevredeki eğitimsel liderliği becerisi, konusunda yapılan rehberlik.					
21. Yönetici, öğretmen ve diğer personel ile işbirliği içinde verilen görevleri yapma, konusunda yapılan rehberlik.					
22. Okuttuğu sınıf ve ders ile ilgili defter, dosya ve kayıtları tutma, konusunda yapılan rehberlik.					
23. Törenlere, mesleki toplantı, öğrenci kulüpleri etkinlikleri, öğretmenler kurulu, şube öğretmenleri kurulu ve zümre öğretmenleri toplantılarına katılma, kararlar alma ve					
24. Çevreyi tanıma ve koruma, velilerle uyumlu ilişkiler kurma, eğitim -öğretim etkinliklerinde çevreden yararlanma, konusunda yapılan rehberlik.					
25. Öğrencileri, okulunu ve öğretmenlik mesleğini sevmeye, benimsemeye ve örnek olma, konusunda yapılan rehberlik.					
26. Mesleğin ve görevinin gerektirdiği ilke ve kurallara uyma, konusunda yapılan rehberlik.					
27. Kendini yetiştirme, eğitim ile ilgili eserleri okuma mevzuatı ve çağdaş öğretim stratejilerini izleme, öğrenme ve uygulama, konusunda yapılan rehberlik.					

EK-6 DEVAMI

Mütavazıfların Denetim Etkinliği		Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
1	Denetimde sınıfa girmeden önce gözlem için öğretmene hazır olup olmadığını sorarlar					
2	Sınıfa öğretmenle birlikte girerler.					
3	Her öğretmen için iki ders saatini ayırırlar.					
4	Örnek bir ders verirler.					
5	Denetime ayrılan sürenin tamamında öğretmeni izlerler.					
6	Denetime ayrılan sürenin tamamında öğrencilere sorular sorarlar.					
7	Evraklarınızı sizin işlediğiniz dersi gözledikleri sırada sınıfta incelerler.					
8	Okulun bulunduğu bölgenin şartlarına göre değerlendirme yaparlar.					
9	Sınıfın fiziksel koşullarını göz önünde bulundurarak değerlendirme yaparlar					
10	Denetimde öğretmenin güçlü yanlarını vurgularlar.					
11	Denetimde öğretmenlerin düşüncelerini özgürce ifade etmelerine olanak tanırırlar					
12	Öğretmenlerle ilişkileri karşılıklı saygı ve sevgi temeline dayandırırırlar					
13	Kendi düşünce ve görüşlerinin kabul edilmesini istemezler.					
14	Denetimde öğretmenin istek ve gereksinimlerine karşı duyarlıdırlar.					
15	Başarılı öğretmenlerin ödüllendirilmesini teklif ederler.					
16	Kendi branşlarını denetlemeye dikkat ederler.					
17	Öğretmeni öğrencilerin önünde olumsuz eleştirmezler.					
18	Önyargı ile hareket etmezler					
19	Denetimi objektif olarak yaparlar.					
20	Denetimin sonunda öğretmenlerle birebir görüşerek sonuçları açık olarak bildirirler.					
21	Denetimin sonunda tüm öğretmenlerle genel bir toplantı yaparlar ve onları içtenlikle dinlerler					

